ALEX MIHAI STOENESCU
Misiunea dominicană
RAO International Publishing Company, 1997

Ediţia I
Colecţie îngrijită de ALEX MIHAI STOENESCU
Coperta colecţiei şi ilustraţia DONE STAN
Această carte a apărut cu sprijinul Fundaţiei SOROS pentru o societate deschisă.

Noiembrie 1997 ISBN 973 – 576 – 102 – 5

ALEX MIHAI STOENESCU se naşte la 2 octombrie 1953 la Bucureşti, într-o familie de intelectuali cu veche tradiţie militară. Tatăl său, ofiţer inginer de aviaţie cu studii la Charlottenburg, îi impune un regim de viaţă sever, de educaţie germană, din care nu lipsesc lectura organizată (curente literare, genuri, specii) şi preocuparea pentru istorie, între 1968 şi 1972 urmează liceul „Ion Creangă", secţia clasică, unde studiază limbile elină, latină, engleză şi germană, precum şi istoria literaturii universale. Studii aprofundate de istorie în biblioteca lui Alexandru Odobescu, aflată în clădirile de la Dealul Radu Vodă. Audiază cursurile profesorilor D. Almaş şi E. Condurachi la Universitatea Bucureşti şi Institutul Iorga. Este cooptat de profesorul E. Condurachi în Societatea Numismatică Română. „Revoluţia culturală" (1971 – 1972) blochează accesul său la Facultatea de Istorie, în 1978 absolvă Facultatea de Utilaj Tehnologic (subingineri). Din 1979 începe să scrie proze scurte, nepublicate, în 1983 termina romanul *Drumul Olandei*, respins de cenzură, în 1985 intră în cenaclul prozatorului Constantin Turturică, alături de Iosif Naghiu, George Bănică, Mircea Nedelciu. În 1987 termină romanul *Câinii răguşiţi*, respins de cenzură; i se cere să dea explicaţii în scris asupra subiectului (o dictatură pe o insulă la Gurile Dunării). Debutează la 30 septembrie 1989 în SLAST. Revoluţia din decembrie îl surprinde la Câmpulung Muscel, în 1990 devine redactor la revista *Avanpost*, apoi secretar general de redacţie la revista *Memoria*. Din 1991 este secretar

general de redacţie şi apoi redactor-şef la cotidianul *Viitorul românesc*, în 1991 urmează cursurile Facultăţii de Management (secţia cultură), cu specialitatea limba şi literatura olandeză, de la Nijenrode – Olanda.

Publică în 1991 romanul *Drumul Olandei* (Editura Militară), în 1993 romanul Câ*inii răguşiţi* (Editura Sirius) şi în 1995 romanul *Patimile Sfântului Tommaso d'Aquino* (Editura Humanitas). În pregătire, romanul *Noaptea incendiului*.

ALEX MIHAI STOENESCU
Misiunea dominicană

PREAMBUL

De câte ori eşuează un mare proiect uman, îmi închipui că Dumnezeu a prins iarăşi lumea între vârfurile unei pensete şi o priveşte contrariat. Iar eu, neputincios şi umil, trebuie să mă alătur oamenilor convinşi că trecutul este un iepure care doarme cu ochii deschişi, iar reconstituirea vremurilor de demult, o pagină dintr-o nouă istorie. Dar astfel îmi amintesc acum marea mea eroare, după ce am studiat acele întâmplări misterioase de la mijlocul secolului XIII şi le-am judecat cu mintea de azi, învinovăţindu-i pe alţii pentru ceea ce mi-au făcut, spus sau ascuns, încât imaginea finală să fie a unei poveşti triste, în ce priveşte omenirea, şi senine, în ce-i priveşte pe indivizii ei. Trăiam cu întreaga mea fiinţă tensionată în lumea misionarilor dominicani trimişi în 1245 să-i întâlnească pe tătari şi să salveze Europa de repăgânizare. Studiam rapoartele lor minuţioase şi blestemam soarta că m-am născut prea târziu, după ce ei opriseră invazia şi înşelaseră pe cine trebuie, strecurând suspiciunea printre hoarde, ca pe seminţele de mac îndulcite cu miere şi vârâte pe gât papagalilor.

Eu însumi am hotărât că oricând meritam să mor. Nu mi-am putut imagina o fiinţă senină şi tristă în acelaşi timp, decât atunci când mi s-a întâmplat chiar mie, prea târziu, în Laponia de nord a unei taine ce s-a strâns în sufletul meu ca zăpada spulberată de viscol pe ulucile unui gard aflat, încă verde, la prima sa iarnă. Dar este totuşi posibil să nu fi gândit chiar aşa – praful scuturat de pe fiecare secundă s-a aşezat

încet pe firele ţesute de păianjenul destinului timp de 700 de ani, până ce memoria a devenit o zdreanţă stropită de ploi şi uscată la vânt. În ea zac învelite cu scuipat de insectă muştele moarte ale amintirilor prea vechi pentru a mai putea fi însufleţite.

Finalul însângerat al celui de-al doilea mileniu găseşte Biserica în luptă cu comunismul, adică în luptă cu propria sa speranţă, implantată de secole în sămânţa generaţiilor de căutători ai fericirii sub forma dragostei de muncă, egalităţii şi trecerii puterii în mâna săracilor, crescută apoi, când maşinile au venit să ajute fericirea, într-o formă supremă a dictaturii cu idealuri înalte. Căci nimic nu este mai cumplit când ţii Biblia în mână, decât imaginea unui bine posibil într-o lume în care totul se fură, într-un univers fluid dar acoperit cu scoarţă, târât de vântul cosmic către opusul său, imposibil de a fi mai bun. Aflat, aşadar, la pragul unui nou mileniu, mă întreb şi acum dacă ne vom putea întoarce la credinţa adevărată şi sinceră, cea dinainte de interpolările Cărţii Sfinte, sfidând epoca misionarilor evanghelişti de astăzi, care mângâie Biblia ca pe un portofel oarecare.

Şi totuşi, dragii mei studenţi şi iubită Arletta de Wit, oamenii ajunşi suverani pontifi către crepusculul unui veac XX obosit de revoluţii şi războaie, de holocaust şi epidemii au socotit că nu pot trece pe lângă această băltoacă în care se bălăceşte tragic omenirea, fără să mai încerce o dată spălarea păcatelor. Atunci au ordonat spionilor trimişi în Estul comunist să caute din nou pe sub burţile noroite ale cailor secretul nesfârşitului eşec. Aceasta este povestea ultimei misiuni dominicane.

CAPITOLUL I

Preasfântul Părinte m-a chemat la el şi mi-a spus: „Du-te şi cercetează neamul ăsta ciudat. Ascultă, întreabă, urmăreşte şi-ntr-un târziu poate afli ceva despre episcopii noştri”.

Însă eu ardeam de curiozitate să-i cunosc pe români.

— Până la mine ajungea de obicei un geamăt şi un fluier de cioban, apoi ba o veselie generală, ba rafalele inegale ale unui pluton de execuţie neinstruit. Eram curios. De fapt, nimeni nu era în stare să înţeleagă cum poate bate inima acestui popor atât de aproape de

Dumnezeu.

În fond, amintirile mele n-ar merita să fie ţinute minte. Durerea are şi ea istoria ei, iar înţepătura memoriei în tâmplă, asemeni unei reacţii de ficat inflamat, îmi aducea aminte nu numai de clipa miraculată a copilăriei, când nu mă dureau decât cucuiele şi când am văzut de departe turlele Koblenzului oglindite la întâlnirea molcomă dintre Mosel şi Rin, ci şi de chipul desfigurat de criză al prelatului Arthuro Damiani, tutorele meu devorat de o tumoare. După prima căzătură în curtea Colegiului Iezuit a urmat cucuiul făcut de colţul mesei din refectoriu, ştergerea pantofilor negri cu poalele marelui steag nazist arborat la uşa Cancelariei şi abia apoi a fost palma aspră a pastorului Damiani, şfichiuindu-mi obrazul pentru că luasem întâia dată, încă mic şi necredincios, numele Domnului în deşert. Mult mai târziu m-a durut Zidul Berlinului, ca şi cum ruşii l-ar fi şerpuit pe ascuns, trecându-l şi prin mine. Însă scenele urâţeniei sufleteşti la diferite ocazii, instantaneele cu detalii ale unor gesturi regretabile, ecoul cuvintelor de ocară şi, mai ales, imposibilitatea de a-mi tripla simultan existenţa pentru comportamentul cotidian, secretele misiunii şi legătura personală cu Dumnezeu – fără a se influenţa una pe alta – nu mi-ar fi complicat viaţa ca o *mandata* dacă rămâneam lângă sutana pastorului Arthuro Damiani. Aşa că, a trebuit să iau asupra mea un ciob din povara lui Atlas, un fragment din tragedia *blocurilor* europene şi să-l combat furios pe Karl Marx, deşi, îndepărtând injuriile cu care este împroşcat, poţi întâlni şi astfel de cuvinte ciudate: „Spiritul poartă în sine de la bun început blestemul de a fi *împovărat* de materie, care aici apare sub formă de straturi de aer în mişcare, sunete, pe scurt, sub formă de grai”. Care început? Al cui blestem? Nu cumva era vorba despre *Cuvânt*? Se demonstrează astfel că şi un trădător poate avea accesele lui de măreţie, ceea ce înseamnă că trădarea poate porni şi de la cele mai bune intenţii.

Misionarul din mine striga: „Du-te în Est, du-te, nu-ţi fie frică!” la fel cum strigase şi Inocenţiu IV în urechile dominicanilor şi pusese în mişcare spaima cea mare a invaziei mongole, într-o vreme când ochii asiaticilor erau mult mai înguşti decât astăzi, căci priviseră până atunci numai spre soarele apropiat al Estului lor. Dar dacă vremurile au

continuat să-şi verse nenorocirile doar în Miazăzi, ca o spuzeală fierbinte peste jardiniere cu *segovia*, cum puteam eu să mănânc liniştit la o masă în pacea siderală a Pieţei Comune şi să las atâţi cetăţeni nevinovaţi sub domnia Antihristului? în pustiul salopard al ateismului, aflasem că egalitatea între semeni se îmbracă la fel, poartă şapcă de cârpă în locul cununii cu spini, grade cu stele de tablă în locul stigmatelor şi umblă obligatoriu închisă la gât într-un nasture, pentru a începe de sus castrarea oamenilor.

Aşa am ajuns să studiez istoria poporului român.

Ca să-l puteţi înţelege, trebuie să ştiţi că el ilustrează un paradox original, fiind aproape complet deturnat de la tradiţiile lui, dar în acelaşi timp cel mai adânc înrădăcinat în obiceiurile sale. Pentru a-mi urmări mai bine raţionamentele, citiţi, vă rog, prima pagină din *Terpsichora* lui Herodot şi reţineţi capitolul III: *Dacă ar avea o singură conducere şi ar fi uniţi în cuget, ei ar fi, după părerea mea, de neînfrânt şi cu mult cei mai puternici dintre toate seminţiile pământului Dar unirea lor este cu neputinţă şi nu-i chip să se înfăptuiască, de aceea sunt slabi*. Să n-aveţi impresia că s-a schimbat ceva de pe vremea lui Herodot! Se mai revoltă românii din când în când, dar, de cele mai multe ori, în mod inexplicabil, ajung prin a fi ajutaţi direct de Dumnezeu. Nu că mi-aş verifica Stăpânul… Dar vreau să-L înţeleg.

Avionul militar care m-a purtat spre misiune a zburat mai întâi clandestin deasupra cursei de pasageri Frankfurt-Berlin, apoi deasupra cursei Berlin-Budapesta, îi pentru ca de aici, într-o complicitate ungaro-germană de înţeles, să zboare sub burta avionului TAROM, care transporta călători de la Budapesta la Bucureşti. Deasupra unei câmpii întinse, pilotul s-a întors brusc şi a strigat: „Acum!" Am încremenit în dreptul trapei cu ochii dilataţi, mi-a venit să urinez şi abia după câteva clipe, când mi s-a părut că o voce mult mai puternică îmi strigă în urechi, ca în Biblie: „Acum, ia patul tău şi umblă!", m-am aruncat în gol. Un gol, care m-a primit ostil, ameţindu-mă. Am tras disperat de manetă şi paraşuta s-a deschis cu zgomot de cearşafuri scuturate peste fereastră.

Ieşisem în spaţiu.

O epistolă târzie, care n-a mai apucat să fie inclusă în Biblie, dar

nici să poată fi judecată în vreun conciliu ecumenic, ne încredinţează că Mântuitorul ar fi rostit următoarele cuvinte: „Luaţi această cetate şi acest oraş şi dăruiţi-l oamenilor, dar nu lăsaţi ciobanul să treacă peste el cu oile lui". Chiar dacă se contestă autenticitatea micului verset, ca făcând parte din Evanghelia interzisă *a lui Toma*, au existat locuri unde învăţătura lui simplă nu s-a respectat şi numai puţin a lipsit să nu se întâmple o nenorocire. De aceea, sunt nevoit să mă aliez şi eu cuvintelor spionului dominican Ascellinus, notate de secretarul său, Simon de Saint Quentin, la trecerea prin ţările românilor: *Există încă teritorii unde contradicţia între stabili şi migratori se menţine, deşi nu totdeauna avem ochi s-o vedem. De aceea, sfătuiesc cu supunere Sfântul Scaun să nu-i includă pe români în alianţa preacreştină a cruciadei, căci pacea lor durează cât se opreşte mielul să pască un fir de iarbă. mai dulce*. A fost apoi şi faptul că respectivului verset îi lipsea originalitatea, ceea ce este exclus la Mântuitor. El nu se putea inspira, să zicem, din Aristotel, fiindcă acesta era prea celebru. Şi apoi, trebuie să recunoaşteţi că după tra

«M

Cobor cu bine într-o poiană înconjurată de copaci înalţi, scăldaţi în întuneric. Pământul mă primeşte fără să se caşte sub tălpile mele, semn că fapta mea e bună. Un şuierat scurt mă bucură şi-mi îndepărtează spaimele – este semnalul omului de legătură, îmi desfac chingile şi-mi pun jos rucsacul cu efecte personale. Doamne-ajută! De mine se apropie un suflet – îi aud respiraţia. „Clothilda imaculata est" – îmi şopteşte, oprit la doi paşi. „Maria ursulina est" – îi răspund grăbit. Parolele se schimbaseră corect: sora Clothilde Illybs, din ordinul *Imaculata*, şi sora Marie Chantal, directoarea liceului de fete al *Ursulinelor* din Oradea, agenţii noştri de elită, fuseseră descoperite, arestate şi supuse torturilor. Dispăruseră şi ele, ca şi episcopii români uniţi cu Roma. Îmi ia bagajul şi pornim în tăcere prin pădurea aceea. Văd imediat o dungă luminoasă la orizont – o şosea. Apoi reuşesc să identific silueta călăuzei. Tip robust, îmbrăcat într-o scurtă de piele groasă, uşor aplecat înainte, trebuie să fi luptat în *Rongyos garda*, apoi în munţi. Merge şi îngână un cântec; nu-l înţeleg, în marginea pădurii ne aşteaptă o căruţă. Urcăm şi el mână caii. Este bătrân, asprit de luptă,

la fel de tăcut ca un isihast sinait. Îşi cântă liniştit. Iar eu, de la un moment, simt în nări, venind de undeva din lungul şoselei, o căldură de oraş.

Există o zi şi un ceas anume, scumpii mei studenţi şi dragă Arletta de Wit, când teii încep să-şi răspândească parfumul naţional peste capitala ţării. Semnul vegetal se adaugă celor oficiale, insignelor şi decoraţiilor pe baza cărora au fost desemnaţi oamenii care să-l răspândească şi în interiorul patriei. La fel cum în orice celulă se află dorinţa nucleului de a stăpâni citoplasmă precum şi pereţii care o înghesuie în jurul său, tot aşa şi oricare centru încearcă aceeaşi posesie asupra circumferinţei cercului său, fapt care făcea din primarul capitalei un om însorit, bronzat şi lucios, ca Ulise pe tencuiala pompeiană. Deci, nu trebuie să vă mire iubirea poporului pentru liderii săi, cu toate că imediat ce ajungea acasă, primarul se transforma într-o bestie, îşi despuia şi-şi siluia nevasta, crezând că este secretara, în mod normal, fenomenul acela de parfum ar fi trebuit să mobilizeze oamenii la muncile câmpului, în livezi şi fineţe, în fabrici şi combinate, aşa cum se descoperise la microscop că se întâmplă în celula societăţii când o gâdilă izul ăla pe la cili. Însă mireasma subţire de tei mai degrabă otrăveşte neamul cu o chemare la lene şi indolenţă – mult dorite şi aşteptate, de altfel –, trăgându-l de mânecă în case, printr-un aer dulceag şi nu mai puţin voluptuos.

Aici fac o subliniere importantă, după care voi continuă: cunoaşterea în amănunţime a trecutului eroic pe care l-a dăruit poporul român istoriei omenirii îi ajută pe conducătorii săi de astăzi să îi folosească mai bine delăsarea în scopul obţinerii unei supuneri depline şi a unei munci de cele mai multe ori zadarnice.

Evident însă că n-au lipsit detractorii. Pornind de la concepţii destul de sănătoase, ei au clamat că patria ar trebui să-şi aleagă un alt simbol, care să sperie lumea. Stejarul – de exemplu –, adică o esenţă mai tare. „Avem un popor oţelit – spuneau ei şi probabil că i-aţi auzit –, cu rădăcinile adânc înfipte în pământul ţării, rămuros şi productiv”. Iar despre izul siropos, tot ei afirmau că s-ar putea să provină de la haznaua Constantinopolului – evitau diplomatic cuvântul Istanbul, dând vina pe bizantini, popor mort, şi nu pe turci! – şi nicidecum de la

teii aleilor. Se ştie bine astăzi: trecătorile din Balcani au fost ferăstruite de aerul cald al Mării Marmara, nu de râuri, căci – iarăşi zic, citându-l pe franciscanul Ioan de Plano Carpini – „de la Nil încoace, nu s-a mai văzut ceva să curgă în sus atât de abundent”.

Intrăm într-un cartier periferic, umplut cu case ţărăneşti, dărăpănate, acoperite cu un fum de cenuşă, ce pare alb în întunericul nopţii. Ne latră câţiva câini, dar călăuza mea nu se sinchiseşte, înaintea unei bariere coborâm şi ne luăm bagajele în spate; caii sunt împinşi într-o curte pustie. Constat că, la 64 de ani după începutul secolului, oamenii de aici încă sfinţesc noaptea cu nemişcare şi muţenie. Ocolim pe uliţe mizere, pline de noroi uscat în valuri şi păşim aplecaţi în dreptul gardurilor lăsate care-ncotro, după cum se mişcase pământul, profitând de amorţeala poporului. Ne oprim şi aşteptăm încordaţi în faţa unei străzi mai largi, pietruite – nici ţipenie, liniştea are o surzenie de cârtiţă. Trecem în fugă strada aceea cu case ceva mai răsărite, ale căror ferestre sunt oarbe, orbite cu fibule ascuţite din argint patinat, şi pe care sângele vechilor partide s-a închegat până s-a înnegrit. Ne adăpostim ghemuiţi într-un şanţ. Omul de lângă mine continuă să rămână tăcut – şi respiraţia lui se potoleşte mai repede ca a mea –, nu-mi explică, nu-mi arată pericolul, nu mă îmbărbătează. Pare foarte sigur de el, ascunzând o mare ură, şi asta îmi dă încredere; este unul dintre luptătorii credincioşi, care nu-şi exteriorizează credinţa. Dar în bezna aia mi-e greu să cred că această ţară are vreun comunist în ea. Pare un mormânt uriaş în care şi viermii au înţepenit de frig şi din care nu cred să fi ieşit un Dracula şi nici nu cred că va mai ieşi un mareşal Antonescu.

Străzile întortocheate de la periferii păstrează mirosul cetăţii vechi, care, de cele mai multe ori, atât în Occident, cât şi în Orient, este o combinaţie de transpiraţie rasială, bălţi evaporate rapid şi miasme de gunoaie specifice. Niciodată n-au fost destui bani pentru construirea bulevardelor largi şi lungi, astfel că aerul, deşi se rarefiază întrucâtva când dă peste una din aceste artere, se loveşte repede de o casă mai mare, de un pod mai gros sau chiar de un mal ceva mai înalt, pe care arborii nasc frunze gălbui, prăfuite şi destul de obosite. Dacă pietrele carosabilului n-ar fi atât de tocite, din cauza pietonajului

îndelungat, defilărilor militare şi a purtării în exces a bocancilor, poate că atmosfera ar mai patina, s-ar mai iuţi înainte să se ridice deasupra oraşului şi să stea. Tot atunci, îmbiate parcă de izul acela feminin, autorităţile închid birourile, ferestrele ministerelor şi circulaţia maşinilor în anumite zone, invitând cetăţenii la acalmie. Ştiţi? în lipsa stării de veghe a vigilenţei, a serviciului activ, cu ochii deschişi mari, iar lenea şi delăsarea mici, trebuie să fie linişte. Liniştea, iubiţii mei, este comandantul suprem al siguranţei! Numai proştii se sperie de tăcere, fiindcă în ea, în loc să audă muţenia securităţii, întrezăresc dimensiunea modestă a singurătăţii lor. Şi cum altfel să fie românii în ligheanul cu nuferi, scăpat câteva secole din vederile Istoriei, cât să rămână izolat în mijlocul câmpiei slave?

În consecinţă, celula societăţii se poate odihni, poate să sforăie ceva cultură şi sport, căci niciodată nu poţi prevedea ce nouă belea îţi va aduce următorul secol. De aceea, şi Armata coboară ochii de pe cer şi închide pleoapa ciclopilor care scrutează întunericul graniţelor, apoi trece la activităţi gospodăreşti şi citirea regulamenteiar praful se scutură de pe aripile planoarelor de supraveghere şi porneşte a se aşeza pe cărţile de istorie din bibliotecile publice. Apoi, tot la o anumită oră, preocupările încetează brusc - sunt sigur că aţi observat asta - şi se ascultă cu atenţie un fel de mormăit de satisfacţie. Este şi un mârâit prelung, de bestie îmblânzită şi om la un loc, întins peste oraş asemeni fluturării grele a unor falduri croite din cortina Teatrului Naţional. El face dovada că Preşedintele se lasă iarăşi călcat de ursul carpatin în palatul său popular. Fiara asta este un alt simbol emblematic, mult iubit şi stimat, dar pe cale de dispariţie datorită intensificării exploatărilor forestiere şi a turismului permis în prostie şi fără restricţii. După un timp, când mormăiala abia apucă să se stingă, fiind deseori comparată cu vaietul felurit al unei sirene la sfârşitul momentului de reculegere din ziua doliului naţional, oamenii ridică frunţile din pământ şi îşi continuă mersul. V-ar surprinde, cred, faptul că imediat maşinile demarează, dar încă prudent – cam o jumătate de oră nimeni nu încalcă regulile de circulaţie –, iar becurile iluminatului public se aprind în serie, ca şi cum cineva ar atinge pe rând clapele unui pian electric, în acelaşi timp, duşmanii poporului primesc ordin să

nu mai geamă în închisori, deşi, uneori, când Preşedintele lipseşte din ţară, geamătul lor este confundat cu mormăiala de plăcere a ursului (oare a omului?) şi cetăţenii respectă acelaşi ritual, inconştienţi. Nu o dată, unii străini ca mine au afirmat, însă numai după ce au părăsit România, că această capitală europeană adoarme înainte de lăsarea efectivă a serii, nopţile fiind ca atare mai lungi decât la poli, fiindcă şi tainele sunt mai multe, în timp ce luna stă exagerat de mult pe cerul ei, la fel şi peste Istoria sa zbuciumată. Veţi constata însă că, la ceasurile acestea de pacifism, vacile suburbiilor îşi încheie rumegatul, avioanele se retrag în hangare şi numai televizorul pune stăpânire pe organizarea căminelor, împacă soţii şi adună la un loc minţile copiilor. Oricum, Preşedintele le vorbeşte în fiecare seară, arătându-le cât sunt de buni. Va trebui să fiţi foarte atenţi şi la părerea străinilor din Est: oraşul ar fi metropolă, dacă nu s-ar găsi undeva, într-o margine de continent, unde se scurg de obicei apele reţelelor hidrografice, dar şi unde se îngrămădeşte într-o mare deltă tot jegul spălat de pe trupul sănătos şi energic al Occidentului.

Colectând şi alte informaţii despre români de la fraţii mei dominicani, intraţi ca omizile în ţara asta şi ieşiţi ca muştele bete, precum şi din experienţa mea proprie, sunt nevoit să vă atrag atenţia asupra unui amănunt foarte semnificativ: din când în când din rândul acestui popor se ridică un dement, care pune mâna pe o bardă sau o lance, o arată mulţimii, plânge şi le aminteşte ţăranilor de părinţi, apoi îi scoate, dragii mei, din letargie, îi înalţă, îi face de temut – nu se ştie de unde, nu se ştie de ce – pentru ca, într-un sfârşit, după ce s-au zguduit vecinătăţile şi au chiţăit pe la colţuri că le strivesc românii dacă nu se iau măsuri urgente, nebunul respectiv să fie sacrificat în modul cel mai sângeros. Capul unuia dintre ei zace şi astăzi într-o mănăstire. De regulă, epigonii profită câteva secole de pe urma lui, până ce iar se lasă o puturoşenie balcanică peste neamul lor ciudat şi eşti gata să zici că-l poţi converti cu o singură vorbă. Dacă vorba asta este cumva despre graniţe, te-ai ars, apare imediat un nou dement.

Ne furişăm printre case într-o curte largă, mărginită cu gard acoperit de bălării. Un imobil imens, ce-mi aminteşte de colegiul meu drag din Koblenz, se întinde între maluri golaşe, peste care luna aruncă

acum o lumină verde. Trebuie să mă întâlnesc cu secretarul episcopului Hossu, ultimul său prieten, despre care avem informaţia că a rămas să conducă rezistenţa greco-catolică în libertate. Clădirea pare într-adevăr un fost colegiu, seminar sau institut terezian, dar părăsit, ruinat, găurit de curenţi de aer iuţi. Geamurile de la parter, deşi protejate cu bare de fier, sunt sparte. Intrăm pe o uşă metalică, dar care nu scârţâie, dovadă că încă mai este folosită, unsă pentru a nu trezi vecinătăţile. Călăuza ascultă din nou atent, oprindu-mă cu o palmă în piept. Aud mai bine bătăile inimii lui în palma caldă, decât propriul meu puls în pieptul înfrigurat. Urcăm pe bâjbâite o scară şi intrăm într-un hol; ecoul paşilor noştri mă îndreptăţeşte să cred că e foarte lung, aşa cum se întinde Westflugel în prelungirea lui Gymnasialstrasse, în spatele confluenţei de la Deutsches Eck. Omul pipăie zidul din dreapta până dă de o uşă adâncită puţin în perete. Apasă o clanţă grea şi o deschide. „Aici” – îmi spune. Mă strecor nesigur pe lângă el în bezna rece, trăgând de haine să le mai netezesc, aşteptând să se aprindă totuşi o lampă cu gaz sau o lumânare, pentru a-l vedea pe secretarul episcopului.

Uşa se trânteşte brusc în spatele meu, balamalele clănţăne sinistru şi un râs uscat îmi cutremură fiinţa. Carnea se încrâncenează subit pe mine şi o simt acrită de o sudoare instantanee, vânătă. Călăuza mea urlă de râs dincolo de uşă şi bate cu tălpile cizmelor în ciment, într-un dans al bucuriei demente. Mă învârt pe loc disperat, „Ce e asta?”, şi, în sfârşit, îl aud că-şi termină râsul: „Credeai că scapi!” Un bec se aprinde în tavanul unei celule care mă înconjoară strâmt şi implacabil. M-au prins!

Capitolul 2

Individul care a deschis uşa celulei a făcut-o cu mare efort şi folosind ambele mâini. Parcă îndepărtase lespedea grea a unui mormânt şi aerul cu praf de oseminte dinăuntru îl înecase pentru scurt timp. A intrat, s-a uitat lung şi m-a întrebat: „Mă auziţi?” Privea lucrurile mai tragic decât mine. „Va trebui să vă tundeţi, să vă spălaţi…” – a mai spus cât inspectând pereţii celulei cu interes. Desenele mele nu-l prea impresionau, căci trebuie să fi fost lucruri de neînţeles. A revenit în ochii mei şi a rostit: „Mai ştiţi să vorbiţi româneşte?” M-am

ridicat din zdrenţe, punând cu mare nesiguranţă câteva oase late în capul oaselor lungi şi am păşit spre el. „Ba da, i-am răspuns. Am tradus pe rând *Liber de particularibus* a lui Michelle Scotus, *Entheticus de dogmate philosopharum* a lui John de Salisbury, *De syllogismo categorica* a lui Boetius, *Codex repetitae praelectionis* a lui…" „Foarte bine" – m-a oprit el, apoi s-a foit puţin pe loc, nehotărât. Şi-a condus din nou privirea pe desenele şi calculele mele, ce acopereau complet zidurile, dar cu un fel de jenă nepotrivită uniformei lui şi bastonului jupuit pe care-l ţinea în mâna dreaptă. „S-a făcut o greşeală, o să fiţi primit la Preşedinte" – mi-a spus, dovedind îngăduinţă în faţa artei. Pentru că de mult nu mai văzusem chip de om, am stat un timp să-l admir. El a ieşit ruşinat, lăsând uşa deschisă.

Am fost tuns, spălat, mi s-au dat hainele preoţeşti înapoi călcate, periate, în oglinda frizerului penitenciarului am zărit o arătare străină: părul albit în întregime, cu un fir atât de mătăsos că rădăcina lui nu părea moartă, ci doar albită şi ea din cauza lipsei de lumină solară, depigmentată şi născătoare în continuare de fire moarte şi albe; faţa era suptă de o boală a ţesuturilor, întinse, subţiate, căutând în zadar spre creier o licărire care să le fecundeze; o piele smochinită, de mumie conservată în fosta ei vitalitate, răspândită în jurul corpului ca o emanaţie protectoare de protozoar; nişte ochi traşi în fundul capului, fără pleoape şi gene. „O să mâncaţi" – m-a încredinţat frizerul, dându-şi seama cum mă studiam în ciobul său atârnat în peretele celulei mele.

M-au dus cu o maşină în oraş, pe un teren de fotbal pustiu. Iarba era frumoasă, mirosea a îngeri. Un profesor de sport în trening şi cu un fluier metalic atârnat de gât m-a luat pe după umeri şi m-a învăţat să merg: „Întindeţi, aşa, încet, piciorul drept, bun, apăsaţi, acum celălalt, aşa, stângul, dar staţi drept…" După o oră îi trăgeam la poartă. Apoi, imediat ce s-a înserat, m-au transportat cu o limuzină elegantă, direct la un teatru de revistă, unde am asistat, singur în sală, la un spectacol menit să mă facă să râd. Dar n-am reuşit să zâmbesc decât atunci când a sosit emisarul Preşedintelui. „O vedeţi p-aia? Mamă, ce craci! Kuky, ce faci, dragă, te-ai îngrăşat? Apropo, s-a făcut o greşeală, o să fiţi primit la Preşedinte". „Mi s-a spus" – îi confirm. „Da, dar nu e ăla… ăla care v-a închis mişeleşte, un cretin.

IJjijj Mk acum e altul, o personalitate, o să vedeţi". „Cât am stat închis?" – îl întreb. „Douăzeci şi cinci de ani, dar nu contează – îmi răspunde grăbit. Ia uite-l p-ăla, ha, ha – aplaudă expansiv –, scoate, bă, nasul ăla roşu să te văd. Grigore! Ha, ha, haaa…", Adică, cum nu contează!?" – îl întreb uimit. „Vă dăm anii înapoi – mă bate vesel peste braţ. Avem acupunctura, *Gerovital-ul* este produs românesc…" Pe drum mi-a povestit: „Stăteam în cabinetul Preşedintelui şi aşteptam să termine ursul de mâncat". „Are şi el urs!?" „Păi sigur, cum altfel. Plescăia într-o găleată cu miere şi ne deranja. Şi zice Preşedintele: Cum stăm cu producţia? Bine, răspunde şeful industriei. Adică – Preşedintele –, câte tone? Deocamdată, grame, zice ăla, auzi, dobitocul dracului, să nu umfle şi el acolo. Ce faceee! a strigat stăpânul. Să vedeţi, nu merge şarja de la Monitor – ăla. Nu se poate mai mult, suntem la capacitate, există greutăţi. Bă, fii atent, te belesc – ştii, şefu' –, în cinci ani trebuie să plătim datoria externă. Cine crezi tu că o să ne ajute? Atunci ăla, un bou, că l-am schimbat ieri, se ridică, uită unde se află şi zice: Poate, Dumnezeu! Am încremenit toţi. Mai era acolo, cine mai era? de la sindicat şi de la chimie". „Aveţi şi chimie!?" – m-am arătat surprins. „Păi, cum nu, s-au construit şosele în ţara asta, combinate… Aşa, dar Preşedintele, care este un genial, se uită în tavan şi întreabă: Pe cine avem *acolo*? Adică, la Dumnezeu, genial, ce să mai… Sar eu şi luminez locul: Există, există, mi-am adus aminte, îl avem pe monseniorul Thomas. Unde este? – întreabă şefu'. La zdup, adică, nu, a fost închis abuziv de ştiţi dumneavoastră cine… Să nu mai aud numele lui – mi-o taie scurt Preşedintele. Un criminal! – strig. Ne-a pus rău cu Vaticanul, care, în linie dreaptă, e rudă cu Traian. Papa, vreau să zic". „Pot să iau legătura cu Roma?" – l-am întrebat pe emisar, deşi nu credeam că-şi mai aduce cineva aminte de mine. „Mă ocup eu – s-a repezit emisarul. Şi acolo s-au schimbat multe, acum e papă polonez, poet, om de artă, ştim şi noi. Dar refacem legătura, dăm de ştire. Ce voiaţi dumneavoastră să aflaţi? Unde sunt episcopii greco-catolici. Păi şi noi îi căutăm. Se rezolvă".

Am fost instalat într-o casă luxoasă, numai aur şi mobilă stil. Pe pereţi, icoane vechi. Apoi, înainte să plece, emisarul Preşedintelui a mai spus: „O să primiţi nişte dosare".

De la Roma am primit acelaşi răspuns: „Cercetează, ascultă, întreabă, urmăreşte şi-ntr-un târziu poate afli ceva despre episcopii noştri”. Nimic din aerul dominican al unei porunci nu se pierduse în 25 de ani. Apoi, mi s-au adus dovezi că în cazul meu fusese o greşeală regretabilă, fiind confundat cu un legionar paraşutat înaintea mea, criminal de război căutat de Simon Wiessenthal. „De ce n-aţi venit cu trenul, ca oamenii?” m-au întrebat.

În evidenţele noastre pentru România figurau şapte episcopi greco-catolici care dispăruseră fără urmă sub regimul comunist. Le-am cercetat dosarele: Ioan Suciu, studiase la *Angelicum Athenaeum* din Roma, era un om plin de devoţiune, dârz şi curajos; Titu Liviu Chineza, a studiat şi el la *Angelicum Athenaeum*, avea o fire blândă şi era un prelat foarte cult; Iuliu Hossu, a studiat la Roma, a fost marele episcop al Clujului, era propus pentru tiara de cardinal; Vălenii Frenţiu, studiase la seminariile *Sfânta Barbara* şi *Pazmaneum* din Budapesta şi Viena, centrele noastre din Est, credea sincer în *omnium ecclesiasticem reunionem*; Alexandru Rusu, rectorul Seminarului din Blaj, extrem de inteligent şi încăpăţânat în credinţa catolică; Alexandru Todea, doctor în filosofie şi teologie la Academia *De propaganda Fide* din Oraşul Etern, propus a fi Mitropolitul Bisericii Române Unite cu Roma. Oamenii aceştia se opuseseră comuniştilor încă din 1948, după ce le plecase regele şi rămăseseră românii de capul lor şi al ruşilor, se împotriviseră ruperii legăturii cu papa, deşi li se aduseseră dovezi atât în privinţa colaborării Sfântului Scaun cu fascismul, cât şi probele concrete ale activităţilor de spionaj duse de Vatican în România. Se ştia doar că episcopii trecuseră prin închisorile din Dragoslavele (*Slavium amat*) şi Căldăruşani (*auhda factito*), apoi dispăruseră în hăul căscat la buza prăpastiei dintre blocurile militare. Trebuiau găsiţi şi salvaţi.

Cu ajutorul lui Schmider, directorul administrativ al *Direcţiei Centrale a Serviciului de Spionaj Iezuit* şi a lui Morlion, directorul *Centrului de Informaţii în slujba lui Dumnezeu*, folosind din plin experienţa fostului general nazist Gehlen, s-au paraşutat în România misionari şi agenţi catolici, amestecaţi cu legionari şi horthyşti. Mă îngrozisem citind aceste informaţii. Primitiv, inutil şi stupid – toţi au fost prinşi, fiindcă trădarea venea de foarte aproape. Vaticanul fiind

foarte mare, erau multe locuri pe unde nu se putea face curat. Şi, dintr-odată, mă trezisem chemat la Sfântul Părinte şi întrebat dacă ştiu ceva despre români. „Foarte puţin, Sanctitatea Voastră" – am răspuns cu modestie. „Va trebui să înveţi". – a tunat vocea lui Paul VI şi sângele meu a îngheţat în cristalul arterelor. Numai că Sfântul Părinte a continuat: „Tu nu te duci acolo să faci ceva împotriva statului român. Ne interesează soarta episcopilor noştri şi atât. Dacă poţi aduce binele, reparând greşeli de-ale noastre şi redând speranţa, atunci Dumnezeu îşi va coborî Lumina şi asupra sufletului tău". „E un fel de drum misionar în calea barbarilor – am spus sfios. E ca şi cum as reface astăzi misiunea dominicanilor în calea tătarilor". Papa Paul VI m-a privit un timp cu ochii umeziţi de uimire plăcută, îl surprinsesem cu acea paralelă, pe el, cel care, după Conciliul menit să împace creştinismul occidental cu ştiinţa, crezuse că nu mai poate fi surprins de cineva sau ceva. „Da, fiule – mi-a răspuns într-un târziu. Du-te în Est pe urmele lor, dar nu uita că misiunea ta este să faci binele, să dovedeşti prin bine bunele noastre intenţii". Ieşind de la Sanctitatea Sa, mi s-a comunicat cu mult respect că din acel moment aveam acces la *Fondul Secret România* din Biblioteca Vaticanului, la tratatele şi concordatele semnate cu românii, la documentele de cancelarie şi mai ales la informaţiile şi rapoartele confidenţiale ale dominicanilor din secolul XIII. Citeam şi-mi clănţăneau dinţii: numai ciudăţenii, întâmplări absurde, anunţuri de mare pericol – dar venit din partea românilor, nu a mongolilor – şi multe îndemnuri la prudenţă.

Într-o noapte de studiu foarte agitată – după ce în mintea mea începuseră să roiască date secrete despre trecerea lui Dracula la catolicism, despre trădările lui Mihai Viteazul şi martiriul catolicilor sub Matei Basarab – îmi căzuse în mână *Actul de recunoaştere a suzeranităţii faţă de Roma* semnat de episcopul Atanasie la 7 aprilie 1701 şi în care se accepta uniunea religioasă a ortodocşilor din Transilvania cu Roma. Ochii îmi sfârâiseră în orbite: actul cuprindea clauze politice pentru care pe Atanasie l-ar fi spânzurat primul preot de ţară, dacă ar fi ştiut. La Articolul 2, Atanasie scrisese: *Mă voi declara pe faţa prin jurământ că eu sunt şi voi fi un fiu ascultător până la moarte* (obedientem filiumesse et fore usque ad mortem) *al capului*

întregii Biserici Creştine, adică al Pontificelui Roman Clement XI şi al urmaşilor săi Pe lângă aceasta, voi face ca din rânduiala liturghiei noastre valahe să fie scos numele Patriarhului de la Constantinopol şi să fie introdus numele Pontificelui Roman.

Urmau apoi declaraţii otrăvite la adresa populaţiei ortodoxe şi a preoţilor ei, precum şi afirmaţii pe care nici eu, nici cel mai înverşunat duşman al *teoriei continuităţii*, nu le-am fi putut rosti fără să roşim: *…mai mulţi episcopi, arhiepiscopi, mitropolia şi patriarhi de rit grec nu numai că s-au strecurat în slujbă în chip simoniac, ci chiar şi în mod violent – fără rânduiala şi consacrare legitimă* (sine vera et legitima ordinatione et consacratione), *şi prin ajutorul paginilor* (turcii, de!) *s-au urcat în scaune*.

Jurământul continua extrem de favorabil pentru noi şi catastrofal pentru Biserica Răsăritului. Ruperea era deplină, supunerea era oarbă, nu mai exista întoarcere: *începând de azi şi pentru totdeauna rup orice relaţie de corespondenţă şi de comunicare şi de familiaritate cu toţi schismaticii şi ereticii* (creştinii ortodocşi!) – *chiar şi cu principele Valahiei* (era unul Brâncoveanu pe vremea aia!) *Şi, după aceasta nu le voi mai trimite niciun fel de scrisori*; *şi nu mai recunosc să-mi fie mie arhiepiscop şi mitropolit cel din Bucureşti* (Bukerestensem Archiepiscopum).

Atanasie accepta apoi cenzura, controlul şi ordinele unui emisar al Vaticanului, care uneori era mult mai neam prost decât el, străin şi imbecil în ultimul hal. Nu judecaţi cu inima aceste lucruri, dragi studenţi şi tu, Arletta de Wit, chiar dacă voi sunteţi catolici curaţi şi neruşinaţi de trecutul nostru intolerant. La Articolul 10.

Atanasie îşi lua angajamentul: *Promit că în casa şi curtea mea, de aici înainte, voi avea numai romano-catolici sau uniţi şi toţi cei pe care i-am avut, fie din confesiunea calvinistă, fie din schismatici, îi voi alunga cât mai repede*.

Deloc vesel, chiar sumbru, îmi dădusem astfel seama că-mi puteam lăsa pieile pe gard în ţara aceea, reprezentând un astfel de trecut, dar cuvintele papei îmi dăduseră curaj. Se aflau în documente şi dovezile marelui ajutor dat pentru Unirea cea Mare din 1918, erau şi alte note informative despre realitatea că românii nu-şi pierduseră

astfel credinţa, limba şi unitatea, că apropierea de Roma îi smulsese cumva din sărăcia Scitici, dar totul se sfârşea în 1945, odată cu cea mai dezastruoasă declaraţie a Vaticanului: „Adolf Hitler, fiul Bisericii Catolice, a inurit apărând creştinătatea". Şi, ca un făcut, atunci când românii erau din nou încolţiţi, Dumnezeu a ridicat o mare putere în ajutorul lor: evreii! „Cum adică Hitler?! – a întrebat cu sprânceana încruntată rabinul Americii. Anglia! ai 50 de miliarde datorie la noi. Franţa! te-am eliberat, ai 38 de miliarde datorie la noi. Italia! mai exişti? Elveţia! închide băncile. Voi ce părere aveţi de chestia asta?" Şi s-a lăsat o linişte peste Vatican, că se auzea furnica umblând printre oasele papilor. Iuliu Maniu, omul catolicilor şi marea lor speranţă, a fost lăsat să putrezească în puşcărie. Numele unor agenţi de-ai noştri din conducerea României, Vasile Goldis, Vaier pop, Lapedatu au fost trecute sub tăcere un timp, apoi li s-au arătat şi meritele.

În sfârşit, speriat de-a binelea, găsisem *Cronica lui Marino di Dacia*, profesorul de logică al lui Toma din Aquino, un om cu adevărat vesel, al cărui spirit persista peste timp în scrisorile sale. M-am pus temeinic pe traducerea complicată a operei lui în stil popular. El trăise printre românii din Transilvania şi Oltenia în chip de cavaler *ospitalier*, îi cunoştea şi le învăţase limba. Aşadar: *Invazia tătară la români*

„Era în *Anul Şobolanului*, după era barbară, când ţăranii olteni au văzut la orizontul câmpului o ţepuşă ca un catarg de corabie. Ea se ridica pe măsură ce pământul se rostogolea încet sub ea, şi s-a înălţat astfel până ce aceiaşi ţărani, dar, mai ales, femeile lor au crezut că se apropie un minaret, mergând pe câmpie ca pe nisipurile pustiului. Lângă silueta aia ascuţită apăruse şi o turlă, aurie în bătaia soarelui. «Ce-o fi?!» – s-au întrebat ţărăncile românilor, stând în mijlocul curţii cu lăturile pentru porci încă abu-rinde în lighenele ţinute de toarte. «Ce-o fi?!» – ne-am întrebat şi noi din seile cailor înzăuaţi. Pe măsură ce se apropiau, minaretele se înmulţeau ca o pădure păgână, turn şi cupolă, adică suliţă şi cască, una lângă alta, sub care sclipeau două linii oblice cu gene. Erau tătarii! N-aveau încă religia musulmană, dar mult nu le mai lipsea s-o îmbrăţişeze. «Uiuiuuu, maică, fugiiiţi!» – au ţipat nevestele, scăpând lighenele şi lăsând porcii nemâncaţi, ceea ce a stârnit până spre rădăcina nopţii un zbieret de porcine orfane, de sub

care nu se mai auzeau ţipetele femeilor violate. Bărbaţii au coborât în grabă cu oile de la munte sau au întors turmele din transhumantă, adunându-le de prin Grecia, Italia şi Chersoness, au pus mâna pe furci şi s-a lăsat cu sânge. Da, s-a lăsat cu sânge mult, şi de-o parte şi de alta, încât e greu de spus dacă nu s-a şi amestecat atunci. La bătălia lor am pus şi noi o mână grea şi i-am îăncirit pe migratori până am obosit, fără să-i dovedim însă. Atunci, Savaetta Zer, femeie cu prenume latin şi nume dac, i-a oprit pe tătari în ograda cea mai mare a satului şi s-a răstit la ei: «Gata! Muncesc, mă spetesc, rânesc după voi, fir-aţi ai… Doamne, iartă-m, că nu mă mai *teneo*, *tenere* pe mine de atâta treabă. Şi voi tot *cujula*, *julae*, cu prădăciunile, tot cu *futum facere* şi *furunculus*, *furunculi*, găinării de-astea. Gata! Mi-a obosit bărbatul de când tot bate la voi. Anul ăsta doarme. O luaţi voi p-aci-şa, spre Roma, vă dăm drumul, că destul i-am apărat pe papistaşi, vă duceţi, faceţi ce-oţi şti, dar prin ogrăzile noastre, *parcelus* şi curţi să nu vă mai văd. Gata, şi să nu mai aud o vorbă, *mucleus*! că nu mai putem *potior dolorem*.» Tătarii, oameni de treabă, s-au dus. Patru ani au ars oraşele Occidentului şi tot patru ani au trecut în sus şi-n jos prin Ţările Române, bând doar apă, şi asta, numai după ce o cereau politicos. Unde mai pui că tătarii nu stăteau prea mult prin locurile astea din cauza guiţatu-lui care acoperise întreaga ţară, de surzise toată Marea Neagră şi-i flendura timpanul Marmara ca o piele de capră pe o tobă de asalt. Că se-nvăţaseră romăncele: cum apăreau tătarii la îmbucătura câmpiei, cum lăsau porcii fără hrană şi-şi aminteau ăia de ziua castrării ca de clipa când le-a murit mama, jeleau şi răgeau ca leii opăriţi cu foc grecesc. Apoi, pe neaşteptate, în decembrie 1241 a venit un ordin scurt, ceac-pac! şi toţi tătarii s-au răsucit pe călcâie şi s-au scurs pe drumuri ca nevăzuţii, în împărăţia lor din Karakorurn se umflase bine un gol de putere. Murise Marele Han. Numai că ajungând cam pe la Kiev, tătarii s-au simţit cumva neîmpliniţi, după ultima trecere prin Transilvania, Oltenia, Muntenia şi Moldova, cumva nesiguri şi, într-o oarecare măsură, mai greoi în deplasare. Iuţeala le pierise. Atunci, un fiu de han a căscat ochii mari, ceea ce era deja anormal pentru rasa lor, i-a aţintit îngrozit la ceilalţi şi a urlat: «Fraţilor, ne-au luatără caii!» Când au sosit primele misiuni dominicane, tătarii erau deja sedentari,

rămăseseră pe jos, semănau iarbă, o coseau şi-o păşteau plângând în căutarea unei urme dragi de copită. Pe români, aceiaşi misionari i-au găsit văitându-se de sărăcie, că le-au luat mongolii tot, că i-au lăsat fără niciunele – caii lor, porcii şi găinile erau deja în munţi, se hrăneau cu rododendron – şi că ce rost are să bagi catolicismul în sărăcia aia, printre ei, românii, că până să înveţe Gheorghe să ducă mâna invers pentru a face o cruce catolică, mor de foame. Aşa au scăpat". Ciudat, nu?

Ce să le răspund? Mă scoseseră din închisoare şi acum mă rugau să-i ajut. Aveau o mare problemă, se găseau într-o mare criză şi nimeni nu-i ajuta. Se punea din nou problema unei intervenţii a lui Dumnezeu. Cunoscându-le istoria, nu se poate să nu vrei să-i ocroteşti. Timpul petrecut în fotolii moi m-a făcut să-i iubesc din nou pe români. Mi-am aprins o ţigară, am aruncat din balcon o privire caldă peste Bucureşti, am revenit în fotoliu şi am deschis primul dosar.

DOSARULL

Exact în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră în care oraşul ăsta îşi dă cu parfum de tei, portarul Muzeului de Ştiinţe Naturale, muzeu purtând numele *Georges Louis Leclerc de Buffon*, pune mâna nervos pe telefon şi formează în grabă şase cifre, înfige degetul foarte energic în găurile discului, apoi îl smulge de acolo după fiecare rotaţie, ca şi cum semnele acelea inscripţionate cu negru l-ar frige. Aşteaptă câteva momente, bate mozaicul podelei cu blacheurile cizmei, apoi, când aude păcănitul cunoscut, spune:

— Domnule director, nu ştiu, o gâză, ceva… Veniţi repede că ne atacă exponatele!

Trânteşte telefonul în furcă şi, continuând să-şi ţină mâna strânsă pe ebonită încălzită de nervii lui, se uită atent, mijindu-şi ochii în holul larg de la intrare, pe sub scările monumentale din stânga şi dreapta care urcă la etaj. Iscodeşte cu gâtul întins în semiîntunericul şi pacea clădirii, apoi umblă cu privirile pe contururile animalelor împăiate. Scrâşneşte înciudat:

— Unde eşti, fă, tu-ţi aminul mă-tii?

Poate distinge cu ochi exersat vitrinele mamiferelor africane, înrămate în lemn vechi, pe alocuri lustruit, pe alocuri patinat în

deceniile trecute de la începutul secolului. Atunci, totul se făcea aici mai solid, mai cu răbdare şi grijă. Deasupra spinărilor arcuite de elefanţi, stucaturile bogate ale tavanului sunt brodate cu unghiuri, curbe şi scobituri în care se poate ascunde foarte uşor duşmanul. La acest lucru nu se gândiseră arhitecţii *Micului Paris* în epoca aceea greoaie şi numai aparent paşnică, ce se scursese parcă înadins mai încet după dezumflarea tragică a reginei Victoria în urma războiului cu burii. Veacul părăsit lăsase o dâră de spumă vărsată în urma căruţei cu butoaiele vinului nou, din care au mai băut un timp moştenitorii bătăliei de la Sedan, apoi s-a acrit şi ăsta. Fusese însă şi o vreme în care savanţii miopi şi slăbănogi, supţi de lectură şi ameţiţi de băutura proaspătă, albiţi de praful stelajelor vetuste ale colecţiilor de cărţi rare despre trecut, dar înflăcăraţi de poezia unităţii naţionale şi întregirii neamului, avuseseră şi ei răgazul să străbată lumea pentru a prinde fluturi şi păsări, dar mai ales pentru a săpa în căutarea oaselor.

Poate că sucealaentarsiilor din plafon nu era tocmai întâmplătoare. Şanţurile zdrenţuite şi noroioase ale secolului XIX formaseră rozeta drumurilor de ieşire din această capitală şi primiseră numele localităţilor aflate la capătul destinaţiei lor, deşi, o dată scăpate în câmpie, erau atât de întortocheate, ocolind bărăgane, malurile râurilor mâloase şi dealurile abia ieşite din pământ, încât păreau la fel de provinciale ca şi târgurile din marginea stepei. Fântânile lor cu cumpănă scârţâiau mai sinistru ca cea mai ordinară frânghie uscată, în care se leagănă ţeapăn un spânzurat. Nu o dată, conducătorii ţării de care vă vorbesc atârnau în acest fel.

Există, bineînţeles, şi alte explicaţii.

Portarul se desprinde în sfârşit de biroul cu telefon, amplasat chiar la intrare, şi face doi paşi precauţi, fixându-şi atenţia asupra unei diorame cu papură, pe care nu o dată găsise ouă de libelulă. Şi acela putea fi un cuib al vrăjmaşului, nu? „Dom-le, o să fie greu de curăţat aicea şi-o să ne coste femeile de serviciu cât nu fac” – spusese portarul Toader Zubilă în prima lui zi de lucru. Remarca asta a trezit grimase lungi printre tehnicienii muzeului, iar în rândul personalului administrativ o oarecare uimire, în special pentru faptul că nimeni nu se gândise până atunci să plătească femeile de serviciu – erau

pedepsite la locul de muncă. Fusese oare necesar să apară acel individ de la țară, cu un suflu nou, neîntinat? Toader Zubilă avea aceeași înălțime cu Hannibal, dar el nu știa asta, un nas rigid și osos, mai tot timpul sângerat de bube mici, cărora le rupea din obișnuință coaja, chiar și după ce ajunsese la oraș, apoi o față sănțuită de griji, ochi încerți, de corcitură cumano-valahă, buze vinete de om ce mestecase adesea setea și mâini înroșite în fierturile copilăriei sale dintr-un sat de câmpie. Acolo, ceaunul clocotea prea sus, aburul n-avea timp să se ridice până în lutul tavanului, părinții săi umblau cocoșați și în picioarele goale, iar frații lui se-nghesuiau ca liliecii pe vatră, potolind între pieile burților un enorm chițăit de foame. Ca și la Petru cel Mare, prin șira lui Toader Zubilă nu trecea măduvă, ci o vână groasă și tare, de neam prost.

„Și acum ce vrea – se întrebaseră supărați specialiștii muzeului –, să vină pietrarii și să radă stucaturile?" însă portarul nu avea cum să înțeleagă atunci că orice popor care reușește să se strângă de bine, de rău în spațiul său etnic, bătând țărușii granițelor cu îndârjire – dar și cu gândul la cât vor rezista acolo –, după ce a îndurat multe secole asuprirea străinilor, construiește mai zdravăn, ornamentează ceva mai adânc și văruiește dublu, dând cu bidineaua peste o întreagă istorie neplăcută, ca peste cărămida spartă. „Ce tupeu!" – s-a auzit atunci încă o voce revoltată de femeie… Românce le au talentul de a exagera, de aceea au născut probabil cele mai mari artiste ale lumii, dintre care Elvira Popescu a strălucit câteva decenii ca o stea, fără s-o poată stinge nici cel de-al treilea Reich, nici Uniunea Sovietică, deși la un moment dat se aliaseră în acest scop.

Dar directorul muzeului nu avea oricum urechi pentru prostiile portarului. Un ciclon furios răscolise Carpații de la Vârful Omul la Strunga și de sub rădăcinile copacilor smulși ieșiseră niște viermi urâți, din care nu se putea naște mai târziu decât ceva rău, dacă nu chiar o catastrofă pentru țară.

Este bine să știți că fenomenul se repeta periodic. De fiecare dată, luându-se cu treburile curente, guvernul uita și numai într-un târziu, în urma cataclismului, supunea analizei cazul și ordona unele măsuri. Doi sau maximum trei dintre demnitarii statului cercetau pe

ascuns arhivele secrete: „Ia să vedem – spuneau ei –, liberalii ce-au făcut când i-a lovit chestia asta? Nimic. Dar ţărăniştii? Tot nimic. Ai noştri?… Nu prea aveau timp, se luptau în ilegalitate, tipografii clandestine, case conspirative cu veceul în curte, manifeste pe gardurile exploatatorilor, unde mai pui că într-un an casierul a fugit cu banii partidului, beciurile Siguranţei… în sfârşit, dă-o dracului!” Persista, scumpii mei credincioşi, ideea că Dumnezeu – în care nu credeau pe faţă, dar la care se închinau pe ascuns – nu voia să lovească de două ori în acelaşi loc, cu toate că această concluzie-directivă nu a fost vreodată consemnată în planurile lor cincinale. „Iar despre chivuţe, ce să mai zic – a revenit cu o nouă părere Toader Zubilă în aceeaşi zi, dar mai târziu, după ce inspectase în amănunţime locul de muncă –, îţi iau şi pielea de pe…” „De pe ce?” – îl întrebase atunci iritat de-a binelea şi pus pe ceartă directorul Noel. Nu mai putea răbda. Şi-a încruntat şi sprâncenele, semn de mare atenţie. Era interesat să ştie dacă nu cumva a fost angajat în acel templu al ştiinţei un derbedeu cu vocabular neacademic, un vagabond luat de pe stradă sau plasat, de nişte rude, eventual, de nişte prieteni. Numai că ce prieteni putea avea omul acela îmbrăcat cu suman şi încălţat cu cizme lustruite? Transilvănean, fără îndoială. Mister! De la români trebuie să vă aşteptaţi întotdeauna la surprize, aşa cum ne-a încredinţat încă din 1235 Albericus Trium Fontium, care a văzut lângă Cârţa două sute de călăreţi antici ieşind dintr-o peşteră sub conducerea lui Zamobtis, reamintind românilor cine sunt, să nu se lase asimilaţi de unguri şi să nu-şi părăsească religia ortodoxă. Apoi au dispărut la loc în peşteră.

Oricum, cineva îl îndrumase pe Zubilă spre muzeu, în care evident că nu putea vedea altceva decât o slujbă oarecare. Aşa se obişnuieşte cu mita în colţul acesta de lume, unde până şi mortul trece pragul vieţii cu o mână întinsă pentru a plăti obolul, iar cu cealaltă în buzunar, ca să mai dea dacă e nevoie. „De pe oase, na!” – precizase plin de curaj portarul şi râsese strâmb. Atunci, directorul Noel l-a tras deoparte, încremenindu-l sub fereastra înaltă şi boltită de lângă uşa lui de paznic şi i-a spus: „*f) umneta* nu te J afli aici ca să dai sfaturi. Pricepi? Pentru asta există nişte oameni speciali care sunt savanţi. Ei au decoraţii, o cameră în plus şi maşină. Se întrunesc, vorbesc între ei

acolo şi hotărăsc ce e bine pentru lume. Pielea se ia de pe muşchi, nu de pe oase. E clar?”

— Na, că am avut dreptate! – izbucneşte portarul cu şi ciudă, stârnind ecoul sălilor.

Caută în continuare fiinţa care făcuse praf *cazuarul* şi l măcinase o *leoaică tanzaniană* până la gheare. La ele sc. 1 oprise probabil de scârbă, căci unghiile acelea ascuţite – aşa cum le vedea critic Zubilă – nu scăpaseră nici după 3 împăiere de putoarea specific africană a locului în care-l fusese împuşcată. Tocmai mirosul greu al unora dintre; exponate îl făcea pe portar să creadă că preocuparea ştiinţifică la care asista de nevoie nu era chiar aşa de curată. Nu-l ura pe director, înclin să cred. Dar îi plăcea să-l contrazică. Ţăranul român şi-a mişcat propria socie\ ţaţe înainte printr-o permanentă nemulţumire şi prin \ obiceiul de a nu fi de acord. Zubilă se ambiţiona să-i demonstreze lui Noel că intelectualităţii rasate i se opune vânos spiritul practic al omului simplu. Numai acela se loveşte zilnic de nevoile vieţii. Se loveşte, se dă un pas înapoi, se loveşte din nou, iar se dă… Marilor enunţuri filosofice trebuie să li se opună cu succes o singură vorbă de duh ieşită din adâncurile experienţei milenare, de pe vremea când nu existau savanţi. „Ce, *nea Dental* – cam aşa înţelesese el că se numea omul cavernelor – ştia să citească? Şi a inventat roata”. Adică lumea trăise fără savanţi şi fusese bine mersi. Aici cred că unele rapoarte ale dominicanilor exagerează, fiindcă părerea lui constituia de fapt o prelungire rustică a aversiunii dintotdeauna împotriva orăşeanului, un fel de *rus în urbe*, unde rus nu înseamnă ce credeţi voi.

Într-un târziu, portarul aude scârţâitul frânelor maşinii directorului. Trebuie să schimbe ferodourile, dar nu se pricepe, îl va ruga: „Scârţâie ceva acolo, ia vezi tu…”

— Scârţâie, scârţâie… – bombăne Toader Zubilă.

Dacă ar fi fost oprit de vreun miliţian, directorul l-ar fi repezit: „Nu vezi că sunt cu maşina mea”, apoi s-ar fi legitimat cu mişcări precipitate. Când este cu maşina oficială, oprirea în felul ăsta ar fi o nebunie pentru miliţian, căci la mijloc se afla întotdeauna o misiune. Voi nu vă puteţi imagina ce importanţă are omul care împăiază mistreţul împuşcat de Preşedinte! Credeţi că oricine poate băga paie în

lighioana aia? Nu este vorba de elitism, ci de un lucru foarte practic şi necesar: dacă în loc de paie introduce o bombă sau, mai grav, un microfon? însă, când miliţianul se întâmpla să tragă pe dreapta un demnitar „în particular", dezastrul era şi mai mare, fiindcă abia atunci demnitarul este mai periculos. Părăsind biroul şi maşina instituţiei, şeful părăsea şi legea. Nu întâmplător, odată cu trecerea de uşile muzeului, în timp ce era întrebat de portar: „S-a terminat împăierea lu' balenă, domnu' director?", Noel îi răspundea repezit: „Acum sunt liber". „Adică cum acum?" – îl întrebase a doua zi ofiţerul de securitate al muzeului şi Noel s-a grăbit să răspundă foarte emoţionat: „Adică, în regimul de democraţie populară", ceea ce, trebuie să recunoaşteţi fraţilor, reprezintă o cacofonie intelectuală greu de înţeles la un savant. Pe subofiţerul din mijlocul străzii însă, numele directorului l-ar putea impresiona mai mult decât funcţia. Noel Bengescu este fost ilegalist, iar miliţianul învăţase la şcoala lor să citească bine numele astea glorioase şi să nu se bage. Fuseseră torturaţi atât de mulţi din ăştia în beciurile Siguranţei, că aveau voie cel puţin cincizeci de ani de atunci încolo să se înmulţească la loc şi să ocupe funcţii. Nici pe portarul Toader Zubilă nu-l deranja trecutul directorului, de vreme ce-i plătea leafa lunar, în două chenzine fixe. Ba încă aflase că, la comunişti, în religia lor, plata subordonaţilor la timp este sfântă. Doar atunci când îl certa pentru că lăsa copiii cu îngheţată în muzeu, îşi aducea aminte că fraţii directorului îl batjocoriseră şi-l omorâseră pe Mareşalul Antonescu. Imediat ce pronunţa în gând numele lui, în plămâni i se urca un vârtej de revoltă, însă avea capacitatea să-l stăpânească şi să-l oprească acolo, nelăsând să-i scape decât un mârâit înfundat de câine lovit. Printre animalele din muzeu, treaba asta trecea neobservată. Dar să revin. Profesorul Bengescu urcă scările în fugă şi, pe măsură ce înaintează, umbra lui proiectată de lumina puternică venită din piaţă se măreşte pe pereţii holului, acoperind ca un giulgiu mat luciul tabloului central cu portretul lui Buffon. Fâsâitul aspru al paşilor lui pe trepte îl convinge pe portar că Noel a venit în papucii de casă. „Mamă, ce-o să mă-njure!" chicoteşte în gând nefericitul Zubilă. Se repede totuşi să deschidă uşa cu zăbrele înflorate din fier forjat.

— Ce e, mă? – se interesează îngrijorat Noel Bengescu.

— Nu-i a bună, domnu' director! – îl întâmpină Zubilă şi clatină capul de două ori, în semn de mare jale.

Directorul rămâne pironit locului, temător şi nesigur. Neprevăzutul are întotdeauna coarne mari. Doar bâţâiala picioarelor îi demască agitaţia interioară. „Dacă este o *mantodee*, ne-am nenorocit", se frământase tot drumul, cu gândul la exemplarul uriaş văzut în jungla braziliană şi de care nu avusese curajul să se apropie. „Dacă am adus o larvă pe haine, în servietă sau în cizme?" se zbuciumă şi acum. Reuşeşte să facă un pas, dar încă nedecis. „Nici cu o *dorylidă* nu mi-ar fi ruşine" îi şoptesc minţile, în amintirea cirezii mâncate de furnici, pe care o văzuse în nordul Africii. Ochii lui scrutează interiorul sălii din dreapta, unde ştie că se află exemplarul rar de *Lama vicugna*, dar nu e în stare să distingă ceva.

A îmbrăcat haina peste pijama, astfel că la gât i se vede lanţul de aur. Nu prea este voie să se poarte, însă noaptea, în pat, cine să controleze? Miliţianul probabil observase. Ce era să facă? – a închis ochii. Şi la el în sat se luaseră salbele, dar numai de la ţigănci. Ce să obţii cu aurul, când moneda naţională este solidă?

— Ai văzut-o cum arată? – întreabă şoptit Noel Bengescu, fără să-şi întrerupă inspecţia.

— Nu – îi răspunde răsuflând greu portarul, eliberând o respiraţie ţinută în piept de emoţie.

— Păi atunci, de unde ştii că e o insectă? – strigă de data asta directorul, pentru întâia oară bănuitor; dacă „idiotului" i s-a părut şi l-a sculat de la televizor cu nălucirile lui?

Când este nervos, are obiceiul ăsta: bagă mâinile în buzunare, îşi prinde sexul şi testiculele peste bazon şi chilot şi le frământă acolo până le răneşte. A învăţat asta în lagărul de la Târgu-Jiu. Ofiţerul de securitate care răspunde de muzeu a observat că uneori directorul îşi modifică mersul, ceea ce era foarte suspect. Se freacă aşa cum v-am descris, după care merge un timp crăcănat, declanşând imediat o ascuţită atenţie din partea serviciilor speciale. Vă veţi întreba de ce? Deformarea picioarelor este, de regulă, urmarea călăritului îndelungat, chiar dacă nu este vorba de persoana în sine, ci de o moştenire a unui strămoş călăreţ. Cineva din trecutul genei sale a trăit în şaua calului şi

acela nu putea fi decât un migrator. Deci, Securitatea îl suspectează nu numai că este evreu, ci, mult mai grav, evreu-ungur. Şi-apoi, ce-i cu numele ăsta: *Noel*?! în acte îl cheamă Niculae. Presupun că din aceste motive poziţia directorului în instituţie nu este foarte sigură.

— Am auzit-o bâzâind – îl minte slujbaşul.

Faţa lui nu poate păstra o taină. De aceea şi-o ascunde în întunericul adânc al ramei late care îmbracă uşa dintre hol şi sala mamiferelor africane.

Directorul ascultă încordat, dar cu excepţia unui claxon de maşină venit din stradă, nimic altceva.

— Putea să bâzâie o *dipteră*…

— j

— O muscă, mă! – se răsteşte la el directorul şi agită o mână prin aer scoasă repede din buzunar şi fluturată, ca şi cum s-ar fi apărat deja de muscoi.

— Făcea ca elicopterul, domn director – se afundă Toader Zubilă în fantezie.

— Aoleo! – se îngrijorează vădit Noel Bengescu. Zboruri lungi sau scurte?

răăă… – încearcă portarul să-şi aducă aminte, de fapt să câştige timp –… lungi, uite-aşa, zvârrrr… Trecea prin săli şi…

— Aoleo! – repetă şi mai impacientat directorul. Şi acum unde este?

Slujbaşul dă din umeri, îşi strâmbă gura a neştire, caută din nou prin întuneric, dar aiurea. Apoi spune:

— S-o fi culcat şi ea…

— Mă – se întoarce spre el directorul muzeului în culmea nervilor –, ţi-am spus să nu-ţi mai dai cu părerea aici că…

— Ssst! – îl opreşte speriat portarul.

— Niciun ssst! – i-o taie scurt Noel, ceva mai curajos. M-am săturat de *dumneata* şi de… E, asta-i bună!

Se duce înfipt la panoul cu întrerupătoare şi aprinde lumina. Neoanele clipesc pe rând, spălând muzeul cu o feerie albă de fluor. Dar le stinge imediat, înjurând. Este adevărat că lumina ar fi atras insecta, dar, la fel de bine, mişcarea ei putea genera o excitare sincronă şi,

aproape instantaneu, un fenomen de gregarism. Dar mai este ceva: neoanele aprinse s-ar putea observa de afară – ce spun? se văd sigur –, mai ales de vizavi, din clădirea Ministerului de Interne. Or, numai acolo şi la Consiliul de Stat pot arde lumini după o anumită oră, iar asta doar la câte o fereastră, unde lucrează miniştrii respectivi. Ar urma întrebări la care n-ar avea cum să răspundă şi care s-ar putea propaga prin gravitatea lor până sus, la Preşedinte. Conducătorul are frică de bacterii, se dezinfectează des, iar problemele de stat sunt atât de multe şi grele, încât mai mult ca sigur n-are timp să asculte o explicaţie detaliată asupra diferenţei dintre insecte şi unicelulare. Se adaugă apoi şi faptul jenant că Noel nu se putea contrazice.

l într-o discuţie mai veche, purtată pe malul lacului Snagov, recunoscuse în faţa Preşedintelui, la insistenţele acestuia, că bacteria zboară, trece de la om la om ca un colibri, se fixează pe piele şi suge, fiind hematofagă. Uneori zboară în roiuri şi naşte pui vii.

— Când se loveşte de un zid – rosteşte în continuare cu glas egal Toader Zubilă –, bate ca un clopot.

Dând ochii peste cap, stăpânindu-se cu greu să nu tremure, să nu zbiere de frică şi, în acelaşi timp, de neputinţă, directorul Muzeului de ştiinţe Naturale *Georges Louis Leclerc de Buffon* nu ştie în ce direcţie s-o mai ia. Atât de mult l-a putut enerva omul ăsta. Căuta mai de mult un motiv pentru a-l da afară – ceva serios, o uşă uitată deschisă prin care a intrat un câine ce s-a şi urinat pe morsa *Odobenus rosmarus*, un hoţ rămas nesemnalat în dulapurile cu borcane sau chiar un copil rătăcit de mama lui. Femeia – eventual o persoană importantă – să meargă disperată la Miliţie – „Faceţi o plângere, să rămână scris" –, de acolo să dea un telefon sus, să-şi alarmeze prietenii cu funcţii – " Cine? Ionel ăla micu'? Ionel, care se juca cu fie-mea astă-vară la mare? Extraordinar! Cine-i dobitocul ăla?" – ziarele să publice poza lui Ionel iar directorul să poată declara a doua zi, după ce i-a fiert pe toţi: „Nu, *doamnă*, imbecilul ăla de portar l-a rătăcit prin nişte săli în renovare, copilul s-a refugiat în grotă, l-a şi închis, *doamnă*, tâmpitul dracului, şi l-a claustrat pe bietul băiat la un loc cu stalagmitele. Da, sigur, mâine îl dau afară". Dar n-avusese prilejul. Portarul era totuşi un om al muncii. Numai că Zubilă îşi calcula lupta sa cu directorul, dovedind o mare

precizie şi nu de puţine ori, o suspectă perspicacitate. Găsea mereu o scuză simplă, demoralizatoare, dezarmantă, specula aerul distrat al şefului – „Dumneavoastră, aţi pus-o…” sau: „Dumneavoastră aţi lăsat-o aşa…” –, aducându-l nu o dată la disperare.

— La ce oră s-a închis uşa? – îl întreabă furios pe portar, întorcându-se în holul larg.

— La şase fără cinci – răspunde imediat funcţionarul, şi-i arată ceasul rotund de pe peretele cu panoul *Evoluţia Omului*.

— Cine a rămas ultimul? – se interesează Noel, în timp ce se apleacă peste biroul cu telefon, în căutarea unei sticle cu băutură, ascunsă acolo, a unor mucuri de ţigară sau măcar a unei hârtii mototolite. N-are cum să vadă ceva pe întuneric.

— Şoferul dumneavoastră – îl asigură Zubilă.

„Fir-aţi ai dracului de ţărani împuţiţi! îi înjură directorul în gând. Şi tu şi boul ăla de la volan, că parcă sunteţi fraţi”.

Nu vă chinuiţi să înţelegeţi, dragii mei studenţi şi iubită Arletta de Wit. Şoferii demnitarilor proveneau cu toţii din acelaşi sat. Apuca unul să prindă un post. Pleca la Bucureşti, aştepta patru zile la rând în antecamera unui şef de cadre, apoi, când ăla îi punea formularul de angajare în faţă şi-l întreba: „De unde eşti, mă?”, el răspundea aproape de urlet: „Din Bourenii-Osebiţi!” „Hoopaaa!…”, exclama admirativ cadristul şi pe faţa lui se lăţeau toate culorile, căci Boureniî-Osebiţi era satul Preşedintelui. Şoferul trăgea un altul după el, văr sau cumnat, apoi altul şi altul, până ce localitatea a devenit o pepinieră celebră de conducători auto profesionişti, cu toate că satul acela de câmpie nu avea şosele.

— Există vreun geam deschis? – mai întreabă Bengescu, foindu-se nervos pe loc.

— Da.

— Unde? – se răsteşte directorul, simţind şansa unui fir prins şi numai bun pentru deşirat apoi cu furie.

— La dumneavoastră în birou.

Noel Bengescu se răsuceşte pe loc şi coboară grăbit scara care duce la subsolul cu acvarii. Nu caută ceva anume, nici măcar gâza aia – dacă despre o insectă e vorba –, fiindcă oricum nu putea trăi acolo,

bazinele fiind etanşe. Dar trebuie să se îndepărteze repede de sursa acelor nervi care-l doboară. Simte cum îl uzează pe dinăuntru rezistenţa şi dreptatea slujbaşului. Chiar el interzisese accesul în biroul său, uşa era încuiată personal şi exista o singură cheie. El lăsase deci fereastra deschisă şi n-avea cum s-o nege. „Ar fi culmea!…" ţâşneşte în el frustrarea, incapabil să-şi ducă judecata mai departe, acolo unde s-ar putea ivi o vinovăţie proprie. Aprinde bricheta, dar n-apucă să facă trei paşi printre coloanele subsolului şi observă corpul descărnat al *narvalului*, cârpele zdrenţuite şi paiele atârnând pe coaste. Este clar: Cineva pornise un atac dezlănţuit asupra muzeului… Contrarevoluţionar cumva? Bricheta încinsă îi arde degetele. Scuipă de durere în loc să sufle peste flacără. Ar fi putut crede că distrugerile aparţin omului de la poartă, într-un acces de furie împotriva ştiinţei, din răzbunare sau ignoranţă, împotriva celor vinovaţi de moartea mareşalului Antonescu, dar cornul lung al rechinului era mărunţit, ciuruit şi muşcat până la fibra lui centrală. Cu toată ţărănia lui, Zubilă nu putea avea astfel de incisivi.

Directorul se apropie de măsuţa îngustă şi înaltă pe care se află telefonul de serviciu, folosit numai pentru cazuri de incendiu sau inundaţie. Formează precaut un număr, apoi şopteşte în microfon:

— Bebe, sunt eu, Noel… Indicativul *Arctocephalus pusillus*!

Aşteaptă un timp, apoi mai spune la fel de misterios:

— Da, este! Mă, tu n-ai înţeles?… *Arcto*… Da, e foarte grav.

Se întoarce şi primul lucru pe care îl vede sunt ochii holbaţi ai portarului. Coborâse pe nesimţite în urma lui, i se făcuse urât, frică sau frig şi auzise fără îndoială ultimele cuvinte ale convorbirii telefonice.

— Ce stai, mă! – se răsteşte la el.

— Domnule director – rosteşte moale slujbaşul –, dacă se dă la noi?

— Eh, se dă… – încearcă să-l liniştească Noel, dar vocea i-a tremurat, apoi, trecând pe lângă el către holul mic al subsolului, completează: Nu atacă oamenii.

Zubilă vine mai aproape, suflându-i fierbinte în ureche.

— Să vă anunţaţi nevasta, ştiu eu, copiii… Aveţi?

— Termină *dumneata* cu prostiile – ţâşneşte surescitat Noel

Bengescu. Mai bine hai să… Trebuie s-o prindem, mă, pricepi!

Aprinde lumina. Instalaţia de la subsol este independentă, deci nu poate fi observată de afară.

— Ţi-e frică? – îl întreabă directorul, ca să ştie dacă poate conta pe el, dar şi cu o nuanţă de ironie.

— Nu – îi răspunde hotărât Zubilă, apoi înmoaie vocea: însă cine o să mai rupă bilete la intrare dacă…

Dar în gând: „Râzi tu, râzi, numai să fi făcut chestia aia cu elicopterul, barem o auzeam, dar nu face. Nu face nimic, decât atacă şi…”

— Ia-o prin stânga – îl îndeamnă directorul şi imediat se cocoşează ca un detectiv în căutarea urmelor.

Pipăie prima vitrină cu insecte. Geamul e rece, sticla este puţin umedă. „Dacă face cum zice imbecilul ăsta, trebuie să fie o *phasmidă*”. Dar *Cyphocrania gigas* este la locul ei, ca o pleaşcă lipită pe hârtia planşei şi toate celelalte rude ale ei nu şi-au modificat poziţia. Nici alături, la „Beţele ambulante”, *Bacteridae*, nu zăreşte vreo schimbare în poziţia pe care o cunoştea foarte bine, *iar Auche-norrfyncha*, cu familia *Cicadidae* şi cu exemplarul de *Tacrea speciosa*, care au dimensiuni suficient de mari pentru a fi periculoase, nu s-au mişcat din acele cu care sunt fixate. Masculul de *Dynastes Hercules* din Guadelupa, un cărăbuş dotat cu cioc imens şi ameninţător, zace printre celelalte *Scarabaeidae*, fără semne că s-ar fi deplasat cumva. Şi apoi, pe unde să fi ieşit? Dacă au ieşit… Crăpături între geam şi rame există, dar cum să iasă, de exemplu, libelulele, cu aripile acelea aşa de sensibile şi fragile? Iar vitrinele sunt şi încuiate. Valabil şi pentru fluturi, dacă, cine ştie cum, prin ce mutaţie generată de temperatură – în iarna trecută, când a fost ger şi au plesnit caloriferele –, i-a venit lepidoptere! gigant *Caligo eurilo-chus* să zburde prin muzeu, sugând sau lingând seva exponatelor. Dar care sevă? Hârtie, ipsos, uneori cârpe şi un schelet de sârmă. „Pe afară vopsit gardul, înăuntru…”, oftează mut Noel Bengescu. Trece în alte încăperi, unde l dezastrul este abia incipient, dar se observă: *Okapia* a fost roasă de la copite în sus, nu mai are dungile gălbui-cafenii specifice şi seamănă cu o antilopă oarecare, iar vitrinele, urşilor au fost penetrate vizibil, căci *Ailuropoda melanoleuca* a năpârlit

în jurul ochilor şi a pierdut tot farmecul speciei, întârzie îngrozit, aproape paralizat, în faţa ursului buzat *Melurms ursinus* şi pentru prima dată se gândeşte la!

HIHHHIHHHHHIHHHH

soţia lui, exemplarul fiind femelă. Fusese o mezalianţă de conjunctură politică, altfel nu putea ocupa locul ăsta nu prea vizitat şi băgat în seamă, dar care era printre puţinele unde existau şanse de călătorie în străinătate. Mai târziu, după ce Preşedintele îşi schimbase soţia, alegând o interpretă de muzică populară, directorul muzeului avusese curajul s-o caracterizeze pe Liuba drept „ursoaica mea", pentru ca în etapa a doua, la puţin timp după izgonirea trupelor sovietice din ţară, să spună prietenilor, la o bere, că Liuba este un fel de mamifer din subclasa uteriene, ordinul planturoase, familia Lobanovski. „Dacă mor eu aici, o dau ăştia la vreo circă financiară să pună ştampile sau o trimit înapoi în…", socoteşte Noel, întristat subit în faţa *Caprei siberiene* mutilate îngrozitor de insecta ucigaşă. Coarnele uriaşe sunt tocite, segmentate şi făcute sită, ochii au rămas nişte găvane prin care se vede o vată scărmănată şi murdară, iar trufa este o zdreanţă, atârnând ca nişte muci solidificaţi.

— Ce vrea de la noi? – şopteşte înmărmurit.

Apoi, dintr-odată, este fulgerat de o nouă imagine. Se repede pe scări până la etaj, trece pe sub tablourile lui Haeckel şi Lamarck ca o vijelie, fără să-i mai pese de pericol, şi se opreşte în dreptul vitrinei mari cu păsări colibri. „Să fie o *Chaetocercus heliodor*!" se întreabă. Aprinde din nou bricheta şi inspectează nişte păsări înşirate pe crenguţe alese cu mult simţ estetic chiar de el. „Nenorocita asta de *Oxipogon guerini*, pasărea războinică, are moţul ăsta rebel… Nu, nu s-a mişcat. Poate *Hypoxon-thus rivalii*? Asta are căpăţâna aia roşie şi rea, cioc alungit şi puternic, aerodinamic, alură ameninţătoare. Când zboară, face ca… Aoleo! Ea ar putea fi". Se apleacă precaut, gata să sară arcuit pentru a se apăra. „Nu, nemernica e tot acolo". Răsuflă uşurat, deşi, la lumina brichetei, privirea sticloasă a păsării venezueliene i se păruse oarecum încruntată. Noel coboară la parter şi o ia în stânga, trecând pe lângă şiruri lungi de borcane anatomice cu reptile băgate în spirt şi albite de tăria alcoolului, apoi pe sub bolţile joase ale culoarelor

care duc la secţiunea nevertebratelor şi se opreşte în dreptul marsupialelor. Ani de zile îşi dorise să descopere o marsupială acvatică, pentru a intra astfel în lumea strâmtă a savanţilor naturalişi renul miţi, pictaţi, fotografiaţi şi expuşi pe zidurile tuturor f muzeelor de pe glob. Cât a stat în Australia, s-a chinuit pe l ascuns să înveţe *unjder-cu-pungă* să înoate, doar – doar i-o f produce vreo mutaţie genetică, dar animalul, epuizat, l după ce i s-a umplut punga de câteva ori cu apă şi i s-au l făcut drenaje, s-a dus la fund şi n-a mai ieşit. Deschide prudent vitrina şi dă fără zgomot geamul la o parte. Rama a culisat lin, semn că acolo s-a mai umblat. „Să-şi fi făcut cuib în buzunarele abdominale ale ăstora?" se întreabă şi n-are curajul să-şi şteargă transpiraţia care i se scurge încet în lungul carotidei. O mică pânză de păianjen fluturã într-un curent slab. „Chivuţele!" îl străfulgera din nou o vorbă a portarului, dar reuşeşte să-şi mestece spaima, întinde încet un deget şi cască buzunarul unui cangur *Macropus gigantes*, dar nu poate vedea mare lucru. „Acum ori niciodată, se îmbărbătează directorul. Ce, ostaşii noştri cum au pus piepturile în faţa mitralierelor!" Lărgeşte delicat cu pâlnia marsupiul cangurului şi introduce mâna temător, ca într-un viespar adormit, până la fundul pungii.

— Uite-al dracului, unde şi-a ascuns ţigările! – exclamă, deconectat pentru un moment din cauza surprizei.

Scoate un pachet de *Naţionale* şi un chibrit jerpelit, cu hârtia învechită. „Dar dacă le-a lăsat vreun student în practică?" se opreşte la timp să nu strige după portar, pentru a-l zdrobi. Riscă să primească iar un răspuns bezmetic: „Eu nu fumez decât *Carpaţi*" sau: „Fumez lulea domnu' director, şi numai acasă, pe balcon". „Umpitul" avea şi balcon. Se dăduseră case la toţi cretinii şi casele aveau pridvoare la etajul 9. Profesorul Bengescu închide vitrina cu un anume regret – avusese curaj degeaba, consumase bruma lui de îndrăzneală pe nimic – şi trece în sala cetaceelor, urcând o scară de serviciu. Dar când să dea colţul sălii se opreşte şi imediat îşi lipeşte pieptul de zid. Mişcă puţin capul într-o parte şi priveşte. Este acolo o siluetă chircită. Să fi căzut vreun exponat cu picioarele secerate? Nu poate fi o morsă, niciun caşalot, fiindcă are braţe cu care parcă pipăie pe jos mozaicul cu model

grecesc, îşi aude bătăile inimii, ca nişte pumni izbiţi de porţile Bizanţului. Noel Bengescu este un lucid. El bănuieşte cine este, dar se ascunde încă în rama uşii. Fără prudenţa asta, nu scăpa de la Târgu-Jiu.

— Zubilă? – întreabă şoptit.

— Eu, domn director – îi răspunde omul –, dar veniţi încoa că e cineva la capu' scărilor.

„Cine dracului să fie?" rămâne directorul cu gândul pironit la ofiţerul de securitate, care prea multe ştia din muzeu ca să n-aibă măcar patru-cinci microfoane băgate în testiculele mamiferelor, unde bărbaţii nu umblă de frică, iar fetele din sfială. Sau în anusul vreunei maimuţe, unde nu se pune mâna decât dacă te mănâncă vreo nerăbdare soră cu ancheta la Securitate? Noel îşi scoate repede papucii şi vine numai în ciorapi, pe vârful degetelor, până la balustrada de marmură cenuşie a scării. Simte că ciorapii lui lasă pete umede de transpiraţie în urmă şi asta îi repugnă, însă pe întunericul şi în tensiunile astea cine stă să se uite cu lupa. Într-adevăr, e cineva acolo. Un om, o fiinţă, care, la rândul ei, păşeşte cu băgare de seamă, furişându-se pe lângă zid şi suspect de tăcută.

— Are o armă în mână – constată îngheţat de spaimă directorul.

— Şi eu am – îi răspunde Zubilă şi ridică un corp cilindric în faţa pieptului.

Este un stingător cu spumă. Asta apucase să ia la repezeală.

— Lasă-l dracului jos – scrâşneşte Noel Bengescu. Vrei să distrugi ceva pe aici?

— Păi ce să mai… – încearcă portarul să se apere, l rotind şi capul către vitrinele cufundate în întuneric.

— Ssst! – îl opreşte directorul. Vine încoace.

Se ascund după ornamentul zoomorf din capătul balustradei. Zubilă înfige cuiul în stuţul stingătorului. Este gata să-l apese, să clatine cilindrul şi să-l stropească pe inamic. Umbra s-a apropiat, păşind doar cu vârfurile pantofilor pe muchiile treptelor. Obiectul pe care îl ţine în mână răspândeşte un mic luciu metalic. Parcă are şi o greutate – un pistol! Individul îşi răsuceşte acum capul, cătând când în sus, când în josul scărilor pentru a se asigura că nu e văzut. Noel simte în umezeala nărilor curentul fin care mişcase mai devreme pânzele de păianjen.

Intrusul mai are trei trepte până sus. Miroase a transpiraţie proaspătă.

— Bagă acuma!!! – urlă dintr-odată directorul.

— Na, banditul dracului! – urlă şi Zubilă, împroşcând spuma albă peste individ.

Încă un urlet străbate culoarele şi sălile muzeului – un zbieret animalic, de leoaică rănită păşind dincolo de basorelieful ei, de struţ ologit, de vier castrat. Fiinţa se prăvăleşte pe scări, strigând şi şuierând de usturime:

— Noeeel! Noeeel! Ajutooor! Noeeel!

— Mă, stai aşa! – îl opreşte buimac directorul pe portar, care smulsese peştele ciocan din suportul său şi dădea să-şi urmărească victima până la anihilare.

Din stuţul stingătorului nu mai bolboroseşte decât o scuipătură intermitentă şi moale, care a început deja să bălţească pe unde se rostogoleşte acum la întâmplare cilindrul metalic.

— Stai, mă! – îl prinde de braţ directorul. Glasul mi-e cunoscut.

— Noeeel! – se aude un plânset cu clăbuci de jos, de sub coloana de bazalt adusă din Valea Rinului. Noeeel – miaună glasul acela înfrânt –, sunt eu, Beee-beee…

Venise într-o fugă, aflase uşa deschisă, intrase şi pornise să-i caute prin săli.

— Tu eşti, Bebe? – întreabă răscolit Noel Bengescu.

— Daaa… – suspină trist şi prelung colegul. Eu sunt… Indicativul *Arctocephalus puşi*…

— Ce-ai făcut bă, tâmpitule? – se răsteşte directorul la Zubilă, care, şi el, la rândul lui, priveşte tâmp forma albă, năclăită de spumă, din capul scărilor.

— Păi, n-aţi strigat s-o bag acuma!

— S-o bagi în… în… – începe să se bâlbâie Noel şi coboară grăbit.

Nu ştie cum să-l apuce pe colegul său, cum să-l ajute să se ridice fără să se mânjească.

— Bebe, te doare? – întreabă grijuliu şi vinovat.

— Nu mai văd nimic – se vaită stins omul.

— Sigur că nu vezi, e miezul nopţii.

— Arată-mi o lumină – se roagă Bebe şi începe să-şi mişte capul

ca un orb, cu fruntea ridicată.

Directorul întinde arătătorul mâinii drepte şi, aplecat pe direcţia ferestrelor, îi arată câteva geamuri luminate în clădirea Consiliului de Stat, dincolo de piaţa largă.

— O vezi p-aia a ministrului de externe? Lumina e mai albă, are neoane italiene.

— Nu.

— Da' p-aia de mai sus, a ministrului vânătorilor? Are lustra făcută din coarne de cerb carpatin.

— Nu.

— Da' asta de mai jos, a ministrului pentru tabinet şi septic?

— Parcă… – îngaimă nesigur colegul, Dar o văd dublu.

— Sigur, dragă, doar ai doi ochi.

Dialogul a mai continuat astfel – sunt convins că vi-l închipuiţi, fiindcă este omenesc – până ce Bebe Greceanu şi-a recăpătat complet vederea şi a depus în palma directorului clanţa uşii de la intrare, cu care rămăsese în mână din cauza tensiunii şi groazei care-i însoţise pătrunderea în clădire.

Bebe Greceanu este un faimos lepidopterolog. Simt nevoia să vi-l prezint după datele de la dosar. Chiar şi în lagărul de la Târgu Jiu prindea fluturi, în timp ce alţi deţinuţi ţineau şedinţe de partid. Asta avea să-l coste mai târziu, însă optimismul lui şi o anumită detaşare de tragic îl salvaseră acolo de la avitaminoză şi paralizie. Apoi, după război, i se oferise conducerea unui teatru, dar nu s-a putut înţelege cu actorii vechiului regim, care rosteau replicile cu anumite intonaţii răuvoitoare. Le-a considerat întotdeauna sfidătoare, batjocoritoare şi „cu tendinţă la adresa lui" – un savant pus din ordin să distribuie histrionii după cum îl taie capul, în acea perioadă, un important actor român de comedie, Grigore Vasiliu

Birlic, l-a jucat pe Othello nevopsit, pentru a nu jigni cumva lupta pentru eliberarea lui Patrice Lumumba. Impotenţa lui Bebe Greceanu îl făcea detestabil în faţa actriţelor, ale căror farmece nu se puteau traduce rapid în roluri. Până la urmă, a fost mutat director general al unei fabrici de confecţii, unde a avut imediat succese remarcabile pe piaţa internă şi externă. Reuşise să aplice cunoştinţele

sale vaste despre fluturii lumii la noile modele de fuste şi bluze, atât în ce priveşte coloritul, cât şi în privinţa imprimeurilor. Mult timp s-a purtat *Thysania agrippina* la fete şi *Achillides maacki tutanus* la femei mature. Ulterior, pentru funcţionarele de stat, a descoperit nuanţa fermă şi comună a moliei. De la început, adică în urma primului plan cincinal, a făcut parte din Marea Adunare Naţională, apoi a fost nevoit să se asocieze celulei cvasioficiale Expectativa – nume de cod: *Arctocephalus pusillus* –, alături de Noel Bengescu şi Mişa Constantinescu, instituită pentru cazuri de forţă majoră. Oamenii aceştia se credeau în continuare vânaţi de anglo-americani. Căci destinul comuniştilor este vigilenţa!

Mişa Constantinescu este, conform dosarului său de la Securitate, specialist în mamifere cu blană, fiind totodată autorul unei faimoase lucrări despre rolul glandelor sudo-ripare în ventilaţie, cu care a pus pe gânduri Congresul de Termoreglare de la Londra. Deoarece căsătoria lui Noel Bengescu s-a dovedit mai reuşită decât a lui, primul a fost acela care a ocupat funcţia de director la Muzeul de Ştiinţe Naturale, la care se adaugă şi faptul că în capitala britanică a locuit imprudent în acelaşi hotel cu emigraţia. Dar Mişa Constantinescu este un bărbat elegant, distins şi cult, care a reuşit să cucerească repede cercurile puterii, astfel că a putut fi numit director de direcţie în zootehnie. Preocuparea pentru mamifere l-a ajutat să îmbunătăţească substanţial producţia de lapte de vacă nefurajată şi să umple magazinele cu brânză. De asemenea – sunt nevoit să recunosc îndurerat, iubită Arletta de Wit, frumoasa mea studentă –, prima firmă occidentală care s-a lăsat ademenită să facă un contract în Est, a fost una olandeză, din Alkmaar, şi exact cu brânză lui Constantinescu şi-a mânjit demnitatea. Alarmat la rândul său de Bebe Greceanu, a păşit în muzeu cu speranţa că va găsi încă un motiv de nemulţumire. O invidie veche îl mănâncă împotriva lui Noel, aşa că distrugerea exponatelor îi provoacă un fel de bucurie bine ascunsă, în loc să-l sperie, iar curiozitatea îl îndeamnă să spere într-un sfârşit spectaculos şi dezastruos pentru colegul său. În afară de asta, Constantinescu, abia sosit, a tras imediat concluzia că stropirea lui Bebe Greceanu cu spumă chimică a fost intenţionată, şi nicidecum accidentală, mâna care

acţionase fiind foarte puţin importantă aici.

Acum, că îi cunoaşteţi, să mergem mai departe. S-au aşezat pe fotolii în cabinetul directorului. Este o masă rotundă şi joasă pusă în faţa biroului. Toader Zubilă a reuşit să-l şteargă pe lepidepterolog de toată crema aceea dizgraţioasă de pe faţă şi cap, deşi, datorită vârstei şi părului alb, s-ar putea ca treaba să nu fie tocmai terminată. Costumul lui Bebe este însă oricum distrus. Mişa mustăceşte amuzat de perspectiva unei răzbunări pe Noel J din partea directorului fabricii de confecţii. Cum va face? îi va trimite un costum care se va deşira în timpul vreunei recepţii la Palat sau al unei întâlniri cu omologii de la muzeele chinezeşti? Va reproduce în imprimeuri fluturi şi lăcuste pe care muzeul nu le are încă, stârnind sentimentul de neputinţă al lui Noel?

Toader Zubilă a adus cafelele şi a plecat. Se codise la început. Cum să iasă el şi să rămână singur în întunericul

acelei fiare de negăsit? Dar se simţea puţin vinovat i pentru spumarea conducătorului unei fabrici de confecţii, care s-ar putea ca mâine să-i îmbrace nevasta. Gheorghiţa Oană, supraveghetoarea de la Muzeul Muzicii, îi dăduse de înţeles prin unele semne şi semnale că ar accepta o căsătorie, dacă lucrurile se mai liniştesc în ţară. „Du-te la mamuţi – i-a strigat încruntat şi plin de autoritate Noel Bengescu –, că la oase nu se dă”. Portarul a ieşit ruşinat şi impresionat, dar a rămas lângă uşă.

În sfârşit, constatările scurtei anchete prin sălile muzeului sunt prezentate de directorul Noel într-o atmosferă ceva mai calmă. Cafeaua i-a remontat pe toţi.

— Insecta a devorat şi sectorul reptilelor – îşi începe Bengescu informarea –, crocodilii fiind probabil deosebit de gustoşi, datorită faptului că în libertate s-au hrănit cu mortăciuni. N-a mai rămas din ei decât ochiul pineal. Bineînţeles, este o glumă. Adică, asta am crezut la început că este, ochiul pineal, când am găsit această piatră.

Noel ridică în dreptul ochilor o gemă verzuie, şlefuită şi scăldată în ape semipreţioase.

— Este o geodă de ametist – continuă Noel explicaţia. Zăcea în dreptul burţii unui fost aligator. Apoi – directorul ridică o nouă

nestemată –, din burta anacondei am extras acest aventurin de Murano, în apropiere de fostul cap şi acest jasp calcedonic din apropierea cloacei, în sopârla de prerie am găsit matostat heliotrop, iar la caiman, o splendidă olivină de Egipt.

— Vrea să ne atragă, să ne tenteze! – îi pune în gardă Mişa Constantinescu, uimit şi el de frumuseţea acelor minerale, pe care Noel n-avea cum să le aducă de acasă sau să le fabrice la repezeală, dar rămâne încă circumspect.

Era totuşi un caz ciudat: insecta consuma animale împăiate şi elimina nestemate.

— Să nu ne bucurăm prematur – intervine Bebe Greceanu. Chiar dacă am putea creste astfel producţia de semipreţioase nu ne vor ajunge crocodilii şi anacondele.

Bebe Greceanu – pe numele său real, Serghei Griţaenko – reuşise să se cureţe cât de cât şi să nu se simtă prea stânjenit în mişcări. Nu-şi face probleme pentru faptul că îmbrăcămintea sa arată ca şi cum ar fi ieşit plin de moloz de sub dărâmături. Fabrica lui îi va pune urgent la dispoziţie alt costum, aşa că nu asta îl preocupă. Va declara rebut unul din cele 365 de costume ale Preşedintelui, mizând pe faptul că vara aceasta marele: om se duce la mare şi stă cel puţin o zi în chiloţi.

— Trebuie să fie o heteropteră – spune Mşa, lăsându-se relaxat pe speteaza fotoliului.

— De unde până unde?! – se arată mirat Bebe < Greceanu.

— O belostomă ar fi suficientă aici – spune Mişa la fel de sigur şi ferm, pentru a anihila din start orice rezistenţă.

— Aia suge sângele mormolocilor de broască – nu se lasă Greceanu; apoi răsucindu-se grăbit către Noel: A atacat batracienii?

— Încă nu – îi răspunde acesta, preocupat în continuare de frumuseţea pietrelor, al căror luciu pare ireal şi inexplicabil.

— Ei, vezi? – continuă directorul fabricii de confecţii.

— Domnilor – revine într-o poziţie ceva mai încorţ dată Mişa Constantinescu. Fiţi atenţi la ce vă spun: ordinul a suferit o mutaţie genetică, iar pe insecta asta, atins-o ceva sau cineva la cromozomi. Prin modificarea armăturii bucale de la folosinţa pentru tăiat frunze la

ronţăirea tegumentelor de origine animală, s-a produs un salt *Ostrogovich*.

— Poate vrei să spui o mutaţie *Popescu-Gorj – îl corectează Noel*, *parcă trezit din reveria lui minerală*.

— Hai să nu zic *Ostrogovich* – acceptă Mişa Constantinescu –, dar un transfer *Medeea Weiberg-Drăghia Vasile* tot s-a produs.

— Măi, oameni buni – încearcă Noel Bengescu să-şi păstreze cumpătul –, voi n-aţi văzut cum îşi desfăşoară agresiunea?

— Să nu-mi spui că a citit Clausewitz – îl ia peste picior zootehnistul.

— Nţ! – se bagă între ei Bebe Greceanu –, pentru că fiara, altfel nu pot să-i zic, aţi văzut ce-a făcut din struţ, o bibilică –, atacă mai întâi conţinutul, adică paiele vegetale, şi după aia se dă la blană.

— De unde ştii tu? – se răţoieşte la el directorul muzeului. Dacă insecta caca pietrele astea la sfârşit, înseamnă că vine din exterior spre interior.

— Ascultă-mă pe mine – îl asigură Mişa cu un gest lejer al mâinii –, asta intră prin anus, haleşte tot şi pe urmă găureşte aspectul.

— Cum, mă? – sare din fotoliul lui Bebe Greceanu. Adică tu crezi că lucrează şi ziua în burţile exponatelor?

— Da!

— Imposibil! – cade la locul său directorul fabricii de confecţii.

— Dar voi v-aţi uitat la acele urme vizibile de fălci? intervine Noel Bengescu.

— Care, alea de pe şira tigrului alb? – încearcă Mişa să-şi amintească.

— Nu, alea de pe greabănul fenecului. Ele nu pot proveni decât de la o *stelniţă* viguroasă, eventual masivă, dacă nu chiar energofagă.

Bebe Greceanu simte nevoia să intervină încruntat:

— Dar v-aţi gândit că ar putea fi o filoxeră partenogenetică şi apteră?

— Ţuţule – îl atenţionează vesel Mişa –, eşti un bou. Dar nu *Boul lui Dumnezeu*, care este o insectă drăgălaşă, o pun fetele mari pe deget şi îi cântă să zboare pe direcţii. Cum poţi să spui asta despre filoxeră?

— Eşti măgar – îi reproşează înroşit de tot la faţă Bebe

Greceanu.

— Vorbesc aşa cum meriţi – îi răspunde înţepat zootehnistul. Locustopsida linge şi suge. Vezi tu această fiinţă gingaşă care este filoxera dând limbi cămilei până îi cade părul şi nimereşte ţesutul gras al cocoaşei?

— Pe mine, voracitatea acestei bestii mă înspăimântă – rosteşte îngândurat Noel Bengescu. Atât de repede şi atât de violent?…

— La urma-urmei – intervine şovăitor Bebe Greceanu –, consumă nişte ţesuturi conservate, nişte piei acolo…

— Aici este o problemă… – îl întrerupe Noel şi începe să-şi frângă mâinile încet şi tremurat deasupra mesei. Nu mai avem niciun exemplar autentic, totul este făcut din ipsos.

În cabinetul directorului se lasă o linişte, pe care cred, iubiţi studenţi şi tu, Arletta de Wit, că v-o imaginaţi. Ochii măriţi ai celor doi colegi se acoperă însă treptat cu

«» *m*

pleoape înţelegătoare. Dacă în astfel de momente nu se solidarizează, atunci când? Mişa Constantinescu se întinde peste masă, dă pietrele semipreţioase la o parte ca pe nişte bani devalorizaţi şi prinde cald în mâinile sale mâinile directorului muzeului.

— Şi dropia naţională? – îl întreabă îngrijorat.

— Pene de gâscă vopsite au fost înfipte într-un cur de ghips – îi răspunde amărât.

Mişa Constantinescu îşi retrage palmele nivelând parcă plusul mesei. Se uită la Bebe Greceanu cu o privire incertă, de spaimă şi distanţare în acelaşi timp.

— Ne gazează ăştia! – apucă să rostească printre dinţii încleştaţi Bebe Greceanu.

Ăştia, adică burghezo-moşierimea care a supravieţuit prin demisoluri şi încă îi aşteaptă acolo pe americani. Ăştia, adică cei care nu se mai satură de bomba atomică.

— Dar borcanele anatomice, reptilele, batracienii?… – se interesează încă uimit zootehnistul.

— Din silon – vine răspunsul trist şi deznădăjduit.

— Bine, dar alcoolul…

— Apă chioară – îl opreşte brutal directorul. Alcoolul l-au băut ruşii, când şi-au făcut Cartierul General în clădirea asta.

— Şi cum îţi explici? – încearcă Mişa Constantinescu să caute un răspuns.

— După război, totul s-a degradat rapid – se dezvinovăţeşte Noel. Ce era să fac? Am înlocuit în grabă exponatele cu ajutorul unui paznic.

— De unde ştia el să modeleze, să…

— Era fostul director liberal al muzeului – le răspunde dintr-odată agitat, şi de regrete şi de disperare, Noel Bengescu.

— Şi unde este paznicul ăsta acum? – se interesează Mişa, pentru a putea cuprinde exact dimensiunile pericolului.

Profesorul Bengescu îi priveşte pe rând, ca pentru al găsi pe faţa lor încredere şi sprijin. Ridică ochii în tavan şi oftează:

— În curtea din spate, sub bolovanii fântânii arteziene.

— Fraţilor – intervine în plină tensiune Bebe Greceanu –, dar dacă e vorba de regimul capitalist, care continuă să putrezească şi nu ne dăm seama? La urma-urmei, sunt animalele lui. Cine a văzut balene în Carpaţi?!

— Cu excepţia ursului de Siberia, pe care mi l-au trimis *tovarăşii*… – precizează Mişa.

— Adică, înţelegeţi… – încearcă Bebe să dea o soluţie. Comunismul a distrus tot putregaiul ăsta şi ne-a lăsat nestematele vieţii de azi…

— Păi, cine mai crede chestia asta?

— Nimeni, dar se tot spune.

Telefonul de pe birou sună prelung şi tare. Noel tresare îngrozit, ca şi cum l-ar fi secerat o rafală. Cască gura mare în căutare de aer. Apoi, observând împietrirea colelgilor săi, se dezmeticeşte. Aşa are ocazia să observe că afară s-a făcut ziuă. Poate să fie un telefon oarecare soţia îngrijorată sau ofiţerul de securitate, care întreabă dacă toate sunt în regulă. Telefonul sună din nou, dar parcă ceva mai potolit. Noel ridică receptorul cu oarecare teamă. Dacă s-a aflat deja *sus*? Ascultă o vreme încordat – Ş

cineva vorbeşte gâfâind –, apoi directorul mormăie un „Da, bine”

încurcat şi confuz. Revine către colegii săi cu o figură răvăşită.

— S-a descoperit ceva în cimitirul Ghencea!

DOSARUL2

Ce se întâmplase, de fapt, în cimitirul Ghencea? Vă previn că românii sunt înclinaţi spre fabulaţie şi că oamenii ăştia ar putea construi cele mai sofisticate catedrale, dacă n-ar fi în veşnică lipsă de timp. Chiar şi generalii, care sunt indivizi duri, inflexibili şi autodidacţi, îşi permit câteodată să lase trupa în reverie, ştiind că altfel pot avea revolte, dezertări şi calificative *nesatisfăcător* la tragerile de noapte. Cu toate acestea, şi în pofida faptului că sunt buni luptători, extrem de periculoşi în acţiune şi fanatici, soldaţii, în loc să tragă, mai mult plâng. Şi asta i-a costat foarte mult în Istorie. De aceea, întâmplarea pe care v-o destăinui acum are şi o doză de nebunie, însă deloc prefăcută. Al doilea dosar mă purta pe curba aspră a Globului pământesc.

Era o dimineaţă liniştită de aprilie, anul curent.

Generalul Borcea plecase în grabă. Strigase la ei: „Nu ştiu, nu mă interesează, săpaţi, scoateţi… La uns peste fiţi acolo!" Şi-a pus cascheta pe cap, s-a scobit cu un deget în ureche – bătea praful încă de dimineaţă –, a lovit cu cizma un bulgăre de pământ şi a pornit cu paşi mari spre sosea, ocolind gropile căscate.

Pe marginea fostei porţiuni de la drum a cimitirului, unde se hotărâse amplasarea unui complex comercial, se mai văd găurile distanţate egal ale gardului smuls. Unele băltesc imund, încolţind mormoloci şi libelule. Un oţetar încă necăsăpit stă aplecat într-o parte, lovit ca de un vânt solid; crengile crescute toate spre miazănoapte cer ajutor cu palmele deschise ale frunzelor. Iarba arsă are culoarea coamei năpârlite a unei blăni de leu întinse peste umărul dealului.

Soldatul Gheorghe înfige cazmaua cu o singură mână, aducând-o de sus, de deasupra capului, rănind pământul cu o tăietură dreaptă.

— Aici!

Soldatul Ion scuipă în palme şi ridică târnăcopul, răscolind surzenia aerului cu vâjâitul fierului greu. Icneşte. Apoi, dintr-odată, îl lasă moale, nesigur, gata să-l lovească pe celălalt din greşeală.

— Dom'ne da' nu jignim uniforma? – întreabă gâfâind, cu gura deschisă, udă încă de saliva unui scuipat pe care n-are îndrăzneala să-l

proiecteze printre dinţi.

— E gol – spune Gheorghe, smucind bărbia spre locul ciuruit de gropi. Nu mai e niciun mort. Decât ăsta…

Abia termină de vorbit şi se răsuceşte cu palma streaşină la ochi. Generalul Borcea a ajuns în stradă, a făcut semn şoferului să-i dea drumul şi omul a mişcat maşina.

— Ce faci, bă, dobitocule? – se aude glasul lui încălzit de nervi, acelaşi de mai înainte, când stătuse între ei: „La uns peste fiţi acolo!” … şi roţile scârţâie. Păi, pe mine nu mă iei?

Pocnetul portierei trântite sigilează înăuntru un aer; plin de reproşuri şi scuze. Pleacă.

— Şi cum îţi spuneam… – se întoarce soldatul Gheorghe şi apasă muchia cazmalei cu talpa bocancului.

Iese Tătuka şi zice: „Tovarăşul Gheorghe, da, poftim, da’ cum, te rog!” Eu, cu tunica a noua pe mine, mă-ndrept: „Bine, dacă tot am venit…” Tătuka se dă într-o parte şi-mi face loc. îi clănţăneau dinţii. Da’ pe drum, adică pe coloarul ăla lung, se apleacă la ureche şi-mi spune: „Acolo – adică înăuntru – pot să fumez?” Mă uit în jos… îi tremura mâna şi în mână avea luleaua. Bă, nici locului ăstuia nu i-au dat pace. Uite! cărămizi, o ţeavă…

— Nu zice mă, căăă… – îl opreşte camaradul, aruncând priviri speriate în jur.

— Ei, asta-i acum! – dă din umeri nepăsător Gheorghe.

Soldatul Ion înfige ţepuşa târnăcopului în pâlnia gropii, se screme, se opinteşte şi amestecătura de cărămizi betonate se saltă greu, cu pârâit lung, de rădăcini smulse. Aruncă unealta, desface picioarele ca un păianjen sătul şi scoate bolovanul afară, rostogolindu-l la vale. Locul rămas arată descăpăţânat. Pute a fântână stătută, a vizuină de lup, a proteine.

— Buun! Intru – reia Gheorghe şi îndeasă lama în cuibul râmelor.

— La o masă rotundă, Curkil, Rozenvelt în scaunul lui şi, mai încolo, Hilar. Parcă-l văd şi acum: mustăcea. Scot căciula şi iau loc.

— Era cald? – se interesează Ion, dând mai departe cu târnăcopul.

— Ca după război – îi răspunde repede Gheorghe. Buuun! Tătuka se aşază colea, cum ar fi aicea, lângă mine. „Sar Gheorghe – începe Curkil –, cum merge dom'ne cu semănăm?" Mai dă o dată aici.

Ion loveşte.

— Aşa! Mă uit la el… N-avea cravată. Purta un fiu-l ture d-ăla mare, ca a lu' conu' Bolintineanu. Mă uit şi la Rozenvelt… în spatele ăstuia era un amiral.

— Vice sau contra? – întreabă soldatul Ion să scurmă îndârjit ţărâna, speriind gângăniile.

— Dom'ne eu zic că era plin. Uite aşa avea pieptul; de decoraţii şi ţinea în mână un încrucişător d-ăla mic. E ordin – ştiu sigur – că numai ei au voie să ţină. Arunc o uitătură şi la ăsta, la Hilar, ştii, adică să văd: el ce zice? Lângă el, un general stătea, uite-aşa, agăţat de mononclu…

— De cine?

— Chestia aia cu un singur ochi prin care te uiţi când vezi prin lupă. Mononclu! Se rotea în aer, ca păpuşa lu' Panaita, după ce îi dă drumul la mecanism. „Boierul a terminat, zic. Eu mai am vreo patru zile şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, îl dau gata", Ziceam de grâu, de.

— Cât ai pus? – îl întreabă Ion, răsuflând greu, cu gura în pământ.

Gheorghe se îndreaptă de şale şi priveşte cu ochii mijiţi peste câmp. Să-i spună, să nu-i spună? îşi şterge fruntea de sudoare cu mâneca vestonului.

— Două pogoane – răspunde scurt, apoi schimbă vorba: Ia vezi tu în raniţă, ne-a păcălit ăla?

Ion târâie târnăcopul după el, se apleacă şi scoate din raniţă o sticlă. O aduce prin aer cu braţul întins şi-o priveşte, umezindu-şi urdorile. Lichidul e incolor. Gheorghe i-o smulge din mână nerăbdător, îi scoate dopul şi trage o duscă, ţinându-şi capela pe ceafă cu stânga.

— De prună, dom'ne! – respiră tare şi-i dă celuilalt, apoi se lasă pe-o parte şi apasă coada cazmalei: „Sar Gheorghe, mă ia aşa, de la gura vorbei, englezu, trimitem noi să-ţi facă partea şi stai acilea că avem de vorbit între noi".

— Ştiau ei un „să se ducă? – se opreşte Ion, căutând cu ochii

peste cimitirul pustiu.

— Stai să vezi! Fuma trabucuri, uite-aşa, cu nasul pe sus, şi pufăia ca o treierătoare. „Că să vedem despre ce e vorba", zic şi pun coatele pe masă. Da' în gând: „Nu-l văd eu p-ăla dând cu sapa în Crânga Boii", Răscoleşte aicea! Aşa! „Dom'ne e lată, îl aud pe Hilar că deschide zotca. Nu ne înţelegem cu România".

— Mă – îl întrerupe Ion –, unde zice ălci că trebuie să-l ducem pe ăsta?

— Nu ştiu – îi răspunde grăbit Gheorghe. Am înscrisul în dubă. „Cum adică?" întreb şi mă încrunt. Da, aşa, cam la jumătate, cât arăt eu când vine Milica şi zice: „Nu mai e lemne". „Păi noi ne…", o scaldă Hilar.

— Făcea cu mână prin aer?

— Îhî! Dar nu-l lăsa Tătuka de lângă mine: „Andolf, strigă, păi ce faci, frate, a fost vorba că spun eu!" „Da, poftim, sigur". Mai dă colea, c-a fost bătătorit.

Soldatul Ion icneşte la fiecare lovitură şi gura i se strâmbă de una singură. Fierul joacă în coadă şi se propteşte în cuiul mâncat de rugină cu un scrâşnet mic, de dinţi lăptosi. Urmele uneltei seamănă a paşi de căprioară uitaţi în noroi.

Gheorghe se grăbeşte să continue:

— „Ce s-o mai lungim, îmi zice Tătuka deschis la braţe, nu putem să vă dăm cobiligeranţa".

— Ce să ne dea? – întreabă Ion fără să-l privească, ducând sticla la gură.

— Întinde şi mie – aruncă Gheorghe un braţ înainte. Apucă strâns, suge, se uită cu jind cât a mai rămas, o pune alături.

— Cobiligeranţă – spune într-un oftat. Ţine minte cuvântul ăsta, nu i-ar mai încăpea… Doamne, iartă-mă!

— Îl ţiu – zice Ion şi se uită la el nelămurit. Pot să-l spun şi-n faţa copilului?

— Ştiu şi eu… Cobiligeranţă, adicătelea, cum ar veni, să recunoască morţii noştri.

— Păi, ei n-au văzut!?

— Cică au avut şi de-ai lor –, oftează din nou Gheorghe şi clatină din cap; apoi dintr-un senin se îndreaptă de spate: Stai, că nu m-am

lăsat. I-am adus aici.

— Prin hârtoapele astea? – se miră Ion şi mai priveşte o dată câmpul, ca pentru regăsirea unui peisaj uitat.

— Poate mai încolo, nu era blocuri, dar tot aici a fost – se ridică şi Gheorghe pe marginea gropii, arătând i într-o parte, lovind aerul cu un dos de palmă înroşită de stat.

— Au venit cu trenul… – vorbeşte mai mult pentru el Ion, încercând să vadă scena.

I

— Hilar călca pe vârfuri – reia Gheorghe povestirea,!

Că îi pute… Strâmba din murdăria aia de sub nas. Curkil se uita pe cer şi pufăia, cică: „Ce să facem, dom'ne dacă n-aveţi avioane". Rozenvelt a rămas la şosea, ca să nu-l hurduce. Da' eu zic că îi era frică de moarte. „Uite, bă *l* „le arăt eu mormintele.

— Zi-i când dai, că se întunecă – îl întrerupe Ion, întorcându-se la săpat.

Ostaşul înfige cazmaua cam cu părere de rău. Gâfâie:

— Tătuka… se apleacă peste mâna aia beteagă… peste, mâna aia beteagă şi-mi zice la ureche… Nu zici că mă; gâdila cu mustaţa… „Tovarăşul Gheorghe, zice, noi nu vorbim de morţi". „Da" de ce?" întreb simplu. Curkil scoate trabucul din gură, se şterge cu şervetul, scrie ceva pe el, i-l dă lui Tătuka să-l semneze şi mi-l întinde. Stai aşa că-l am!

Soldatul Gheorghe lasă să-i scape coada cazmalei. Lemnul vibrează ca lovit încă de topor, sub coaja lui, când era copac. Ostaşul bagă mâna în buzunarul de la piept al vestonului şi scoate o bucată de hârtie scrisă.

— „Despre morţi, să te pună dracu' să vorbeşti de rău" – pronunţă poticnit. Adică să nu huleşti pe cei care s-au dus la Domnu'… „Buuun, grăiesc, aici ne-nţelegem". Scotocesc prin chimir şi dau la iveală o tăbliţă de lut.

— O tabulă! – îi întăreşte vorba Ion.

— Ezact! Ţi-am spus că mi-e plină grădina. Sap şi scot de astea. Buuun! O scot şi-o arunc în mijlocul mesei. Se uită ei la ea, o întorc, o răsucesc… Rozenvelt o dă ăluia din spate: „E valabilă, dom'ne?" „Este, măria ta!" oftează amiralul. Hilar o studiază cu lupa. „Da, ariană – zice.

Şi?” Numai Tătuka soarbe din paharul cu tărie şi se uită aşa, dintr-o parte: „Mai aveţi oalele alea?” „Care, alea din gard?” întreb. „Nu, dom’ne de Cucuteni”. „Mai”, zic mândru. „E clar, se-ntoarce Tătuka către ăia. Ne rade, fraţilor!”

— Uite-l! – se opreşte soldatul Ion şi-şi şterge faţa cu dosul palmei.

Ţărâna i-o mânjeşte, făcându-i nasul mai lung, pometii mai ascuţiţi, ochii mai albi. Pare şi mai înalt, în groapă a apărut deja lemnul negru al coşciugului. Se chinuie amândoi să dea pământul la o parte. Gheorghe, lăsat peste buza gropii, curăţă capacul cu bătăturile aspre ale degetelor. Ies la vedere două cuvinte scrijelite adânc şi grosolan: *erou necunoscut*.

— Ţăran! – oftează Ion şi-şi bate genunchii cu capela.

Praful iscat acoperă şanţurile literelor cu un strat fin, alburiu.

— Acum se văd mai bine – zice şi Gheorghe, lăsându-şi capul pe umăr. Sunt scrise de om cu carte, locotinentul lui…

Se ridică, împingând în genunchi cu cangea mâinilor, îşi plimbă ochii, mângâind creasta dealului profilată pe cerj ca un sold de femeie, cu o privire unsă cu regret.

— Hai să terminăm! – hotărăşte.

Dar nu se apucă de cazma, ci de sticlă. Cântăreşte dinj ochi şi împarte.

— Curkil începuse să umble cu mâna pe masă rosteşte Gheorghe între două răsuflări repezite. Râcâiat smalţul cu unghia. „Eu n-am promis nimic”, se răţoieşte Hilar şi-l văd că-l plesneşte pe generalul de lângă el peste picioare: „Încetează, dom’ne cu bâţâiala!” ăla, nimic! „Caicăl!” mai strigă o dată. Mă uit sub masă… N-aveau câine. Da’ ăla de lângă el a îngheţat şi cred c-a murit, că din clipa aia n-a mai mişcat.

— Apuci tu dedesubt? – întreabă soldatul Ion şi-şi înfige bocancii în malurile gropii.

— Mişcă-l puţin – îi răspunde Gheorghe, scuturând;] braţele în aer, ca să-i cadă mânecile. Aşa! „Vezi tu, să-i Gheorghe, se lălăie Curkil, în Grecia, Anglia are…! Tătuka îmi dă un ghiont, adică: „Lasă-l, că pierde alegerile, îţi spun eu după”. Rozenvelt îi face un semn amiralu\

lui şi ăla începe ca maşina: „Noi trebuie să avem acces în Mediterana, unde…”

— Unde vine asta? – se miră Ion, cu mâinile băgatei deja sub coşciug. Eu zic când îl săltăm să-l şi ducem la dubă.!

— Îl ducem – abia vorbeşte Gheorghe, proptit cui bărbia în capac şi cu umerii lipiţi pe muchie. Aşa a zişi acces. E o mare cu apă curată. Hâp-aşa! E ordin. Le trebuie apă curată.

— Păi, a lor cum e?

— Domn major zice că e neagră… Vezi că pârâie. Să nu se rupă, că ne umplem, Doamne iartă-mă, de păcate… neagră, de la negrii ăia. Fac baie şi „t

Coşciugul n-ar fi atât de greu, dar este aproape dezmembrat. Ultimele două cutremure l-au zdruncinat rău în pământ. Gheorghe păşeşte cu fereală, priveşte pe lângă lemnele putrede şi, dintr-odată, strigă:

— Stai aşa!

Ion îşi ţine respiraţia.

— Lasă-l jos că e ceva acolo – mai spune soldatul Gheorghe.

În groapă se vede o pată albă, de os. Fundul coşciugului a fost umed, a smuls o bucată de pământ şi a descoperit relicva aceea.

Gheorghe şi Ion se apleacă curioşi, dar şi temători, peste buza mormântului.

— Ce-o fi? întreabă soldatul Ion şi dă să-şi caute ţigările în buzunarul vestonului, dar renunţă.

Gheorghe nu-i răspunde, însă oftează o dată şi lasă un picior în groapă. Scurmă cu degetele. Osul e mare, prea mare să fie de om, şi se lăţeşte pe măsură ce oşteanul insistă, apoi se curbează, coboară mai adânc.

— Ai zice că e o conductă de-a ăstora… – îşi dă cu părerea Ion.

— De os…!? – murmură impresionat Gheorghe.

Se îndreaptă, trage cazmaua şi se-apucă să sape. Aruncă pământul afară şi, după fiecare mişcare, caută spre noua formă cu nesaţ. O comoară l-ar scăpa de datorii, înfige, rupe, dezgoleşte în grabă. Osul unui animal i. gigantic se lungeşte ca o rădăcină de stejar bătrân, dincolo de prisma mormântului. Şi, parcă, aşa noduros cum arată,

seamănă cu un deget de Dumnezeu.

— Auzi? – spune Gheorghe şi sare din groapă. Hai de aici!

Ion nu-l mai întreabă. Pune mâna şi saltă coşciugul, îl poartă tăcuţi spre dubă. Un vânt uscat abate o pală, arzându-le perii obrajilor. Dinspre vreo uzină, un muget lung de sirenă sperie păsările oraşului. Stolurile sar ca schijele, apoi cad îngreunate de un zbor fără noimă.

— Ia tu sculele – hotărăşte Gheorghe. Până o pornesc eu pe Veta…

Soldatul Ion se duce în fugă, alergat parcă de o vedenie, în urmă aude poticnelile motorului şi glasul plângăreţ al camaradului.

— Hai, fată! Ai scăpat tu de camionul ăla, care a vrut să te… Hai! Te-au mânjit cu rahat în pustă. Hai! Te-au ciuruit în Tatra, hai!

Ion aduce uneltele, le aruncă în dubă lângă coşciug şi închide uşile în grabă, ascultând încă un timp aşezarea fierului zgâlţâit de tremuratul senil al motorului.

— Uite-te pe hârtie! – porunceşte soldatul Gheorghe, răsucind volanul… Unde?

— La Mărăsesti – silabiseşte zdruncinat pe scaun Ion.

— Tot e bine – spune Gheorghe cu părere de rău. De chestia aia să nu zici nimic. N-am văzut, poate ploaia…

— Ce-o fi?

— Ne ia la anchete – îi răspunde Gheorghe repezit. Mut, nicio vorbă… E de pe timpul dacilor.

Ion dă din cap a înţelegere, îşi scoate totuşi ţigara, aprinde şi soarbe adânc.

— Ziceai de viaţă… Păi, ce e viaţa? – întreabă într-o doară.

— Mda! – face Gheorghe, plescăind din buze, mulţumit că maşina îl ascultă. „Vă dăm Transilvania şi gata!" se dă Curkil pe spate, parcă-l văd, ca şi cum s-ar fi lăsat greu. „Cum adică mi-o daţi voi, fraţilor?!", mă-ncruntez eu. „Stai, nea Gheorghe, îmi şopteşte Tătuka la ureche, nu te apuca acu' să demonstrezi".

— Aşa a zis?

— Aşa: „să demonstrezi". Buuun! „Cum, bă?" sar eu la ei şi mă reped. Hilar, să se bage pe sub…

— Mă, tu chiar ai zis? – întreabă Ion, trăgând de câteva ori uşa

dubei, a cărei clanţă lipseşte; sună aspru, a tablă veche.

Soldatul Gheorghe tace. Joacă volanul în mână şi-şi lasă trupul moale, săltat de arcurile scaunului. Duba a intrat în oraş şi zbuciumul ei se mai potoleşte. Opreşte la prima intersecţie. E roşu.

— Ioane, tu nu mă crezi – oftează amar soldatul Gheorghe şi-şi culcă fruntea între pumnii strânşi pe volan. Am luptat împreună şi…

— Să ne fi chemat pe-amândoi – rosteşte trist soldatul Ion. Puneam eu mărturie pentru tine. Da' aşa…

— Tu nu mă crezi, Ioane – se jeleşte camaradul, bătându-şi fruntea în colţurile degetelor.

— N-ai fost aici să vezi cum răscoleau morţii, cum ziceau că se prefac, că s-au ascuns sub pământ de frică şi altele…

— Eram cu ei – şopteşte soldatul Gheorghe. Cu Hilar, cu Tătuka…

Apasă pedala de acceleraţie şi turează motorul până ce cabina se umple cu un fum înecăcios. Claxonează furios, ţinându-şi respiraţia, astupându-şi urechile cu dorinţa de a nu mai auzi, cerând unei mâini invizibile să schimbe odată culoarea semaforului.

— Mă întrebi ce e viaţa – se trezeşte Ion vorbind, cu ochii trimişi în lungul bulevardului pustiu. Uită-te aici:

trăieşti, mori, te dezgroapă unii şi după moarte aştepţi la stop să se facă verde.

DOSARUL 3

Fraţii dominicani îmi relatau un aspect bizar: trecând prin pământurile românilor, au aflat că aceştia sunt stăpâniţi de vise urâte mai tot timpul. Te gândeşti imediat la nişte conştiinţe încărcate. Dar, din ansamblul rapoartelor confidenţiale trimise de fraţii mei şi pe care papa mi le-a pus generos la dispoziţie, m-am oprit doar asupra unuia singur, cel al fostului conte Vicenzio di Santanalei Tempeltone. Era un nobil întors la sărăcie prin voinţa proprie, dar care avea darul divin de a scrie cu pasiune. Astfel, el, printre multe alte informaţii – dintre care aceea că românii se închină la brad, l-a făcut pe papă să-şi părăsească postul şi s-o ia desculţ pe urmele lui Francisc, până l-au prins cardinalii, l-au adus înapoi şi i-au spus să-şi bage minţile în cap – a inclus-o şi pe aceasta: *Sub puterea cerului veşnic albastru*, *înmiresmat*

cu parfum de} *pomi roditori şi tei, stăpânul oceanic al marelui popor omenesc s-a oprit în faţa munţilor şi a născut oameni buni şi care se nasc şi astăzi buni, îmbogăţiţi cu un sânge curat, că izvoarele lor sunt lacrimi de dragoste, şi numai traiul printre relele aduse de alte seminţii, care nu le dau odihnă şi le-spurcă adesea laptele cu privirile lor încrucişate, îi face să* se *îndemne şi către lucruri rele, pe care apoi le visează şi le regretă cu muşcături de mâini în faţa Domnului*. Ciudăţenia l acestui pasaj m-a urmărit mult timp, mai ales după ce m-am stabilit în casa de oaspeţi din Bucureşti, în vila asta venea din când în când un om inexplicabil de vesel, care mă anunţa că Preşedintele mă va primi curând şi mă asigura că relaţiile României cu Italia, chiar şi cele cu Vaticanul – după cum bine ştiu – sunt foarte bune. Preşedintele dorea să se împace cu papa. Pentru asta mă aflam eu la români, iar ei acceptaseră să-mi pună la dispoziţie câteva dosare ale Securităţii, cel cu Muzeul de Ştiinţe Naturale, cel cu groparii şi cel despre care o să vă povestesc eu acum. L-am întrebat pe individ ce visează noaptea şi el mi-a spus, ca şi cum ar fi fost pregătit: „Uneori o visez pe soacră-mea, alteori că vin ruşii, iar atunci când adorm beat îl visez pe Preşedintele nostru mâncat de viermi". „Şi nu te deranjează subiectele astea?" – l-am întrebat şi mai curios. „Nu, fiindcă nu sunt adevărate, soacră-mea a murit într-un accident de maşină de spălat. Şi apoi, monseniore, dacă noaptea sunt relele, ziua sunt cele bune. De exemplu, într-o dimineaţă a murit Brejnev". Găsise imediat o scuză subtilă pentru întârzierea audienţei la Preşedinte. Daţi-mi voie să vă spun că-l admiram. Dar omul nu se bucura, ci, mai degrabă, se uşura. Era un comunist care vedea comunismul doar ca pe un rezultat al revoluţiei sovietice, ceea ce eu ştiu că este o eroare. Comunismul este în om, l-am speculat şi eu în tinereţe, e nebunia aia a lui de a nu mai munci, căci dacă lipseşte ceva din Biblie este tocmai soluţia pentru a opri o dată pentru totdeauna travaliul ăsta enorm în scopul supravieţuirii. Comuniştii găsiseră soluţia să-l urască pe Dumnezeu, fiindcă nu ne-a dat totul de-a gata. Şi mă întreb cu groază de ce? Pentru că Eva a mâncat un măr? Hai să fim serioşi!

Aleg un om şi-l desfac. Ce găsesc înăuntru? Dorinţa uriaşă de a nu face nimic? Mai gândiţi-vă şi voi…

Jfet

Valeriu Monitor este, de exemplu, un comunist care în clipa asta se trezeşte vorbind. Roger Bacon ar spune: „He is waking up now, ne is opening his eyes, but reality is that ne must have been awake before opening his eyes because he was seif conscious first and only after that able; to command his eyelids". Dar Valeriu Monitor îşi mişcă buzele într-o prelungire a gândului rostit în somn şi cuvintele sale sunt grele. Oare de câte ori se certase şi se împăcase în vis cu duşmanul lui? Nu mai ţine minte, dar reluarea acestor scandaluri onirice, populându-i complet somnul, fără alte subiecte, începuse să-l enerveze, în România, spiritul catastrofic este atât de răspândit, încât un director supărat înseamnă o agitaţie haotică a funcţionarilor, închiderea cantinei şi sporirea producţiei printr-un elan al muncitorilor speriaţi de schimbări. S-a constatat că în unele întreprinderi îşi face apariţia o femeie peripteră, zburătăcind pe culoare cu aripile ei l murdare de noroi, murmurând şi deschizând uşile birourij lor pe rând pentru a anunţa căderea directorului. Uneori! ştirea se aude şi fără ca ea să mai deschidă uşile. Nu o dată, pene din aripile ei au fost găsite pe jos, călcate de o talpă grea şi cu model militar, însă numai de una, ceea ce a născut legenda că, noaptea, întreprinderea este: străbătută de un temnicer şchiop, care îşi zăngăne lanţurile ca pe mătănii. A fost nevoie să vină Sectorul, să-i adune pe toţi salariaţii în sala mare de şedinţe şi să-i asigure că femeia aia este un zvon, temnicerul trebuie să-l fie ofiţerul de serviciu care-şi numără sigiliile, iar directorul rămâne pe loc, cu rugămintea să nu mai fie aşa nervos, i când a râs Sectorul, a râs toată lumea.

Deci, Valeriu Monitor este sâcâit de coşmaruri, i „Trebuie să fac un lucru deosebit – se ambiţionase el în ultimele două dimineţi. Trebuie să visez şi altceva". Cu o *7*, *i* în urmă îi venise ideea să convoace Biroul Executiv – r, situaţia era suficient de gravă şi i-ar fi fost foarte uşor să umple o pagină cu subiecte de dezbatere. Dar o forţă interioară îi consuma rapid curajul: „Nu apăsa butonul roşu!" Apoi, din senin, a sosit ordinul de convocare şi informaţia că Preşedintele va trimite un delegat. Niciodată n-a reuşit să înţeleagă cine îi dădea alarma, cine ştia exact unde este şi cum găsea precis telefonul în

preajma căruia se afla. Poate tocmai de asta, cu o zi în urmă evadase în munţi să vadă urmările furtunii.

Însă, până una-alta, azi-noapte se certase în somn cu aceeaşi persoană.

Valeriu Monitor îşi simte palatinul uscat, sleit de secreţii şi oarecum străin de restul corpului, ca şi cum cineva fusese informat despre înjurăturile lui la adresa ministrului, îi scosese aparatul bucal peste noapte şi-i pusese în loc o pungă de hârtie creponată. Cojile solidificate ale salivei scurse pe la colţurile gurii întredeschise nu-i permit să pronunţe cuvintele prea clar. Face totuşi un efort să rupă zăbalele rigide care îl împiedică deocamdată să strige, astfel că, şuierând straniu şi înălţând un timbru nefiresc, prima lui propoziţie din dimineaţa aceasta se ridică în tăcerea încăperii ca un blestem:

— Nu mai vreau să ucid!

„Vremurile s-au schimbat" – ar fi dorit să mai spună, dar n-a putut. Nu priveşte ceasul, pentru că nu poate fi mai mult de şase şi jumătate. Lumina îşi face simţită prezenţa firav. Desenează un contur timid şi abia deslușit obiectelor din birou. Dezvăluirea asta treptată seamănă cu munca restauratorului Hieronymus Laniere, când curăţa cu salivă, în volte ample, tablourile Renaşterii, icaducând vernisul la viaţă. Aşa şi ziua asupra căreia m-am oprit: salivase mai întâi cu o ploaie ţârâită, pornită încă de când întunericul începuse să slăbească, iar reffectorul puternic din curtea întreprinderii se acoperise cu dâre subţiri de apă, pe care chiar lumina lui se difuza, pălind. Totuşi, pentru a-şi consuma într-un fel puterea pe care o are, ca membru al Biroului Executiv, Valeriu Monitor se forţează şi strigă înrăit:

— Daţi o dată la o parte întunericul ăsta de pe ţară! Este un reflex al viselor sale inconfortabile, nu vă spefnaţi. Dar cum adică „daţi"? Cine să dea? Trebuie să aveţi răbdare, dragii mei studenţi.

Picioarele îl dor şi simte că pe tălpi i-au crescut două bătături groase şi întinse. Asta îi dă senzaţia şi mai neplăcută că a încălţat copitele unei vaci bătrâne. Şi pentru sentimentul de degradare umană, tot ministrul este de vină. Plecase de la el ca o vijelie. Uşa nu s-a putut trânti, fiindcă avea un dispozitiv de temporizare. Deci, demnitarul ştia că-şi enervează subalternii şi continua să o facă insistent.

— Este un porc! – scrâşneşte din nou, rupând şi mai mult crustele pe care şi le imaginează albe, ca nişte spume brânzite la colţurile gurii.

Se hotărâse să sune la Centru pentru a cere satisfacţie, deşi ştia că nu este permis membrilor Biroului Executiv să-şi folosească puterea pentru probleme personale. După ce băgase cheia în contact şi pornise motorul, nervii şi viziunea fierbinte că ministrul va fi găsit într-o bună zi cu gâtul secţionat de cioburile unei scrumiere, l-au făcut să conducă dus cu gândul pentru mult timp. Se trezise pur şi simplu pe şoseaua Bucureşti – ploieşti la kilometrul 73. Atunci şi-a spus că trebuie să vadă munţii.

Acum, sângele îi pulsează ritmic şi tare prin gambe, asemeni unor valuri accelerate de o maree intensă, lovind peretele unui dig. De aceea, nu are puterea şi curajul să se ridice de pe scaunele pe care dormise întins, acoperit cu o; draperie. Va trebui să o pună la loc, dar mai târziu, înainte să se lumineze complet şi să apară primii săi colegi de Birou Executiv.

În fond ce voia ministrul de la el?

Deschizând dosarul pus la dispoziţie cu suspectă grabă de omul Preşedintelui, am început să înţeleg. Ceva îi lega pe acei oameni. Este bine să ştiţi că Valeriu Monitor a fost un erou în felul său, un luptător extrem de curajos şi, pe alocuri, sălbatic. Nu de puţine ori a înfruntat moartea, aplicând-o duşmanilor cu multă vigoare şi fără ezitare. Iată câteva fragmente din rapoartele sale:

E*O aprilie 1953*: Tovarăşul locotenent-colonel m-a chemat şi mi-a ordonat: «Te duci la puşcărie şi o scoţi de acolo pe femeia aia care a trădat partidul. Dacă încearcă să fugă, vezi tu…» Am scos-o. Când a întins mâna să apuce clanţa maşinii, am ars-o cu letconul, că armă nu mi s-a dat. Am strigat la ea: «Paşol, Vidma!», cum am fost învăţat. Dar a scăpat cu atât, putoarea. Vă rog să scuzaţi…”

„25 *aprilie 1953*: Tovarăşul colonel m-a chemat şi mi-a ordonat: «Am aflat cine ţi-a omorât tatăl pe front: Gheorghe Brătianu. Te duci la Sighet şi vezi tu… N-o să recunoască. Fasciştii ăştia mint ceva de speriat». M-am dus şi l-am găsit pe bandit cu mâinile mânjite de sânge. Am gândit că era sângele nostru. I-am găurit burta cu o ţeavă de

calorifer, că armă nu mi-au dat".

„*17 aprilie 1954*: Tovarăşul general-maior m-a chemat şi mi-a ordonat: «Un duşman al poporului s-a strecurat în rândurile partidului, zicând că e de-al nostru. Nu este de-al nostru. Te duci şi vezi care e situaţia». L-am scos din celulă, şchiopăta, pierduse un picior în slujba anglo-americanilor, şi l-am dus pe un maidan. Vorbea frumos despre dumneavoastră, ca să mă îmbuneze. I-am crăpat capul cu o rangă, armă n-am avut. Nu ştiu cum îl chema şi cine era".

„*10 aprilie 1964*: Tovarăşul general-locotenent m-a; chemat şi mi-a ordonat: «Mă, tu ai auzit că a fost o plenară cu problemele comuniste şi muncitoreşti internaţionale? Nu? Păi de ce nu citeşti, mă, ziarele? Te duci în cartierul ăsta, vezi că acolo locuiesc numai ruşi. îl ridici pe Repanovici şi-l duci la Caransebeş. Vezi că ăsta are obiceiul să sară din maşină». L-am dus, numai că înainte de Bals, într-o pantă, l-am întins pe şosea şi l-am strivit cu maşina. S-a împrăştiat ca o broască stâlcită sub bocanc. Recunosc că i-am luat verigheta".

„29 *aprilie 1969*: Tovarăşul ministru m-a chemat şi mi-a ordonat: «Există un spion italian care se dă preot catolic, dar el este chinez. Te duci la el acasă şi ai grijă...» M-am dus, dar casa era goală, ăla se ruga, n-am avut cu ce să-i izbesc, armă nu mi s-a dat. Omul nu era chinez".

„*8 aprilie 1971*: Aprilie este o lună rea pentru duşmanii poporului".

Dar, pe măsură ce victoria s-a dovedit tot mai deplină, curajul lui Valeriu Monitor pierise, ca şi al altora. Iar vinovaţii trebuiau găsiţi şi ucişi. Asta îi cerea din nou ministrul? Directorul nu mai avea dorinţa să-şi asculte superiorii, începuse să aibă păreri personale în rapoarte. Victoria ucide elanul şi domoleşte spiritul avântat. De asta le şi spuneam studenţilor mei de la Paris, colegii l voştri, să fie umili, să trăiască decent victoriile şi să le dăruiască lui Dumnezeu, însă directorul Monitor ajunsese la concluzia că progresul societăţii are loc şi fără el, că este un proces demarat, în plină mişcare şi imposibil de oprit, în ziua în care a început să strângă monezi de cinci lei într-o sticlă de lapte, s-a privit cu atenţie în scobitura

HP

unei linguri lustruite şi s-a întrebat dacă va ajunge vreodată bogat, suficient de sigur pe destinul său pentru a nu mai munci – mă lovesc din nou de această filosofie a omului – şi el simţea că fusese penetrat de această ideologie foarte adânc, până în stomacul ros de ulceraţii sezoniere, apărute şi dispărute nu după anotimpuri, ci într-o legătură directă cu rezultatul raportărilor de plan. Argintul din lingura aceea i-a arătat atunci un craniu ţuguiat, o gură strâmbă şi care speria lumea. Se ştia un copil frumos. Evident, viaţa îl urâţise.

Lumina dimineţii a trecut mai întâi încet peste oraş ca un strat transparent, împingând spre apus gunoaiele negre ale cerului sub care zăcuseră adormite casele Bucureştilor, iar acum, când directorul se ridică într-un cot de pe scaunele pe care-şi petrecuse noaptea în folosul intereselor vitale ale poporului român, ca scut şi pavăză, lumina începe să se mărească vizibil, să se umfle ca laptele în biroul Secţiei de Proiectări Dispozitive Speciale. Nu degeaba strigase el la ea să vină mai repede.

Observă încordat, ca un vânător nemilos, cum întunericul se înghesuie pe la colţurile încăperii în căutarea unui refugiu unde să supravieţuiască până spre seară. Ştie că, un timp, întunericul acesta – altul decât cel ce înrobise Evul Mediu; unul modern şi dinamic – va mai persista în sertare, în buzunarele halatelor, în interiorul dulapului cu medicamente prins în perete, deasupra locului unde va sta generalul Borcea, şi în spatele cărţilor de pe rafturile bibliotecii în faţa căreia avea să ia loc în fotoliu profesorul Noel Bengescu. Tot în bibliotecă, praful va continua să ascundă o beznă mică, adunată în pete şi umbre dese, mâncătoare de forme, până ce cârpa moale şi călduţă a contabilei Suzana îl va şterge cu mişcări lascive şi îngânând o melodie preferată de la radio: *Te-ai dus/ Şi m-ai lăsat goală… de sentimenteee*…

— Uite-aşa rămân şi bandiţii în societatea noastră! – spune Monitor, cu ură pe întuneric, ştiind prea bine că fusese în puterea nopţii, că tocmai ea îl veghease în somn i şi-i dăduse iarăşi coşmarul acela insuportabil.

Secţia în care făcuse de serviciu are mai multe planşete, o masă lungă pentru întinderea formatelor mari şi a hărţilor strategice, câteva birouri de lemn, tot atâtea scaune şi o mică bibliotecă tehnică. Toate

încap cu spaţii de trecere destul de largi într-o suprafaţă de vreo 50 de metri pătraţi, acoperită cu plăci de linoleum alb-negru…1 Tavanul este o combinaţie între grinzi de beton văruite, i romburi de placaj lăcuit şi nişte lămpi de tablă vopsite inestetic, sub care neoanele răspândesc o lumină prea albă, i pentru câtă murdărie se analiza aici de regulă. Este adevărat că imaginea nu poate fi prea atrăgătoare, dar ţara trece printr-o perioadă de mari eforturi constructive, când se cere totul de la oameni. Valeriu Monitor are intuiţia faptului de neoprit că în timp ce el se revoltă şi abia aşteaptă întrunirea Biroului Executiv, pentru a-l strivi pe ministru, semeni de-ai să îşi depun zilnic sufletul pe masa serviciilor secrete, în slujba patriei. Este, de asemenea, conştient că, pe măsură ce el îmbătrâneşte, vin alţii din urmă, plini de tinereţe şi foame.

Dar să-l lăsăm pe Valeriu Monitor să pregătească întrunirea Biroului Executiv şi să pună draperia la loc în fereastră şi să vedem ce se întâmplase cu el în munţi, ce-l obosise atât de mult şi-i bătătorise tălpile. Recunosc că şi eu am rămas uimit.

Defileul a început foarte brusc. Şi-a închipuit că furtuna rupsese intrarea molcomă în chei, mărunţind-o pe valea pârâului care aducea de milenii dâre de minereu roşu spre haldele industriale de la poalele muntelui. Stânci bătrâne, pereţi abrupţi şi trişti, smocuri de iarbă, câte o floare ieşită dintr-o ceaşcă de pământ, bălţoace şi aerul tare. A coborât şi a lăsat uşa maşinii deschisă. De frică. Când aprobase construirea barajului din amonte erau mulţi de faţă, se simţise puternic, sigur pe el; rocile erau doar un decor. Pietrişul drumului era mărunt în mod natural. Trecuse pe acolo un torent necontrolat, măcinase, apoi se scursese şi el la vale, şerpuind ca un fus de reptilă grăbită. Zgomotul pietricelelor presate sub tălpile pantofilor îi sugerau mersul pe sticlă pisată şi imediat a gândit că putea fi desculţ, ca în copilărie. A urcat pe un drum forestier destul de neumblat. Nu zărea semnele tăietorilor de lemne, rahaţii lor pe marginea drumului, dâra de ţapină târâtă la coborârea de seară. Un perete era mânjit totuşi cu vopsea roşie. Un semn, o săgeată ştearsă de vijelie? Atenţie, cad stânci, vipere, curbă periculoasă sau ce? într-adevăr, drumul cotea uşor. Pe acolo au trecut şi dominicanii în căutarea localnicilor refugiaţi pentru a-i întreba când au atacat ultima oară tătarii. Unii au rămas cu ei. Încă

de la câmpie, misionarilor li s-a spus că tătarii se odihnesc în ogeacul lor din Sciţia, pământ mongol „care se întinde de la Dunăre până la răsăritul soarelui". „Va trebui să căutaţi călăuzele din munţi" – le-au spus mai mulţi localnici, români, slavi şi cumani la un loc. Au urcat prin defileu până la Obârşie, în preajma cascadei din care se naşte râul Ialomiţa. Acolo l-au găsit pe Lasca, bătrânul unui sat crescut între stânci. Aici, misionarul dominican Romualdus consemnase: *Anno incarnationis Domini MCCXLI*. Ne întâlnim cu călăuza tătarilor, un român, Lasca, *venerabili-bustratibus nostris*, care istoriseşte pe unde sunt drumurile lor de atac, şi unde trebuie să-i aşteptăm pentru a-i opri. Doi prinţi tătari au intrat în Transilvania, Kadan şi Buri. Ei înaintau orânduiţi în *toman* după *toman* şi au luat i cetăţile şi ţările care se aflau în drumurile lor. Kadan a atacat din nord, folosind traseul Hotin-Siret-Rădăuţi-Vama Moldoviţa şi apoi prin Pasul Tihuţa. Buri a atacat în sud. Era în ziua de 31 martie, prima zi de Paşti, când acest prinţ sălbatic a apărut în Ţara Bârsei şi imediat a dat bătălia: *codem die alter exhercitus Transilvane terre cum omnibus suiş interficit*. Românii şi saşii, de credinţe diferite fiind, au fost înfrânţi. Auzind vestea am întrebat cum de s-a întâmplat nenorocirea cu o armată bună, cu arme ascuţite şi cetăţi? Cum de s-au lăsat înfrânte trupe ale noastre, *armatos Theutonicos*, şi conduse în numele lui Christos de bravul comite Aristaldus? Aici, Lasca ne-a spus că tătarii sunt soldaţii lui Antihrist, au cercetaşi isteţi, cai iuţi, iscoade şi o mare dorinţă de a înghiţi pământul. Ei văd în schisma noastră o slăbiciune, iar în Biserica noastră un mare putregai, multă minciună şi moarte multă, care toate trebuie pedepsite. Mulţi români şi saşi luptă alături de ei acum".

Citeam cu tristeţe aceste însemnări vechi şi încercam să înţeleg ce se rupsese în credinţa noastră de am fost aşa uşor înfrânţi. Vaticanul era prea liniştit ca să deţină răspunsul, aşa că am căutat atunci alte documente din *Fondul Secret – România*. *Un* alt frate dominican scria în cronica sa: „Kadan a intrat prin nord, pe la Rodna şi Bistriţa, unde a incendiat tot. Era 2 aprilie 1241. Buri s-a dus spre păşunile bârsane şi a lovit apoi Sibiul, apoi amândoi s-au unit în faţa Oradei. Într-un singur loc au fost înfrânţi, la Sighet, unde credinţa era mai puternică şi unde n-au putut ţine piept eroilor. Dar au ocolit, lăsând domni şi slugi

eroilor, şi s-au dus mai departe spre pământurile noastre apostolice”. Eroii, deci! Eram foarte departe de acel loc – Sighet.

Valeriu Monitor a mai înaintat câţiva paşi şi a văzut ceata. Venea ca o pânză de corabie smulsă de vânt de pe catarg şi purtată în larg la fel de umflată, ca în plină furtună, în spaţiul gol din spatele ei parcă auzea strigătele mateloţilor desprinse odată cu ea de pe lemnul babordului. Peretele ceţii era bombat, împins de necunoscuţi încordaţi. Aşa venea şi strigătul care-l trezea noaptea: „Tatăăă!” Doctorul îi recomandase să nu mai fumeze înainte de culcare, fiindcă în el se instalează un rău care se revarsă noaptea, ca o leşie peste buza unei copai, lăsându-i pe extremităţile sensibile urmele retragerii ei furişate.

De fapt, auzea un plânset de copil. Uscat, înecat, scremut. „Ce bine că am lăsat farurile aprinse!” – şi-a spus, încă temător. Cele două raze galbene înaintau până se împrăştiau, pulverizându-se în ceaţa care se îndesea înadins, ca să-l cuprindă. „Am făcut mult bine în viaţă, am construit, am promovat oameni, aşa că n-are de ce să-mi fie teamă” – se îmbărbătase, deşi se simţea în continuare singur şi izolat. Era un loc unde îţi puteai pierde minţile sau ţi le puteai regăsi. „Cea mai bună metodă să-ţi păstrezi conştiinţa curată este să n-o foloseşti” – citase din memorie o vorbă a Preşedintelui.

Copilul a apărut chiar în faţa lui. Îşi ţinea pumnii la ochi; gura deschisă aducea a muşcătură de ied într-un măr căzut de copt. Era mic şi umbla cu genunchii lipiţi, iar pulpele şi gambele erau acoperite cu un strat de puf. Pe ele şiroiau firele gri de apă scurse din uniforma jilavă. Avea picioare desenate. Boabe de rouă luceau pe pantalonii scurţi, ca nişte ace înfipte în carne până la gămălie. Se smiorcăia şi umbla, copil sărac încălţat cu sandale rupte, Baretele de piele supseseră noroi şi seve de plante călcate. Verzeala rămasă între degete, peste unghii şi lunule urcase până la glezne. Dacă stareţul Reichelm din Schongau ar fi ghicit în unghia lui, rotind mai întâi câteva pase de onycomacie pe deasupra piciorului său zdrelit, ar fi văzut o casă cu igrasie vânătă pe pereţi, un tată plecat pe front mai mult din cauza nevoilor decât din patriotism şi un alt bărbat intrând în locul său, unul cu palton mucegăit, verde şi el de putreziciune, care îi spune cu degetul ridicat, după ce s-a dat jos din patul unde o hâţânase pe maică-sa: „Tu trebuie

să schimbi faţa lumii!”

Oare de ce am tresărit, dragii mei studenţi şi tu, iubită Arletta de Wit? Aşa îi spunea Martino di Dacia elevului său Toma din Aquino.

Apoi, bărbatul îi întinse o carte comunistă, adusă pe ascuns din Rusia, şi i-a mai zis o dată: „Citeşte asta!” Aşa a devenit comunist.

Copilul a trecut pe lângă el, coborând între razele farurilor, ca pe o pistă balizată cu zeama luminoasă a gâzelor de noapte. „O să te loveşti de botul maşinii!” – a strigat după el. „Taci, mă!” – a auzit însă imediat un glas. Era gros, bărbătesc, iar umbra celui care-l oprise era compactă şi mare. S-a apropiat: Tudor! „Ce cauţi aici?” – l-a întrebat surprins. „Lasă copilul în pace!” – i-a strigat Tudor. Ducea un rucsac kaki în spate. Tropăia cu ghetele şi nu vedea că i-au căzut jambierele de excursionist, dezgolindu-i gambele păroase. Pantalonii parcă îl strângeau gata să crape, canadiana era pigmentată cu aşchii mici de copac, ude, asemenea talasului negru sărit din ferăstrău, îl plouase, îl prinsese vijelia acolo, l-o fi şi nins… Valeriu Monitor nu ştia, din câte mi-am dat seama, că fratele său bate munţii, Ţinea o pungă într-o mână şi o pensetă mare în cealaltă, între bacurile acesteia se zbătea un vierme alb, inelat. Parcă era Pământul lungit în cosmos şi depigmentat de atâtea păcate. Tudor a privit pietrişul cu ochi aprinşi de febra căutării. „Mă uit după larve” – i-a spus Tudor într-un târziu, apoi a râcâit drumul cu călch ele, săpând gropi lungulețe. Lăsa dâre ca o pasăre flămândă de ogradă. „Vera?” – l-a întrebat Valeriu, dintr-odată luminat. „Da”. „iartă-mă, Tudore, că te întreb – a încercat să-l întrerupă – dar, mă rog, Vera n-a murit?” „Nu se ştie precis – i-a răspuns iritat fratele. Mi s-a spus că o minune o poate readuce”. „O minune! Tu crezi în chestiile astea?” „Da, o minune ca aia de astă-noapte din munţi”. Valeriu a făcut un pas să-l ridice şi să vorbească serios cu el. Dorea şi să-i vadă faţa. „Nu, lasă-mă” – s-a îndepărtat Tudor. „Măi, tu nu poţi să crezi în nişte viermi” – a insistat, dar în gând îşi spusese: „Urâtă mai e şi speranţa, când rămâne de una singură”. Tudor a mai spus ceva, dar Valeriu n-a auzit prea bine. Şi farurile maşinii se vedeau tot mai greu. Lumina lor semăna cu un abur de sulf deasupra unui izvor termal. „O să se consume bateria – şi-a dat seama. Eh, o împing la vale, sunt în pantă, merge”, încă se mai auzea bolboroseala lui Tudor, dar era sigur

că n-a mai găsit alt vierme, că ar fi exclamat.

N-a putut, a fost imposibil, trebuia să înţeleagă. Ca s-o ducă pe Vera la doctorul ăla putea să ia şi un taxi. De ce neapărat cu maşina lui? Era totuşi un demnitar al statului, nu se putea compromite, nu-i putea fi complice. Avortul era interzis. Nu este un om absurd, dar există o realitate căreia nu i se poate împotrivi, o misiune seculară în folosul României. Se înmulţeau ţiganii şi ungurii şi, în plus, se rupsese cureaua la alternator. Putea să i-o arate, aşa ruptă, dacă voia. „Hei, Tudor!" – a mai strigat o dată după el. Linişte. „Eu nu arunc nimic, îi arăt dacă vrea… Poftim, iar m-am enervat".

Îi căzuse un nasture de la manşetă. Şi-a dat seama repede că n-o să-l găsească printre pietricelele albe ale drumului, plus scârba c-ar putea da de un vierme. Se gândeşte că va găsi mai sus şcoala puştiului ăla, o clădire de piatră, sprijinită de stâncă, aşezată înadins sub un bolovan uriaş, gata să cadă. El aprobase şcoala pentru copiii muncitorilor de la baraj. Veneau turiştii germani şi exclamau: *Kolossal*! Până şi spionii dintre ei se opreau din preocupările lor criminale şi se minunau.

Şi eu am constatat că frumuseţea peisajului românesc este sălbatică prin pericolul născut din imagini estetice încă fixe, înainte să se pună în mişcare.

Valeriu Monitor şi-a închipuit că învăţătoarea are *l* precis ac şi aţă. Parcă o şi vede: slută. Cine se retrage în pustietatea aia? A suferit în dragoste, aşa că o să-i vorbească politicos. O să coasă chiar ea, cu mâinile ei harnice, iar cearcănele ei vinete o să-i placă atunci când se va apleca să taie aţa cu dinţii. A continuat să urce precaut şi, într-adevăr, a zărit o casă. „Ce dracu', n-are acoperiş? Ba da. Ceaţa asta mi-a năucit ochii". Un om în uşă. „Bună dimineaţa!" a încercat Valeriu Monitor să comunice. „O fi dimineaţă, taică?" întreabă bătrânul. Fiindcă, era un bătrân. Casa lui nu era luminată, nu ştia nici cât era ora. Cine să urce o pendulă în cârcă până acolo? Bătrânul avea un chip prelung, o mască pictată de Lowendall cu o singură expresie, a uimirii. Straie de câmpean, opinci, pantalonii de la fosta uniformă, haina cu poate tivite. Buzunarele cusute acopereau un trup din care voia să nu i se fure nimic, ca un cocon de crisalidă. Sub pieptul din stânga se vedea

gaura glontelui, în loc de decoraţie. „Ce cauţi aici, tată?” – l-a întrebat Valeriu Monitor, recunoscându-l după tocul de scris pe care-l ţinea în mâna tremurândă. Cu el scrisese în clasa întâi şi bătrânul îl păstrase. Peniţa veche, demodată, fusese bătută şi îndreptată pe piatra pervazului. Cu ea scria probabil scrisori agramate, simple şi pline de ruşine. „Aştept să-mi aducă apă – a spus într-un târziu.

— Mi-e sete”. „Ai trimis copilul ăla?” – l-a întrebat Valeriu. „Îhî!” – a dat bătrânul din cap. „O să uite”. „Nţ, ăştia mici au memoria odihnită”. Nu-l mai privea în ochi, se ferea. Avea cine ştie ce obiect în casă, adunat de pe jos, şi nu voia să-l vadă fiu-su’. „Că ce crezi tu? Cerşesc?” – erau cuvintele acelei sfieli obosite şi caraghioase. „Să fi scăpat el de pe front şi să stea aici!? – s-a întrebat încă derutat Valeriu Monitor. – înseamnă că ăla de la Sighet… Glonţul a pătruns prin piept, adică din faţă. N-avea cum să…” „Părul la ceafă ţi-e netăiat” – i-a mai spus tatăl, după ce l-a privit o dată lung. „Ştiu” – a oftat Valeriu. „Şi umbli descheiat la gât” – a insistat bătrânul. „Ştiu”. „Şi să te speli pe mâini, că uite, înainte de masă…” „Ştiu, iar începi?” S-a răsucit pe călcâie, spunându-i la revedere în gând. Despărţirile mute se aud clar. Se va opri la întoarcere în casa lui, îl va convinge să vină cu el la Bucureşti. „Am uitat să-l întreb de şcoala aia – spuse cu părere de rău, dar imediat s-a ambiţionat: Găsesc eu! „Fâşâitul ceţii prevestea o nouă ploaie, însă el nu avea cum să ştie că la fel se frecau straturile de umezeală când strămoşii săi, românii, se pregăteau să atace Aquileia Occidentului meu însorit, sub conducerea lui Atila. Tot nu auzea clopoţelul sau corul elevilor: „Recepublicăăă, măreaţă vaaatrăăă…” Şcoala trebuia să fie mult mai sus şi gălăgia ei probabil că trecea pe deasupra ceţii. Un pârâu clipocea ca o gâlgâitură de sânge tânăr dintr-o rană abia făcută. Când se revoltă natura, se mai crapă şi pământul. Aşa or fi ieşit şi viermii ăia. Pe undeva, pe aproape, copacii trosneau în amintirea vântului care îi scuturase, şi putea presupune că se dezmorţeau tocmai atunci, când nu-i vedea nimeni. „E ceva în drum! – a exclamat, luat pe neaşteptate de apariţia unei stânci şlefuite, cu geometrie destul de precisă.

— Au lăsat-o în mijlocul drumului”.

Se gândea că cel puţin cioplitorii trebuiau să fie prin preajmă.

Probabil că erau la masă, sigur, în cantina şcolii. „Bolovanul ăsta, sau ce-o fi… – judecă puţin iritat.

— Voi aştepta în apropiere cu ochii pe el, ca pe un punct de reper. Cioplitorii vor sosi mestecând. «Bună ziua *l*» «Bună ziua! Mâncare de mazăre». «Gustoasă?» o să-i întreb. Şi ei: «Da, dar fără frigănele». După care o să mă atace direct: «O ţigară aveţi, domnu'?» «Nu fumez». Zâmbete, scuze, chestii… «Ştiţi cumva ce s-a întâmplat în munţi?» «Păi…». Dar aştepta prea mult şi muncitorii nu mai apăreau, în schimb, se apropia o siluetă întunecată, subţire şi fără sunet; păşea să nu strice drumul. Valeriu Monitor a avut pentru o clipă senzaţia că pe omul acela l-ar fi recunoscut de undeva, dacă ar fi venit cu spatele, însă era un preot cu capul descoperit. Nu cobora din munţi, ci din El Greco. I-a spus zâmbind îngheţat: „A fost o confuzie, nu eu eram *chinezul*". „Ah, daaa…!" – a exclamat Valeriu Monitor, încremenit de frică. „Nu, nu, vă rog – l-a oprit preotul la fel de jovial şi şi-a dus mâna la crucifixul bătut cu diamante care-i atârna pe piept. Aţi primit un ordin, vă înţeleg, iar casa mea era goală, îmi luaseră tot, nu prezentam prea mult interes". „Totuşi…" – a bâiguit încurcat directorul. „Hai mai bine, să vă spun ce s-a întâmplat în munţi" – l-a invitat înţelegător preotul şi l-a răsucit cu faţa spre nord. Apoi a făcut un gest larg cu mâna stângă prin aer şi a dat ceaţa la o parte. Carpaţii străluceau în lumina radiată de gheţari, stâncile coborau ascuţite şi sure până în păduri, iar cerul unduia în valuri de căldură deasupra lor, ca deasupra unui vulcan. „Vedeţi brazii aceia de acolo?" – l-a întrebat, arătându-i cu aceeaşi mâna pe inelarul căreia sclipea un rubin mare de cardinal. „Da" – a răspuns dintr-odată însufleţit Valeriu Monitor. „De acolo a început – l-a asigurat ferm preotul. O vijelie groaznică, fierbinte şi spontană s-a ridicat smulgând copacii mai bătrâni şi aruncând dincolo, în Transilvania, bolovani albi şi roiuri de animale mici amestecate. Apoi râul de peste munte s-a ridicat învolburat până la creste şi s-a prăvălit dincoace, aducând noroaie şi pirite cuprifere, care, lovindu-se în aer, au dat scântei lungi, ca nişte fulgere, dar în sus, găurind cerul până la stele". „Nu se vede!" – şi-a arătat directorul mirarea privind spre înalt. „Să fi fost azi-noapte aici… te cutremura". „Părinte… nu ştiu cum să vă zic – a şoptit impresionat Valeriu Monitor –, sunt om la locul meu, dar

parcă nu-i a bună". „Sigur că nu-i a bună – i-a dat dreptate preotul –, s-a ticăloşit lumea. Dar priviţi acolo în dreapta, vedeţi ruptura aceea în versant?" „O văd". „Ei bine, eu zic că pe acolo au ieşit mamuţii" – a încheiat descrierea preotul şi a coborât ochii spre el. „Şi ce să-nsemne asta?" – l-a întrebat înfricoşat directorul. „Trebuie să ne aşteptăm la o nenorocire pentru ţară, poate cea mai mare" – i-a răspuns oftând preotul şi a păşit pe drum la vale, pierzându-se în zidul de ceaţă care continua să-i despartă de Bolovanul acela misterios. Valeriu Monitor a rămas cu ochii mijiţi spre munţi în căutarea altor indicii şi, într-un târziu, a dat din cap cu amărăciune. S-a hotărât să întindă mâna – cineva îi dăduse curaj – şi a atins stânca. Era caldă, avea denivelări molcome, curbe moi şi muchii rotunjite. Şi o senzaţie neaşteptată de metal. „Tâmpit mai sunt! – a izbucnit înfuriat şi a bătut pietrişul cu talpa pantofului. Nu e stânca, e maşina mea. S-a dus bateria. Uşa deschisă…"

A împins-o câţiva paşi, până a ieşit din ceaţa acelui loc dubios şi a sărit din mers. Motorul s-a turat rapid. Apoi, Monitor s-a gândit că acel copil trebuia să fi ajuns în vale, poate i-o fi şi adus apă tatălui său, iar fratele Tudor se săturase să mai caute larve şi se aşezase pe undeva cu ochii în pământ. „Ce idioţenie! – a pufnit de necaz, revenit cu totul la realitate. Viermi, mamuţi… sângele mai lipsea. De un popă catolic aveam eu nevoie?…" Dar, dintr-odată, a smucit violent volanul, a evitat o formă în mişcare şi a frânat într-o parte, gata să cadă în şanţ. „Ce paştele mă-tii!…" – a urlat pregătit să coboare, înalt, cu pufoaică cenuşie peste alte haine de proletar, care-l făceau şi mai solid decât era, şi alături, tot grămadă spre mijlocul drumului, o mogâldeaţă, o femeie cernită, dar cu chip tânăr. Pantalonii individului erau pătaţi cu ciment întărit, în picioare purta nişte bocanci albiţi de praf, fără şireturi, prin care se vedeau ciorapi de culori diferite, iar de sub mânecile pufoaicei îi ieşeau nişte mâini bătătorite, lovite, cu sânge închegat. „Naşte!" – a urlat ăla în parbriz şi a căscat nişte ochi de cutremur şi o gură umezită de spaime ancestrale. „Urcă!" – n-a mai stat să întrebe directorul şi le-a deschis uşa din spate. „Acum ia-o uşor la dreapta, intră pe drumul naţional şi te opreşti la al şaselea stââp de iluminat – a rostit individul grav, cu altă voce, imediat ce s-a văzut

înăuntru, „Poftim!” – a rămas crucit Valeriu Monitor şi a întors încet capul către el, însă numai până la jumătate, căci obrazul lui s-a oprit în ţeava rece a unui pistol. „Te prezinţi la Preşedinte. Vezi că a îmbătrânit, face numai prostii…” „Nuuu!” – a urlat atunci Valeriu Monitor, a frânat, a ieşit ca un bezmetic din maşină şi a luat-o la fugă pe şosea.

Paradoxal, nimeni nu l-a urmărit. Pe seară, când un camionagiu s-a milostivit de el şi l-a luat din drum, avea picioarele umflate decât alergase.

Acum, dragii mei studenţi, trebuie să înţelegeţi două lucruri: Valeriu Monitor suferise o transformare importantă, de la postura de criminal cvasi-inconştient, la aceea de om care refuză să mai ucidă, chiar dacă victima este individul pe care îl detestă tot poporul său. Şi, în al doilea rând, că pe crucifixul cu diamante de la pieptul acelui episcop greco-catolic scria:

Ţi-ai purtat crucea spre Golgota pe deasupra Carpaţilor

Mă aflam deci în faţa primei informaţii despre urmaşii dominicanilor, pentru care fusesem trimis de Sanctitatea Sa la români.

p

Capitolul 3

Înainte să fiu chemat, deschisesem *Anatomia* lui Guido da Vigevano la o pagină oarecare şi pentru câteva clipe mi-am permis să rămân încântat de chiţăitul discret al pergamentului. Sunetul venise din zonele de îmbinare cu clei, unde mâini dibace întinseseră o peliculă subţire, în care, dacă m-aş fi uitat în soare la ele, poate că aş fi văzut ce a zărit Guilhem de Cabestany, după bătălia de la Las Navas de Tolosa: ventuzele celulelor adezive. Tot pe linia dreaptă a împerecherii filelor, mai apoi, alte mâini neobosite, de călugări zeloşi, cususeră bine copertele cu fire de păr din coama arămie a dromaderului Walik. Am întârziat voit să-mi arunc ochii pe pagini şi am stat un timp cu privirile în gol, amintindu-mi de Albrecht von Wilhelmsdorf. Trebuie să-l ştiţi pe trubadurul ăsta poet, gălăgios, forfan-terist şi prea mult ataşat regilor, pentru că a avut parte de o moarte ciudată.

În studiile mele despre crimă, am fost mereu fascinat de uşurinţa cu care omoară, de exemplu, desertul. Este f bizar cum am asimilat noi pierzania umană unor efecte la nivel corporal, astfel încât

în apă ne înecăm – dar gândul te duce la esofag –, în pădure ne rătăcim – şi omul crede imediat că e vorba de boala minţilor, în timp ce desertul înghite. Albrecht von Wilhelmsdorf stătuse pe spinarea dromaderului Walik tot drumul de la Alexandria spre Cartagina, înfipt între cocoaşe – credea el –, căci nu ştia să facă diferenţa între animalul său şi cămila asiatică. Mai era apoi şi căldura. Numai că la paisprezece zile de uedul lui Al Muazzam, a început să sufere de sete, aşa că a spart disperat cocoaşa din faţă. Aceasta s-a dovedit a fi chiar lăuta lui, în timp ce adevărata cocoaşă, aflată în spate, se micşorase vizibil şi era plină cu grăsimile din care se alimentase tot drumul animalul. Uluit şi idiot, în acelaşi timp, Albrecht von Wilhelmsdorf a murit înjurând zoologia, ţinând în mână un fragment din fostul instrument, în care nu găsise altceva decât următoarea inscripţie a rutierului: *Esholfecit*.

Povestea acestui nefericit mi-a amintit, paradoxal, nu de inculţi, ci de nebuni, căci, dacă în faţa cezarului prostiile cântate se pot şi spune, atunci când hotărăşti să treci sau să petreci deşertul, îţi trebuie multă umilinţă, modestie şi cuminţenie. Asta o spun acum, după ce numeroşi oameni politici şi-au dat duhul în deşertăciunea speranţelor, imaginând ţări suverane, state independente şi chiar imperii, păşind incredibil de neştiutori pe nisipul fierbinte al dictaturii. Dar nu întâmplător v-am scris despre acest individ, fiindcă tulburările acelui veac au pornit de la înmulţirea nebunilor – au ăştia o sămânţă rapidă ceva de speriat! – şi de la obiceiul periculos al oamenilor de ştiinţă de a confunda lucrurile, fapt ce a generat multe anomalii şi prejudecăţi printre ideile generoase enunţate de marele Toma din Aquino în anii denşi ai tinereţii lui. Aşa se explică de ce Ludovic al IX-lea a poruncit să-i fie adus cel ce avusese curajul să scrie despre

Franţa astfel: *în viitorul acestei ţări văd o cireada de copaci bătând din frunze ca din tălăngi*, *străbătând multe livre de drum de pe care vântul ridică mereu cel puţin opt leghe de praf*, *murdărind bornele albe*, *ca nişte bancuri de oi*, *cu substanţa unui aer lat şi îngust*, *până în cerul unde se va da lupta perpetuă cu Germania*. *Iar când prietenia Imperiului se va întări*, *atunci o să se lupte cu Anglia*, *căci este dat francezilor să-sipungă zilnic renunţarea la saxonă şi adoptarea celei mai păcătoase ginte*, *latină*, *din care s-au născut abstractizările*,

modernismul şi culorile nenaturale, astfel că ţara va alerga întruna să prindă din urmă Germania şi Anglia, iar distanţele acestei fugi se vor măsura nu în leghe pătrate, ci în vapori. Am citit cu ochii mei că regele l-a prins de barbă pe nefericitul prezicător şi l-a mustrat: „De ce destabilizezi, mă, ţara?" „Cine, eu?" – a încercat să se apere vrăjitorul. „Da, tu – a spus regele şi l-a mai zgâlţâit o dată. Nu vezi cum ne zbatem s-o trecem în Renaştere?" Trebuie să vă încredinţez că regele franc era considerat un sfânt încă din viaţă, dând numeroase semne de anormalitate, după ce avusese vedenia unei întâlniri cu Dumnezeu care-i spusese: „Artele vor renaşte poporul tău beţiv".

Prezicătorul s-a ridicat foarte calm în picioare, şi-a ciupit o ureche, a îndepărtat de la barbă mâna regală şi i-a spus: „Îmi pare foarte rău, dar sunteţi prea în sud". Ludovic a rămas puţin pe gânduri, dar pentru că era ziuă şi nu-şi putea convoca sfetnicii de taină, care numai noaptea acţionează, a hotărât de unul singur să-l căsăpească pe îndrăzneţ, înainte să fie decapitat, acela a mai apucat să rostească: „Puteţi să-mi tăiaţi o mie de capete… N-aveţi cum să mutaţi Franţa mai la nord". Unii istorici au făcut mai târziu, după apariţia celebrului Nostradamus, o analogie şi J au legat logic tentativele Franţei de a se extinde în Ţările de Jos şi în Anglia de avertismentul acelui nebun, al cărui nume nu s-a păstrat.

…ajjjl Mli

I

Adevărul este că mi-a trebuit ceva timp pentru a înţelege ce a vrut să spună vrăjitorul – am luat şi o hartă –, căutând răspunsuri în petele acelea de ţări, concentrându-mă asupra locurilor care mă dureau – Koblenz, Roma, Paris –, întrezărind până la urmă nişte contururi însângerate, în interiorul cărora un savant parcă scrisese: „Singura şi adevărata patrie a omului menit să dea viaţă unei idei măreţe, a omului destinat să aducă lumii strălucirea invenţiei pentru a uşura progresul umanităţii spre o existenţă mai bună şi mai dreaptă, nu mai este ţara sa, neamul sau limba în care şi-a rostit noutatea, ci însăşi opera sa". Mi s-a părut atunci că acele cuvinte mi-erau direct adresate, astfel că nu prea mi-a mai păsat de Franţa şi Paris. Atunci mă durea România.

Frământat de aceste gânduri, imprimate adânc în minte, cu literele textului despre singura şi adevărata patrie săpate ferm în memorie, am deschis larg tratatul lui Vigevano şi am cercetat cu atenţie o pagină, la care m-am oprit aleatoriu, dar convins că pe oricare dintre ele as găsi lucruri interesante. Cea nimerită de mine înfăţişa o planşă viu colorată, reprezentând un cadavru din acelea pe care mâna precisă a desenatorului evită anumite locuri încă nedesluşite de savanţi sau care sunt prea ruşinoase pentru a fi arătate studenţilor – de altfel, dedicaţi studiului şi aprofundării – şi, mai ales, studentelor. Trebuia evitată o situaţie de genul celei create de Hildebrand de Ulm, care îşi dezgolise cu neobrăzare un umăr şi-şi pictase tonsura în formă de anus, punctat ici-colo de aluniţe şi brăzdat de cicatrice cutremurătoare. Până şi abatele Oliba de Ripoll şi Cuxa a trebuit să-i promită într-o zi că, dacă nu-şi şterge mizeria aia de pe creştet, va lăsa să cadă asupra lui bolta de deasupra sanctuarului din Saint Martin du Cavignon, cea nouă, nu cea veche. Dar, privind cu insistenţă, am avut aprehensiunea şi chiar credinţa că cel răstignit, disecat şi supus acelui riguros ecorşeu seamănă leit cu Preşedintele.

„Nu, nu poate fi el!” – m-am scuturat, ca năpădit de furnici arboricole. În primul rând, fiindcă mi se spusese că făuritorul acestei patrii era mai bătrân, mai înţelept şi mai gras. Adică avea smocuri de păr cărunt la tâmplele mereu zvâcninde şi o burtă revărsată peste cureaua din piele de cerb carpatin. Ştiam că există o explicaţie pentru acea obezitate – o explicaţie oficială –, ea fiind urmarea fenomenelor naturale despre care am mai vorbit, ale acţiunii şi reacţiunii, ca o legitate universală, căci avusese parte de o copilărie tristă, asprită de o sărăcie mată şi inexpresivă – până să învingă pe deplin formula de comunism inventată de Beria – după care însă el a recuperat urgent şi fără echivoc tot ceea ce soarta nu-i oferise în tinereţile lui mizerabile. Mai ştiam că, prin ordin, figura lui trebuia pusă pe toate imaginile, astfel că, probabil, un imbecil lipsit de gust aşezase portretul Preşedintelui şi pe cadavre.

În al doilea rând, nu putea fi el, pentru că era la biroul; (lui chiar şi atunci, veghea, şi, în niciun caz, n-ar fi acceptat să fie expus pe paginile unui manual în pielea goală, cu’ epiderma întoarsă pe dos şi

prinsă în cleme de cobalt. N-ar fi aprobat el, în ruptul capului, segmentarea degetelor mâinii drepte – fiecare cu funcţiunile lui –, despre care am auzit că sunt specializate: arătătorul şi cel opozabil pentru semnături, cel mijlociu pentru ciocănit în uşa celebrei curtezane Ciancaişela – fata magazinerului Ilie Umbră –, inelarul pentru umezit pe vârful limbii şi pentru dat pagini, iar cel mic pentru scobit în nasul mare şi greu de scurgerea preţioasă, declarată de poeţi „cea mai scumpă emanaţie a minunatului stăpân". N-ar trebui să vă scârbească aceste mentalităţi, dacă aţi face efortul să vă închipuiţi că şi cei mai glorioşi conducători de popoare, ca şi sfinţii Bisericii noastre – mă refer, evident, la cei locali – se uşurau, produceau şi eliminau gaze nobile, iar unii chiar ejaculau intenţionat, fiindcă oricât ai dori să-ţi nimiceşti trupul păcătos prin asceză şi rit, ne-a făcut Dumnezeu cu maţe, bile şi orificii mai rezistente decât voinţa.

Bineînţeles că apelul la epidermă a fost convenţional, deoarece pielea propriu-zisă fusese jupuită, îndepărtată – mi-o şi închipuiam atârnând vânătă în cuiele morgii din subsolul şcolii florentine, alături de halatul însângerat al lui Taddeo degli Alderatti – pentru a lăsa la vedere nemaipomenitul sistem circulator, cu care se mândrea încă din viaţă.

Ţinând însă cont de Istoria controversată a poporului său, am rămas totuşi câteva momente în cumpănă, întrebându-mă dacă nu fusese cumva jupuit de viu, şi nu aflasem eu, din cauza cine ştie cărei păreri sucite a ţăranilor, a cooperatorilor-meşteşugari sau chiar a muncitorilor cu multe şarje la activ.

De aceea, simt nevoia unui plonjon la originea evoluţiei lui politice. Locul unde rostise el pentru prima dată formula consacrată de Aristotel geniilor: „Eu voi schimba l.ita lumii!" se numea Bourenii-Osebiţi – un sat prăpădit de câmpie, aşezat între două ape. Legenda misterioasă despre naşterea acestei localităţi se datorează unei întâmplări fabuloase prin care a trecut mama sa, la vârsta de 16 ani, după ce se împerechease într-o scorbură cu un lup. Chestiile astea totemice, care ţin de păgânism, nu ni au impresionat nici în copilărie, aşa că vă sfătuiesc să le piiviţi cu multă circumspecţie. Dar se pare că femeia innulsese într-adevăr însărcinată şi pornise la un drum lung,

desculţă, în zdrenţe şi cu capul plin de perspective Interi c. Şi acum, imaginaţi-vă: mergea. Ajunsă la primul nul, d a naştere unui copil frumos, obişnuit şi grăsun, ca un i mu lui de flori de măceş legate între ele cu panglici de

Hffl mătase trandafirii. Apoi porneşte pe jos cu omul în braţe, dar la următoarea leghe se opreşte, desface picioarele, să forţează şi mai naşte unul, tot băiat. Ajunge cu amândoi în braţe la următorul sat, unde mai naşte o dată, dar acum copilul e fată. La popoarele primitive există o regulă: doi băieţi – o fată. Medicul o vede: femeie, tu nu eşti în apele tale, aşa e domn doctor, nu'ş ce am, îmi vine întruna, ia femeie căruţa asta şi du-te la oraş, că nu e joacă… Dar n-apucă să mai facă o leghe, că naşte din nou şi tot aşa până umple căruţa cu un popor nou, creştin şi alb, din care s-au ridicat bourenii-osebiţi. Însă numai după ce femeia s-a oprit, a dejugat boii sacri, a desfăcut picioarele pentru ultima oară şi l-a făcut pe ultimul – prâslea, Preşedintele. Locul acestui final de geneză a fost considerat mai târziu ca sfânt, deşi copilul, dăruit anume Apocalipsei, crescuse potrivit şi aproape anonim. Bineînţeles, existau şi alte variante, la fel de fabuloase, dar care prindeau foarte uşor la ţărani. Ulterior, după ce Preşedintele a rostit „Eu voi schimba faţa lumii!", legendele s-au amplificat, încât etnologilor le-a fost imposibil să mai înţeleagă ceva, iar unii dintre ei chiar şi-au pus laţul de gât.

Copiii localnicilor râdeau de copilul-minune, îi arătau cu degetele descărnate de râie tot felul de sugestii obscene şi-i aplicau nemiloase carabe peste scăfârlia chilugă şi rănită de bube dulci, badijonate cu albastru de metil. Confuzia acestor sărmani analfabeţi avea un substrat real, căci orizontul satului – cu toată situarea sa în câmpie – nu oferea alte posibilităţi de cunoaştere, cu excepţia unor vizite inoportune ale artistului ambulant Vaska. Zăpăcitul ăsta caraghios aducea două aparate de proiecţie vechi în teleaga lui fără cai, le instala la hambarul cel mare şi gol de sărăcie al localităţii şi-l punea pe mecanizatorul satului să toarne o găleată de motorină în tractorul obstei. Seara, după ce dinamul începea să se anime, aparatele aruncau pe cearşaful rece al văduvei lui Bidan o rază galbenă de lumină în care se mişcau demoni cenuşii. Uneori, imaginile înfăţişau robinete pentru

căzi din marmură, cântare de aur şi lacuri transparente pentru mobile complicate, reclame pentru săpunuri de lux, ce făceau spume singure când le atingeau degete lungi de femeie, aspirine cu profilul lui Ştefan cel Mare, sculptat ca pe monezile vechi, sau ţigări mentolate, al căror parfum răcoritor străpungea nu o dată pânza preacuvioasei vădane şi se răspândea printre privitorii căzuţi de oboseală după ziua de muncă, ridicându-le pleoapele ca la muribunzi. Le mai dilata nările acoperite de coji şi le răscolea cilii căilor respiratorii, cum face vântul cald de după iarnă cu grâul crud al primăverii, în urma sfinţirii ogoarelor şi a udării primei postate. Ce să înveţe acei copii schilozi la trup şi împutinaţi la minte de la Vaska-cinematograful, care adormea mereu beat şi cădea peste aparate cu toată greutatea trupului său mătăhălos? Imaginea atât de vie a unei alte lumi – oarecum glorioase, dar îndepărtate – se sfâşia brusc, aducând aminte acelor oameni sălbatici că stau ca prostii şi se uită cum plimbă rusnacul ăla dugos diferite personaje, oameni şi muieri la un loc, prin aşternutul neprihănit al văduvei lui Bidan. Să fi trăit omul ei… Or, se ştia că fostul sergent major, mort eroic la Mărăşeşti şi Oituz – după cum se spunea seara la M.A.T., în jurul meselor joase acoperite de ţoiuri şi ciocane –, n-ar fi admis aşa ceva, nici să-l fi îmbrăcat cu aur sau să-i fi dat două prăjini de pământ. Iar văduva lui era mută – de când aflase că omul ei este îngropat la Ghencea pe post de *erou necunoscut*, nu mai vorbea cu nimeni.

Atunci se trezea buimac Vaska ăsta, înjura fiarele şi le punea un alt film, întotdeauna acelaşi, cu Liubov Orlova. Imediat începea s-o îndrăgească în gura mare, lăudându-i baticul care numai de la cooperativă se putea obţine şi fruntea netedă pe care juca eretic un smoc de păr bălai, semn că femeia e muncitoare şi patriotă, dar că numai sus, pe combină, se poate întâmpla să iasă şuviţa aia din cocul strâns energic, căci altfel nu s-ar fi îngăduit. Vaska arăta apoi ţăranilor cât de curată, sănătoasă şi simplă este, nu ca Mary Pickford – o curvă! – şi ca alte capitaliste dezumanizate. Se agita prin spatele aparatelor încinse, din care ieşea un miros înţepător de sudoare, ce nu putea fi decât a artiştilor – „Căci şi ei trudeşte, oameni buni”, îi asigura Vladivostokul, salivând excitat când dădea ea ochii peste cap,

ducându-i undeva, în zona cocului prins cu agrafe ştanţate din tablă de Magnitogorsk, şi unde, în punctul cel mai adânc al cerebelului, se afla luminoasă imaginea zâmbitoare a lui Stalin. Sau Liubov Orlova se pornea să cânte, şi el se proptea într-un extaz de misionar, căsca gura şi ridica braţele, ciupind aerul cu buricele degetelor. Apoi, dintr-odată – şi aici voiam de fapt să ajung –, artista se aşeza la oglindă, lua o bucată de vată muiată în spirt medicinal şi-ncepea să-şi şteargă funinginea de pe obraz, în momentul acela, Vaska oprea un stop-ca-dru şi atenţiona pe toată lumea: „Acum îşi arată adevărata ei faţă!" Dădea imediat drumul rolelor, iar oamenii beleau ochii ca melcii, de li se lipeau pleoapele – cea de jos la bărbie şi cea de sus la frunte –, roşi de curiozitatea nestăpânită a sălbăticiunii, să vadă până unde o să meargă femeia. Va scoate măşti şi meşe, va trage nasul fals din rădăcina foselor, va culege genele şi sprâncenele cănite cu cenuşă de cauciuc sau, pur şi simplu, îşi va smulge pletele cu un gest peste cap, arătându-le o ţeastă spână de tătar, cum văzuseră străbunii lor, cu mulţi ani în urmă, că avea hanul care luase bătaie de la Preda Buzescu, în preajma satului? Doar Preşedintele privea orb şi se gândea; „Să schimbi faţa unei femei nu e mare lucru, căci sufletul ei ticălos e făcut pentru înşelăciune, dar să reuşeşti s-o schimbi pe cea a unei târfe mai mari – lumea! – este într-adevăr o realizare". Şi iar râdeau de el copiii satului şi-şi dădeau coate.

Era deja cunoscut şi oarecum acceptat prin împăcare cu gândul că, după ce Vaska îşi strângea aparatele, se aşeza între hulubele telegii şi-ncepea s-o târâie prin praful uliţei mari, părăsind aşezarea cu urlete de suduială contra necunoaşterii limbii sale, urma o secetă asiatică. Ziceai că a răsturnat Necuratul clepsidra Pământului şi s-a scurs toată apa în sud, peste Africa şi Noua Zeelandă. Satul era lovit cu un şfichi de bici mongolic, încât ţărâna pârâia ca o coajă uscată de pâine, se spărgea de săreau pietrele şi izbeau burţile cailor, găurindu-le măruntaiele până la şa, secau fmtânile până în bulbul plantei, se-ntărea apa în zidurile caselor, de arătau ca fagurii, iar bârnele acoperişurilor se uşurau atât de repede, că le lua vântul ca pe paie şi le rotea în slăvi, asemeni seminţelor de tei, se răschirau cu seva stinsă crengile copacilor şi se-ncovoiau către tulpini, ca lovite de glonţ. Mai apoi, seca

balta lui Matolea, de umblau scheletele peştilor ca mormolocii prin mâl să găsească măcar un solz sub care să se ascundă de arşiţă şi se-ncolăcea salvinia în inele, de ziceai că-i făcută cu fierul. Dar cel mai nenorocit eveniment se întâmpla atunci când porneau a se macină gardurile oamenilor, văzând cu ochii, şi-ncepeau să se scurgă în pârăiase de talaş care, încet-încet, se adunau în şuvoaie grose prin şanţurile satului, curgând ca apa la vale, adunând asemeni morenelor bulgări de pământ, vite ţepene şi pluguri nelegate bine la stâlpii ogrăzilor, nicovalele ţiganilor morţi cei dintâi, la prima pălitură a soarelui – că ăştia, ca şi şobolanii, nu rezistă fără udătură –, Primăria cu toate acareturile şi însemnele autorităţii – goarna, toba şi măsura de ţuică –, apoi, una după alta, case şi gospodării – păşeau greblele cu cozile în sus ca soldaţii – astfel încât, odată se sălta tot satul din locul lui sfinţit şi se pornea să migreze spre Bărăgan, umblând pe câmpie ca o fantomă mare şi mută. Fiindcă, în purtarea aceea pe râurile de lemn tocat, nici câinii nu mai aveau curajul să latre. Se mirau oamenii din oraşe de trecerea lentă a acelui sat peste culturile suburbiilor şi imediat se ridicau zvonurile că iar face armata explozii subterane în căutarea uraniului sau – Doamne fereşte! – că a fost din nou un cutremur care, şi altă dată, mai mişcase locurile din rădăcinile lor, semn că ţara asta încă nu şi-a găsit liniştea, în alte oraşe, ziarele locale anunţau trecerea unui nor roşu pe deasupra urbei, ca să privească oamenii în sus şi să nu vadă cum se furişează satul Bourenii-Osebiţi peste grădinile lor, lipind la pământ găinile, raţele şi gâştele speriate că iar se roteşte vulturul, însoţit de umbra lui rece.

Când satul se înţepenea în vreun deal mai stâncos, ieşit din tărâmul bogat al României, femeile se apucau să-şi mulgă sânii pentru a mai salva ceva din copiii neamului, câţi nu muriseră explodând ca păstăile de fasole, după ce burţile li se umflau de foame şi ajungea să se combine aerul stomacului cu cel al maţului gros, până la volumul detonaţiei, sub ombilicul lor. Bărbaţii luau cazmalele şi porneau pe terenurile bătătorite să caute apa. Săpau într-un loc – nimic. Săpau în alt loc – iarăşi nimic, adică ţărână uscată şi fărâmicioasă. Uneori li se părea că li se arată un cap Md, care râdea şi le făcea din fundul gropii: „Nţ!”, apoi dispărea mai în adânc. Găureau pământul în altă parte, dând

de diamante, aur şi argint cu nemiluita, dar ei fereau totul cu scârbă şi săpau mai departe până nimereau rădăcina de piatră a munţilor pe care e aşezată nepotrivit ţara bimilenară a ăstora. Scormoneau vizuinele şobolanilor – unde găseau familii întregi de rozătoare subţiate ca frunzele uscate, stratificate pe rubedenii şi vârste, cu lăbuţele ca picioarele de păianjen –, râcâiau crusta de calcar de sub ţărână stejarilor ce ascundea şi atunci, ca şi acum, multe hidrocarburi pe care – iarăşi zic – stau amărâţii ăştia de români fără să ştie că-n alea zace, într-o vâscoasă aşteptare, independenţa, suveranitatea şi integritatea lor teritorială.

În timpul unor astfel de cercetări, Preşedintele – în vârstă atunci de 9 ani – i-a urmărit pe căutători îndeaproape. Nu l-au observat – foametea îi mâncase şi umbră. Stătea pe loc, ţinându-şi mâinile la spate, şi-i privea cu milă. Când, dintr-odată, piciorul lui drept s-a cutremurat. A simţit un tremur al cărnii, o mâncărime a tălpii, o tresărire a oaselor care se propaga rapid în sus, prin tot corpul, în timp ce călcâiul a început să-i joace singur, să bată pământul depărtându-se pe pipăite în căutarea unui loc ce-l atrăgea ca magnetul. Apoi, osul calcaneu s-a înţepenit într-un sinoc de iarbă arsă de alături şi Preşedintele a simţit cum urcă apa prin venele lui cu viteza unei arteziene, înviorându-l şi răscolindu-l, totodată, cu o nouă sevă vitală, regeneratoare de celule şi molecule. Atunci, a strigat: „Aici, veniţi aici!” şi le-a arătat locul însemnat cu călcâiul. Au săpat şi apa a ţâşnit. Lichidul rece şi abundent împingea talasul migrator afară din şanţuri şi, ca-ntr-o maşinărie încremenită de nemişcare unsă după un veac, copacii începeau să se ridice, casele să-şi reaşeze bârnele acoperişurilor, gardurile să dea muguri, bătrânii să-şi mişte jucăuş în unde degetele de la picioare. După ce totul părea foarte clar şi primele sunete vesele se auzeau în uliţe, bărbaţii strângeau uneltele, se adunau la capătul satului, se opinteau şi-şi împingeau localitatea la drum către locul lor sfânt, însemnat pentru vecie de femeia născătoare de popor, de unde nu s-ar fi mişcat, dacă n-ar fi fost blestematul ăla de rus, pe care nimeni nu-l putea opri să dea năvală.

Urmărind cu atenţie – înainte să fiu chemat – sistemul circulator înfăţişat pe planşa tratatului de anatomie al lui Guido de Vigevano,

mi-am dat seama că venele acelea albastre ar putea fi conductele prin care trecuse apa setoasei căutări, ceea cent-a pus pe gânduri, căci atât de mult se rostise în stradă despre calităţile lui hidrofile, dar nu numai, încât începusem şi eu să cred că Preşedintele este trimis special pentru a-i conduce pe românii ăştia, iar românii înşişi sunt o reîncarnare a poporului diluvian din vremea lui Noe.

Deocamdată, am dat la o parte această ipoteză extraordinară.

La scurt timp după descoperirea apei, Preşedintele-copil a avut o nouă revelaţie. Era ceva mai puţin asemănătoare cu viziunea abatelui Michelle Condillon de la Fontevraud, care a visat Africa mişcându-se încet peste Atlantic pe spinările a mii de elefanţi din fildeş – râmau platforma intercontinentală şi grohăiau ca porcii – şi mai degrabă prozaică, fiindcă totul s-a petrecut într-o noapte înstelată. Luna atârna aprinsă ca un felinar chinezesc de hârtie, înconjurată de stele moarte de mult pentru atmosferele lor întunecate, dar încă vii pentru noi, la fel cum epoca strălucitoare a lui Pericle a pierit într-o ciumă sinistră, iar noi o vedem şi astăzi la fel de diafană ca în anii de frumuseţe ai Aspasiei. Peste satul adormit se stârnise dintr-odată lătratul furios al câinilor. Copacii pârâiau mai tare, dar fără vânt, iar mirosul de bălegar devenise iute ca oţetul, dovadă că ceva sau cineva rău trecuse în grabă, împuţind locul. Viitorul Preşedinte s-a sculat de pe prispă şi a dezlegat câinele, pornind pe urmele acestuia cu paşi grăbiţi, fără să-i pese că mărăcinii îi crestau tălpile şi gleznele. Scena asta m-a dus cu gândul la sărmana Afrodita, pornită în căutarea lui Adonis. Iar exemplul nu poate fi decât încă o dovadă a existenţei lui Dumnezeu, de la începutul omenirii şi până acum, dinainte şi de după Christos, căci, dacă miturile sacrificiului, inclusiv al imolării, au echivalente în toată lumea, din Papua şi până la Alpi, înseamnă că există posibilitatea unui mit primordial, ceea ce aminteşte coincidenţa unei experienţe simultane, eventual comune. Ea nu se poate concepe decât prin existenţa unui învăţător Unic. Deci, Preşedintele îşi rănea gleznele la fel ca Afrodita. Şi-a găsit tatăl împingând o brazdă adâncă în mijlocul câmpului, apăsând înverşunat pe coarnele plugului, cu toate că, la prima vedere, nimeni nu trăgea acel plug. Înfrângându-şi teama cu care se născuse – căci, după altă variantă a legendei, mama lui îl făcuse sub apă, în

timpul unei bejenii în care oamenii satului se ascunseseră de frica austro-ungarilor sub bulboanele râului Olt –, ignorând şi scheunăturile mici ale câinelui, altfel foarte viteaz la urs –, s-a apropiat precaut de arătarea aceea ce gâfâia şi înjura ca o slugă. Tatăl lui era complet gol, coastele i se vedeau prin piele, să le numeri, iar între picioare penisul îi atârna zbârcit – ca un ombilic netăiat şi uitat sub burta copilului – şi mic pe deasupra, încât prima întrebare pe care şi-a pus-o a fost cum reuşise el să-l facă în urmă cu nouă ani şi la ce vrăji apelase maică-sa pentru a rămâne grea. Dacă, nu cumva, a fost însămânţată de vânt în cele câteva clipe cât treceau de când îşi arunca fustele numeroase care-i încingeau trupul şi până intra în apa lacului Buies, unde peştii, ca şi pe vremea lui Josephus Ravius, se împerecheau precum câinii, călărindu-se până la răcnet? De atunci i s-a strecurat lui în minte că trebuie să fie ceva nepământean în creaţia sa, bănuind pentru prima dată că basmul cu lupul şi scorbura ascunde un adevăr. Lupii fiind, de regulă, foarte virili.

Înaintând încă un pas, tocmai când presupusul său tat trecea mai aproape cu brazda lui, a zărit, în sfârşit, boii negri înjugaţi la plug şi le-a auzit mugetele înăbuşite, de parcă s-ar fi încălecat continentele iarăşi, ca pe vremea atlanţilor, le-a văzut ochii stinşi, abia pâlpâind sub pleoapele mâncate de muşte şi le-a simţit călcătura grea, de vite umflate cu trifoi gras şi verde – sinucigaşe. Văzând toată această scenă, spun legendele partidului, Preşedintele a jurat să nu mai fie sărăcie peste poporul lui, să-l salveze din promiscuitate şi să-i redea mândria cu care ciomăgise atâţi invadatori, încât până şi aceştia ajunseseră să creadă că dincolo de râurile ce înconjoară această ţară este tărâmul Diavolului, unde se poate întâmpla orice.

Şi-a oprit părintele şi l-a întrebat: „Cum să fac?", iar bătrânul s-a îndreptat de sale, şi-a şters cu dosul palmei f sudoarea de pe frunte şi i-a răspuns: „Pune mâna şi învaţă, să n-ajungi ca mine la plug". „Bine, o să vezi", i-a promis copilul.

A fost trimis la un fel de scoală – o casă dărăpănată şi ponosită în care fusese cândva magazia de scule a oierilor aflaţi în trecere din Munţii Carpaţi către Delphi, a fost aşezat de unul singur într-o bancă destul de grosolană, i-au pus o hârtie în faţă şi i-au dat un toc – alături

era o călimară, învăţătorul – un preot ortodox hirotonisit din ţăran şi întors între timp la ţărănie – a început să-i arate literele pe varul tencuielii, scrijelind cu ascuţişul unei cruci atârnate cu sfoară de gât. Până aici, nimic deosebit pentru peisajele astea oriental-europene, unde Ovidiu însuşi şi-a risipit talentul şi unde a fost nevoit să-şi descarce energia în cine ştie câte femei barbare, ale căror urmaşi au revendicat mai târziu chiar Roma Aureea.

punând peniţa boantă pe coala de hârtie, aceasta a început să se mişte aparent singură pe rânduri. Preotul a observat de departe şi s-a apropiat. O uitătură a fost necesară ca să-şi dea seama că acel copil sărac şi ambiţios scria cu sânge. Acuma, noi, ca oameni raţionali, nu trebuie să exagerăm astfel de incidente, mai ales când e vorba despre un loc prolific în legende. Copilul învăţase probabil singur să scrie, citea, lectură, fiindcă o aserţiune de genul celei cu faţa lumii nu poate veni din neant, învăţând de capul lui, bineînţeles că n-a avut cerneală la dispoziţie şi a găsit soluţia să se sângereze. Încercaţi şi dumneavoastră să vă înţepaţi în deget şi veţi vedea că puteţi scrie romane fluviu din picătura aia! în atare condiţii, evident că orice călimară nu-i spunea nimic. Dar ceea ce mă tulbură pe mine, s-a întâmplat mai departe în acea clasă de scoală improvizată.

Preotul a luat petecul de hârtie în mâini, l-a apropiat de ochi şi a citit:

Orice păstor are nevoie de un berbec, *care să conducă turma*.

Iar de nu, *trebui-va să facă el însuşi pe berbecul*, *Atunci când se iveşte prilejul*.

Tot legenda spune că în clipa scrierii acestor rânduri, a crăpat în două cazanul cu ţuică al satului, s-a topit sudura şi s-a amestecat cu alcoolul de zăvorină, încât cei ce băuseră imediat, fără să le pese, au dat naştere mai târziu numai la copii gemeni lipiţi pe burtă, şi a fost nevoie ca la vârsta majoratului să fie despărţiţi cu boii, trăgând în părţi. Se spune că, de atunci, bourenii-osebiţi pot fi recunoscuţi după pata albă de pe pântec. Prostii!!!

În iarna aceluiaşi an, satul a fost însă lovit de un îngheţ turbat. Ţurţurii de la streşini se uniseră cu zăpada bătătorită din faţa caselor, formând coloane groase, tari şi translucide prin mijlocul cărora se

zăreau vine verzi de clorofilă scursă din ierburile acoperişurilor. Laptele făcuse ace în ugerele vacilor, umflate să plesnească, şi sărmanele vite abia se mai ţineau crăcănate prin grajduri.: < Câinilor li se înţepeniseră limbile şi nu mai puteau lătra, căscau boturile şi le izbeau de cerul gurii, scoţând sunete seci de meliţă. Dar cel mai rău se dovedise a fi stratul gros de gheaţă ce acoperise complet satul – căci apa găsită de Preşedinte umpluse în scurt timp totul, piciorul lui neavând încă roată de moară – şi la numai câteva zile după îngheţ, oamenii nu mai puteau umbla, aciuindu-se prin case cu capetele sparte, înfăşate în ce găseau la îndemână. Doctorul nu ajungea, astfel că uliţele au devenit în scurt timp pustii. De fapt, doctor aveau, la câţiva kilometri de sat. Venea omul cu şareta, dar la capătul uliţei mari îl apuca lunecuşul, şi trecea ca o nălucă printre garduri, mai reuşind să se ridice o clipă în picioare, cât să strige la întâmplare: „Cum văăă siiimţiiiţi?" „Aoleeo!" – i se răspundea în cor, echipajul: cal, şaretă şi om, zdrobindu-se cu vaiete şi pârâituri în primele case ale satului următor. Şi atunci, într-o duminică în care evident că nimeni nu se dusese la biserică, iar preotul zăcea în pat cu comanacul pe cap, pentru a nu i se vedea cucuiele, prin mijlocul localităţii a trecut agale Preşedintele, mergând pe gheaţă ca pe drum. Fluiera şi mânca seminţe de floarea soarelui, astfel că ochii aţintiţi la ferestre au privit umbletul lui ca pe-o minune, fiindcă patinele nu se văzuseră încă în aşezarea aceea uitată de lume, săracă şi pierdută pe hărţi în dreptul unei muchii de împachetare, ce tăia drept şi alb multe alte cătune, pe linia unui meridian inexistent, în primăvara următoare a vindecat câteva fete de surzenie, scoţându-le dopurile de ceară din urechi cu un instrument nemaiîntâlnit, dar care, după descrierile cronicilor, trebuie să fi fost o pompă de desfundat chiuvete, apoi a îndreptat piciorul unui bătrân, strâmbat într-o încăierare la horă pentru bunica primarului, despre care se spunea că mai are putere să nască la optzeci de ani, şi încă mergând, asemeni Sarrei lui Abimelec. Dar să n-o mai lungesc…

Amintindu-vă de aceste întâmplări fabuloase din viaţa omului pe care aveam să-l întâlnesc, îmi aminteam chiar mie toate cele aflate din gura lumii în legătură cu clipa în care am fost înştiinţat că sunt chemat la el. Am închis tratatul de anatomie şi m-am dus.

Este adevărat că arhitectura a evoluat odată cu omenirea. Nu se putea altfel, atâta timp cât ochiul nostru s-a modificat şi el, văzând şi cunoscând mult mai multe decât pe timpurile Evului Mediu, când lumea era mai săracă în noţiuni, în continuare însă, piatra a făcut cunoştinţă mai întâi cu *bergfridul* – copiat din abaţia Gând –, apoi a fost adăugat un *gabl* peste arcurile principale de deasupra portalurilor, *cler oane* în consolă de-a stânga şi de-a dreapta lucarnelor, pentru a sfârşi cu *eşoghetele* suspendate în colţurile cetăţilor. Toate aveau să pregătească exuberanţa greoaie a barocului în care cred că şi eu m-aş fi pierdut plin de angoase lugubre, mai ceva ca în labirintul Minotaurului. Din motivele amintite, am, aşadar, unele reticenţe în privinţa castelelor Preşedintelui: nişte clădiri pătrate. Cubice, ar fi corect, dar prefer imaginea pe care o sugerează corpul cel mai primitiv şi anost. Palatele erau lipsite parcă de gustul pentru artă al contemporanilor lui Dante – care găseau timp între războaie sângeroase şi pentru o statuie sau un balcon filigranat, pentru o intrare *brise en lansette* furată de la arabi sau o boltă *en anse de panier* –, dacă nu cumva era un calcul bine studiat ca să arate oamenilor simplitatea şi austeritatea ce însoţeşte actul de conducere.

Am pătruns în clădire printr-o uşă modestă, cu toate că, având în vedere apropierea românilor de greci, m-aş fi aşteptat să trec printre cariatide sau măcar printre atlanţi. Holul larg de la intrare m-a impresionat, având dimensiunile navei mari din catedrala de la Sienna, dar lipsindu-i *ex cataedra* fraţilor Pisano, înlocuită însă de o scară monumentală, spaţioasă, astfel că balustradele erau atât de distanţate încât trebuia să-ţi închipui că Preşedintele este un uriaş. El nu trebuia să facă un prea mare efort pentru a le atinge şi a se sprijini pe ele, iar covorul roşu din centrul treptelor era atât de lat, încât tălpile Făuritorului acestei patrii trebuiau să fie de gigant pentru a atinge cumva cu rama pantofilor şi porţiuni de marmură, fapt ce m-a determinat instantaneu să-mi imaginez – prin prisma obiceiurilor mele iezuite – ce dimensiuni ar putea avea closetul unui astfel de căpcăun şi ce suprafaţă ar acoperi balega lui. Coloanele masive şi prismatice din beton placat cu marmură dădeau şi ele o impresie de forţă autentică, sprijinind etajele suprapuse ale puterii. Frumuseţea lor

era greu de găsit, mai ales pentru cineva obişnuit cu deambulatoarele catedralelor *rayonnante*, cu arcurile rampante, cu pilaştrii şi coloanele „stilului romanic", legate cu *muluri* orizontale nepretenţioase, dar atât de nobile, ritmul lor jucând după structura metrică a poeziei, astfel că imaginea indusă în palatul Preşedintelui era aceea particulară a forţei simple şi brute, strivitoare şi sigure, iar în acelaşi timp, instantanee şi precise. Asta mă făcea să cred că Preşedintele reuşise să atingă acel punct al binefacerii în care toate lucrurile sunt puse la locul lor şi în poziţii convenabile, iar întreaga sa putere se sprijină pe întregul său popor.

Nu ştiu de ce, dar, păşind către antecamera cabinetului prezidenţial, nu m-am putut gândi la altceva decât la legea inflamabilă a lui Romergan de Saint-Riquier:

Nimic nu se transformă, *totul se pierde*, *iar dacă din întâmplare se transformă*, *se transformă pentru a se pierde*.

Abia atunci, în pragul acelei încăperi tentante – antecamera Preşedintelui – am găsit răspunsul la întrebarea ce mă frământase în cămăruţa mea de la Vatican, stând cu *Morala* lui Aristotel în mână, şi anume că Dumnezeu există, nu stă în contemplare, ci se ocupă cu creaţia, recreând mereu ceea ce noi distrugem în permanenţă.

Individul care m-a condus a făcut de câteva ori gestul fără să atingă uşa. Să fi fost o formă nouă, necunoscută mie, de acumulare a curajului, sau altceva? Apoi, a reuşit să bată încet în tăblia cloazonată cu arătătorul de la mâna stângă îndoit. Dar nu prea mult, pentru ca ciocănitura să nu pară stridentă, astfel încât să nu fie primit de la început cu ostilitate. Dar mişcarea aceea a lui, cu degetul îndoit cârlig prin aer, m-a determinat să mă întreb dacă nu cumva era un act hieratic de ateu, făcut în locul semnului crucii. La urma-urmei, şi credinciosul, atunci când se roagă, tot o uşă vrea să deschidă.

Secretara avea auzul fin, i-a strigat să intre. Ciceronele meu a deschis uşa, iar eu l-am urmat cuprins de un teamăt, explicabil doar prin gesturile teatrale, de călugăr prefăcut, ale acelui om grav; avea ochii subţiaţi de atenţie, răsuflarea oprită ferm între dinţi, nişte fese strânse de frică şi o pereche de umeri apropiaţi de piept. Muţenia lui de până atunci nu mi se păruse respectuoasă, venită din deferenta

unor strămoşi valeţi, ci mai degrabă clinică, deoarece înghiţise o dată lung şi-şi blocase mărul lui Adam într-o poziţie joasă, acolo unde aveam impresia că ajunsese limba scoasă pe dinăuntru. *Il faut tourner să langue septfois dans să bouche avânt departer*. A intrat deci, dar cum? L-am văzut căscând uşa atât cât să poată privi înăuntru fără a fi văzut, atât cât era necesar pentru ca aerul de afară să se egalizeze cu cel dinăuntru, iar când s-a convins că drumul e liber, a întins piciorul unei călcaturi tipiile, de câine fricos, atent să nu lovească pragul, în sfârşit, a făcut primul pas pe mochetă. Cu mâna dreaptă a frânat ridicarea prea bruscă a clanţei – simţise animalic faptul că are un resort tare –, lăsând-o să revină lin la loc, fără zgomot, fără să-i zăngăne arcul sau să scârţâie, stăpânind fierul rece cu tensiunea degetelor sale încordate. Acolo, în prag, a întors către mine o privire uriaşă şi mi-a şoptit:

— Clanţa pe care o vedeţi este făcută de chinezi cu talentul lor înnăscut pentru miniatură, într-un atelier secret din Oraşul Interzis. Au fost folosite în slujba Preşedintelui cele patru principii Khai-giă-ţi-sî: *fiabilitate Tze-vang*, dată de valoarea materialului din care e făcută cremaliera, *duritatea să-lii*, prin cama care o pune în mişcare, *elasticitate Tian-bao*, prin sprinteneala, dar şi rezerva energetică a arcului, şi *stabilitate Guo-Ziyi*, prin ajustajul strâns între cuiul de fixare şi gaura lui.

— Da, bine – i-am spus, ca să se liniştească.

Preţiozitatea lui era un reflex al importanţei pe care o aveau obiectele şi amănuntele lor în jurul Preşedintelui. În fond, dacă un astfel de om nu pune mâna pe bani niciodată, nu are ocazia să care o sacoşă la piaţă, să rotească volanul unei maşini, să tragă lanţul unei toalete sau să descojească un căţel de usturoi, atunci clanţa atinsă zilnic de el devine un obiect cu semnificaţii mult mai ample, o piesă încărcată de însemnătatea unei anume misiuni şi elogierea ei devine astfel justificată.

Individul a fost foarte mulţumit de răspunsul meu, aşa că a tras aer în piept şi s-a strecurat prin deschizătura înjumătăţită a uşii, căci nu ştia – după socotelile mele – dacă în spatele ei nu este vreo mobilă lustruită de tip *buşongo*, dăruită de congolezi, vreo scrumieră înaltă cu

picior, venită de la regina Angliei, împreună cu titlul de *fellow* al Institutului de Ştiinţă al Marii Britanii, sau o vază mare nord-coreeană, adusă chiar de Preşedinte în braţe din ultima călătorie la Phenian, despre care ziarele informaseră pe larg că fusese încununată de marele succes *ciude*. L-am urmat precaut, în spatele uşii nu se afla nimic; adică era un colţ oarecare, curat, lipsit de umbre, o întâlnire de pereţi cu tencuială zgrunţuroasă şi doar undeva, cam la nivelul unui stat de om, o urmă întărită de mistrie, în locul unde clanţa chinezească lovise zidul la una sau mai multe deschideri hotărâte pe care, cred, numai Preşedintele şi le putea permite. Nervii încordaţi ai unui şef de stat fac să tremure până şi lumina în becuri. Nu prin magie sau supranatural, ci pentru simplul motiv că ordinele urlate în telefon dereglează reţeaua centrală a sistemului energetic naţional, induc presiuni mari şi emoţii care măresc tensiunea şi intensitatea curentului, electric în mod prea brusc, nelăsând timp transformatoarelor să temporizeze sarcina.

Însoţitorul meu a păşit fără sunet şi a rămas pe loc, ca şi cum, începând de la vârful pantofilor săi s-ar fi lăţit un fluviu. Stătea cu mâinile căzute pe lângă corp, pregătit şi să plece dacă *e* nevoie sau se ordonă într-un fel. Dar totodată, mi s-a părut că era gata şi să sară sprinten sub biroul secretarei pentru a ridica serviabil şi îndatorat o foaie de hârtie căzută din maşina de scris a femeii.

Am uitat să vă spun că individul era conducătorul II Uniunii Generale a Sindicatelor din România şi n-aş fi putut înţelege rostul desemnării lui drept călăuză prinţ culoarele complicate ale palatului prezidenţial dacă, în timp ce aşteptam liftul de la etajul unu, nu mi-ar fi destăinuit zâmbind că este fostul decan al Facultăţii de filosofic din Bucureşti, că citise opera lui Étienne Gilson în cadrul unor colective restrânse şi că ajunseseră la concluzia unei aprobări fără rezerve a sanctificării lui Toma din Aquino i din 1323, ţinând cont de nivelul scăzut al conştiinţei de clasă a proletariatului din acea vreme, ei, comuniştii, neavând lucruri de împărţit cu feudalii, ci mai mult cu sclavagiştii şi capitaliştii. I-am dat un răspuns convenţional, pe care nu-l mai ţin minte. Oricum însă, am reţinut că funcţia şefului de sindicat era extrem de importantă, fiind cel desemnat cu bunăstarea poporului, pentru al cărei nivel făcea numeroase eforturi şi, nu în

ultimul rând, verirficări minuţioase, la care folosea cele mai avansate descoj periri ale ştiinţei şi tehnologiei. De altfel, pe timpul cât urcam cu elevatorul, mi-a destăinuit un secret, pornind de la faptul că cine primeşte o invitaţie la Preşedinte are deja acces la tainele conducerii, comunicându-mi ingenios că nivelul de trai al poporului se măsoară într-adevăr cu liftul. Apoi, sindicalistul mi-a explicat că fiecare instituţie, întreprindere sau bloc de locuinţe este dotat cu un lift căruia i s-a montat un senzor pentru stabilirea greutăţii maxime admise, dar care are şi rolul de a cântări oamenii. Azi o cântărire, mâine alta – oamenii care urcă sau coboară sunt de regulă aceeaşi – iar la sfirsitul lunii se face colectarea datelor: s-au îngrăşat, au slăbit, *cât*, *citi* şi de-abia la sfârşit *cum*. Adică, se porneşte o anchetă pentru a afla cum s-au îngrăşat oamenii ăştia, ce surse suplimentare de alimente şi venituri au şi de unde, dacă nu cumva este vorba de practici ilicite.

Deocamdată, secretara nu ne privea. Stătea aplecată peste un ghiveci mare, rotund, de unde se înălţa o plantă verde, fără flori dar cu frunze mari şi late, lipsite de lobi. Femeia le curăţa de praf cu o cârpă şi inspecta cu mare atenţie suprafaţa dorsală a foilor. Deşi stătea cu spatele, intuiam din gesturi o preocupare majoră, un interes concentrat şi o anume îngrijorare, căci coatele ascuţite se mişcau pe scurte trasee bruşte, când apropiate de talie, când depărtate puţin, pentru a crea spaţiu analizei botanice. Purta hainele cenuşii ale funcţionarilor – un fel de uniformă *dewc-pi & ces*, mai degrabă bărbătească decât feminină. Părul se ridica, prins într-un coc energic de maniera „floare de bujor”, iar acul înfipt în el pe orizontală era pur şi simplu un dermatograf ieftin, cumpărat în metroul Parisului, folosit în acel scop din inconştienţă.

Am rămas locului în tăcere, aşteptând ca însoţitor meu să facă ceva, să spună o vorbă. Sau măcar secreta Preşedintelui să se întoarcă şi să ne dea atenţie, să ap vreun buton şi să anunţe: „Au venit!”, astfel încât ante mera să cunoască, în sfârşit, primul sunet. Dându-se ama că trebuie să mai aştept, mi-am ridicat ochii şi a observat că acea încăpere avea o formă aproximativă de picătură – un ovoid alungit către un capăt, colţul de care v-am vorbit deja, cel din spatele uşii, fiind singurul, în restul spaţiului, mobile arcuite, mulate într-un ansamblu

circular destul de neuniform – rafturi goale, şifoniere, cuiere fără haine – dădeau o senzaţie vangoghiană de angoasă acelui loc prea puţin luminat natural; doar emisia unor neoane subţiri şi destul de inestetice. Nu reuşeam să delimitez exact prostul gust de simplitat ideilor care iniţiaseră o astfel de austeritate, numită d unii muncitorească, de alţii ţărănească, dar, în schimb, intuiam că ceva îl presa, îl obliga pe Preşedinte s-o accepte, căci altminteri îl ştiam un individ plin de fantezie.

Femeia s-a răsucit şi a întors către noi o faţă plăcută* dominată de o blândeţe încurajatoare, deşi exista un detaliu artificial care m-a deranjat de la început: avea obrajii îmbujoraţi prea mult cu pudră roşie. Sunt nevoit să recunosc că în contrast cu părul auriu – vopsit, indubitabil, dar uniform –, pata aceea de culoare sugera o frumuseţe de un anumit tip, acceptabilă, nesupărătoare. Dacă vă puteţi imagina o eleganţă rigidă, atunci veţi reproduce sentimentul general pe care l-am avut atunci la vederea ei. Era o femeie cu multe rezerve, dar şi cu o ambiţie abia mascată, căci bărbia ascuţită descoperea o anum încăpăţânare pozitivă, capabilă de înălţări spectaculoase.

Tot cu bărbia aia îşi făcuse probabil gaura din piept, de la îmbinarea claviculelor, între reverele înalte, de câte ori spusese da în viaţa ei şi dăduse din cap pe verticală. A întrebat:

— Ele?

Omul a bălmăjit ceva, dând din cap a aprobare. Atunci, femeia m-a inspectat cu o rază de ochi pe care aproape că o simţeam segmentându-mă de jos şi până în creştet, unde chiar mi-a sfârâit un fir de păr electrizat. A ridicat încet un deget orientativ către individul de lângă mine, făcându-i un semn imperios către uşă. Sindicalistul a dispărut fără ca eu să pot înţelege cum, căci o priveam fascinat pe fiinţa aceea de gen indiscutabil feminin, descoperind în ea creaţia visurilor mele din anii studiilor de la Colegiul Iezuit din Koblenz. Fascinat de întâlnirea cu trecutul unei tinereţi agitate, prefigurat pe vremea când era viitor, într-o clipă de creaţie morbidă, nu mi-am dat seama când a ieşit ăla pe uşă şi când a tras-o după el cu evlavie. Dar mi-au venit din memoria imediată nişte cuvinte pe care le-a rostit: „Mă ocup să opresc circulaţia, tovarăşă Oxana, blochez ambasadorii în

ambasade, defectez telexul Preşedinţiei, opresc apa în hidrocentrala de la Porţile de Fier şi ridic podul de la Giurgiu, izolez de ruşi sistemul energetic naţional şi-i las pe bulgari în întuneric, transmit la Televiziune un film de patru ore cu sărăcia din America, închid, tovarăşă Oxana, magazinele la ora şase, îl pun pe poetul ăla dement să vorbească la «Ora veselă» şi desfac pentru mâine patruzeci de tone de carne peste plan, ca să puteţi vorbi fără să fiţi deranjaţi". A plecat liniştit – emisarul papei era înăuntru.

Atunci, Oxana s-a mlădiat puţin, întinzând un picior frumos, cât să-l văd ieşind de dincolo de modulul biroului şi am simţit imediat parfumul ciorapilor ei fini. Dosul a umflat fusta, strâmtă pe o parte, arătându-mi că ştia să producă multă plăcere atunci când era dispusă. Apoi a întins mâna uşor şi a atins cu degetul o carte roşie aflată pe tăblia biroului ei, pentru ca, privind-o cu dezmierdare, să se alinte copilăreşte, zâmbind şăgalnic şi plimbând buricul degetului pe coperta netedă, urmărind destul de lasciv conturul literelor săpate acolo. A ridicat doar ochii, pe sub genele lungi şi mi-a spus aproape torcând:

— Noi suntem aici de două mii de ani.

— Ştiu – am răspuns fascinat şi am făcut un pas înainte, încercând să leg un dialog, dar n-am apucat.

— Istoria milenară a poporului român – a rostit ea, încruntându-se gingaş, dar şi frecându-şi coapsa de muchia biroului, asemeni unei pisici parşive – ca, de altfel, a tuturor popoarelor, este istoria dezvoltării forţelor de producţie, a producerii şi perfecţionării uneltelor de muncă, ce a determinat unirea şi organizarea oamenilor în grupuri şi formaţiuni statale, până la statul centralizat. Al cui, mă?

M-a luat complet prin surprindere. O priveam cu atenţie şi din cauza asta nu o urmărisem fidel, aşa că am dat din umeri.

— Al dacilor, vită încălţată! – m-a atenţionat ea mieros, râzând larg şi arătându-mi un şir de dinţi albi, printre care se strecuraseră acele cuvinte de batjocură, edulcorate însă de înfăţişarea ei expresivă.

După ce a mai aruncat o privire drăgăstoasă pe cartea aceea, a continuat, atingând uşor conturul buzei de sus cu vârful limbii:

— …până la statul centralizat al dacilor, mă imperia-listule, sub Burebista. Ai reţinut? – s-a îndulcit şi mai mult glasul ei, întrebarea

fiind mai mult o chicoteală de şcolăriţă răsfăţată. Burebista, mă, grăjdarul dracului, nu Brâncuşi. Iar după secole – a spus mai departe, ridicându-şi sprâncenele subţiri –, a evoluat corespunzător diferitelor epoci, până la orânduirea capitalistă, în care vă scăldaţi voi într-o baie de sânge, la cea socialistă şi trecerea la făurirea societăţii noi, boureano-osebite.

— Pot să intru? – am întrebat nerăbdător, lămurit asupra intenţiilor ei.

— Unde vrei să te duci, mă? – a gângurit ea din nou printre zâmbete şi gropiţe în obraji. Să mă torni la Preşedinte? Vă ştiu eu, homosexualii dracului, vă futeţi în cur ca maimuţele…

— Doamnă, eu… – am dat să mă mişc spre uşa Preşedintelui.

Dar ea a păşit imediat în faţa biroului şi a călcat mocheta cu tocuri înalte, fără ca gleznele ei subţiri să fi suferit vreo mişcare nefirească, ci dimpotrivă, elastică, dulce şi, în acelaşi timp, nespus de feminină, în mână avea deja un plici de muşte, al cărui mâner lung era frământat într-o nervozitate abia stăpânită. M-am dat un pas înapoi. Dar a continuat să se apropie până am simţit că parfumul ei răscolitor mă va doborî la picioarele acelea superbe.

— Veniţi, beţi, mâncaţi, chefuiţi, ne lăudaţi, zburaţi la casele voastre, în ţările voastre împuţite, încărcaţi cu daruri – a rostit ea, dăruindu-mi o răsuflare înmiresmată şi arătându-mi de aproape steluţele migdalelor din ochi – şi pe urmă, raţi ale dracului de curve, ne stropiţi cu rahat. „Nu *e* aşa, acolo a fost din politeţe – a început Oxana să se maimuţărească –, ne-au ascuns adevărul, dar în realitate oamenii trăiesc prost în România”. Zi-i, mă, derbedeule, că nu-i adevărat ce spun eu aicea!

— Nu-i adevărat – m-am apărat eu, încercând să mă îndepărtez pentru a nu fi nimicit de aerul ei irezistibil, dar m-am trezit cu umerii lipiţi de perete.

Atunci, ea m-a înţepat în dreptul inimii cu o unghie sângerie şi mi-a spus:

— Nu ţi-e milă, mă, de poporul ăsta să-l tot ponegreşti? Ce? Ce ai? Te superi, boule, dacă te ating?

— Nu, dar… – m-am bâlbâit eu, aproape complet înghesuit lângă

un fotoliu.

Oxana s-a răsucit la fel de încet cum o făcuse mai devreme, a dat capul pe spate şi a râs gâlgâit, ca orice femeie satisfăcută. A revenit dincolo de birou şi a bătut cu acelaşi deget, care-mi găurise mie auriculul, în cartea aceea cu coperte roşii.

— Mă activule, tu ştii ce scrie aici? – m-a întrebat, ridicându-şi puţin nasul cârn în vânt. Scrie cât sunteţi de bestii. Pănimaies?

— Nu sunt rus – am răspuns precipitat, strecurându-mă totodată pe lângă fotoliul moale pentru a găsi o cale spre uşă.

— Cum nu eşti, mă, rus, când te plăteşte K.G.B.-ul să faci propagandă ungurilor?

— Eu?

— Da, tu, mă, animalule – s-a grăbit ea să-mi arate o ureche trandafirie, căci a întors capul uşor spre stânga şi a coborât fruntea. Aşa aţi făcut şi acum cincizeci de ani. În condiţiile când viaţa economică şi politică a României se găsea prinsă în cleştele crizei de supraproducţie şi când la ordinea de zi a mişcării muncitoreşti în plin avânt se ridicau probleme de importanţă cardinală, Preşedintele nostru a hotărât convocarea celui de-al V-lea Congres al

Partidului Comunist Român, care însă, în pofida dorinţei sale, s-a ţinut la Moscova, în luna decembrie 1931, organizat de evrei, unguri şi ucrainenii în centrul atenţiei delegaţilor a fost pusă o întreagă complexitate de probleme cu caracter preponderent economic, social, politic, naţional, organizatoric şi…

Am recunoscut deci în acea femeie Teroarea, trecută peste secole, nu supravieţuind de la un veac la altul, ci crescând foarte bine, îngrăşându-se în timpul revoltelor populare – pe vremea iacobinilor era să plesnească –, subţiindu-se în unele democraţii şi monarhii luminate, dar regenerându-se repede sub tiranii, încă de când se-nfi-ripau ca mici comploturi de cabinet. Ea era şi mă aşteptam să-şi deschidă o dată aripile de înger preschimbat, din pliurile ascunse la spate, iar aşa înaripată să fâlfâie prin secretariat asemeni unei păsări intrate pe fereastră din greşeală, lovindu-se de ziduri, căzând pe birouri şi ţopăind pe pervaz ca o cioară.

*

Mă întrebam cum arată oare acest Preşedinte, a cărui secretară îi teroriza subalternii, cum fusese acel sindicalist umil, dar care la locul lui de muncă era o fiară. Dacă ar fi ieşit atunci din cabinetul său şi s-ar fi aşezat în profil, cu faţa la femeia aceea, Preşedintele mi-ar fi părut bătrân, înţelept şi predispus la muncă, oarecum gras, aşa cum îl ştie poporul, cu smocuri cărunte la tâmple, o burtă revărsată peste cureaua de piele ce-i ţine strâns şi răsucit pantalonii sub care, jos, deasupra pantofilor, se zăresc ciorapii albi de lână. După cum îl văd, haina îi vine puţin cam strâmb, cuprinzându-l greu, iar cravata are un nod corect, însă cambula ei este prea scurtă, amintindu-mi de limba căzută flească pe piept a regelui Italiei, Lothario al II-lea, când s-a dezbrăcat pentru prima dată Sfânta Adelaida în iatacul lor nupţial.

— Cu toate că a depus eforturi apreciabile pentru organizarea şi conducerea luptelor proletariatului – a ridicat vocea secretara, după ce a privit mai de aproape cartea din care se inspira –, partidul comunist n-a putut să se ridice la înălţimea misiunii sale, fiind nevoie în mod obiectiv de un nou suflu revoluţionar, de o nouă voinţă, care se găsea în teoria boureano-osebită, având în frunte pe… Ia uite, un vierme! – s-a întrerupt dintr-odată femeia.

S-a aplecat pentru a culege fiinţa albă şi vioaie, care continua să se zbată între degetele ei, pe măsură ce era dusă prin aer pe deasupra biroului. Oxana părea mirată şi sincer surprinsă, dar eu apucasem să văd că în scrumiera de pe birou mai erau cel puţin doi, ucişi cu ură.

L-a aşezat pe tăblie, a ridicat pliciul şi l-a strivit cu precizie, apoi a şters masa conştiincios cu cârpa.

Dar dacă totul era o legendă – mă gândeam – şi Preşedintele arăta altfel, aşa cum îl descriau poeţii pe şoptite între ei, adică slab şi destul de suplu? Cămaşa este aceea care face burtă, dând impresia de om balonat, deşi el nu este, perciunii se lungesc doar până la lobul urechii şi sunt din păr negru, uşor cârlionţat, şi numai lumina defectuoasă a plafonului îi argintează tâmplele, fapt care-i descoperă o vârstă mult mai puţin înaintată decât se spune, în timp ce silueta lui li se părea aceloraşi poeţi chiar aristocratică şi asemănătoare izbitor cu a lui Fiacre le Boulaunais, cel ce a introdus moda feţelor alungite la curtea lui Alphonso al X-lea El Sabio din Toledo. Mişcările lui sunt

însoţite de o anumită noblețe, venită din noblețea ţăranului român. Inclusiv dacă ar spune: „Ne atacă viermii”, degetele lui s-ar răsfira într-un mod sugestiv şi oarecum plastic –, aşa că pe moment l-aş găsi mai degrabă cult decât înţelept, iar dunga pantalonilor ar cădea perfect peste nişte pantofi elastici şi moi, ca să nu mai pun la socoteală că nici vorbă n-o să fie de ciorapi din lână.

— Ofensiva claselor dominante împotriva maselor muncitoare s-a înăsprit considerabil în cursul anilor următori – turuia mai departe femeia, deşi tensiunea glasului ei şi ţipetele isterice scoase atunci când a ajuns la pasajul „ceferiştii, petroliştii, minerii şi bourenii-osebiţi” ar fi trebuit să-i înroşească şi mai mult obrajii.

Coborând deasupra acestei ţări, observasem tarlale imense flancate de foişoare înalte de lemn din care ţâşneau fasciculele puternice ale unor reflectoare antiaeriene, ce nu mai inspectau cerul, ci chiar lanurile acelea, tăind noaptea în felii ascuţite – când se auzea vreun chiţăit de iepure –, curgând apoi peste valurile unduite de spice, când liniştea reîmprospătată germinarea tăcută a plantelor, astfel că pentru mult timp mi s-a părut că soldaţii păzesc marea din cele patru colţuri. Era un alt chip al terorii.

Eu îmi imaginasem Teroarea ca pe o modalitate pur psihologică, elaborată într-o manieră subtilă şi nevăzută în stadiul ei incipient, când se răspândea asemeni unui abur diafan peste zonele geografice unde urma apoi să acţioneze brusc şi exact, ca o spargere în cioburi a unei *alcarraze* spaniole. Trebuia strecurată apoi ingenios în minţi deja tulburate, de oameni bolnavi la cap, sau în gândurile luxuriante ale rataţilor, ambiţionaţi de conştientizarea dureroasă a propriei lor neputinţe, răspândită într-un târziu deasupra unui întreg popor, nu prin arme şi ruguri – spectacolul morţii era atât de comun în acele timpuri, de după al doilea război mondial, că nu mai impresiona pe nimeni –, ci prin folosirea iscusită a *cuvântului*. Şoptit cum trebuie şi unde trebuie, el se umflă încet, apoi din ce în ce mai repede, până explodează în manifestaţii de proteste, este scandat şi declarat doctrină, intră în programe politice şi ocupă incendiar colontitluri pe manşetele ziarelor. Umblă apoi – pe măsura dorinţei de putere – prin declaraţii sforăitoare care înflăcărează oamenii, prin gesturi eroice şi

crestături automutilante, prin piepturi dezgolite pătimaş, pentru ca, la sfârşit, când terenul violenţei este pregătit, Teroarea să nu uite micul amănunt de a cere răzbunare. Când tot neamul acela era cuprins de excitaţia schimbării lucrurilor şi-ncepeau să iasă din cotloanele Istoriei vechi pricini de război, să se reamintească tratate şi păci încălcate, înşelătorii uitate, faceri de bine răstălmăcite şi spălări de oase în cimitire, atunci Ea îşi trimitea îngerii străvezii cu trâmbiţe lungi de sticlă verzuie anunţând retragerea Ei victorioasă pentru a face loc Hecatombei. Nimic activ nu văzusem la acea zămislire intelectuală bine calculată, nici măcar o palmă dată unui om, şi nici prin cap nu mi-a trecut că ea va J ajunge să acţioneze prin texte. Or, secretara îşi continua discursul învăţat pe dinafară:

— Necesitatea îndeplinirii sarcinilor strategice ale partidului impunea clarificarea perspectivelor şi forţelor motrice ale revoluţiei în România, ceea ce nu s-a dobândit decât prin prodigioasă activitate a grupării boureano-osebite, în fruntea căreia…

Dar dacă alura Preşedintelui era robustă? Mai întâi, îi voi admira umerii laţi de ţăran muncit, apoi o asprime a pielii, mai ales pe mâini, unde se întrezăresc nişte bătături galbene. După aceea observ că are un mers apăsat, de om care a învăţat încă din adolescenţă să culce iarba sub tălpi cu o anume plăcere, gest pe care-l reface imediat cu perii mochetei. La o altă privire mai atentă, mi se pare de-a dreptul musculos, atletic şi foarte puţin dispus la blândeţe, dacă nu cumva este făcut pentru scurte accese de furie, în timp ce părul scurt ascunde o calviţie tratată cu zeamă de ardei iuţi; mirosul lor va ajunge până la mine imediat ce-şi va întoarce capul susţinut de o ceafă groasă. Trebuie să fi existat totuşi o spiţă nobilă în gena mamei sale – sau a lupului – pentru că are urechi foarte mici, delicate, cu rotunjimi desenate şi pavilioane bine lipite de cap, astfel încât aş putea afirma şi că a fost un elev silitor şi nimeni nu-l trăsese vreodată de ele pentru a-l pedepsi, înalt, bine făcut şi vioi, Preşedintele trebuie să radieze o senzaţie de forţă, potrivită omului ce conduce una dintre cele mai bogate ţări ale lumii.

— Pătrunşi de convingerea, ăăă… Pătrunşi de convingerea, ăăă… că cele mai importante, nu, că cele mai realizate importante,

ăăă… realizări ale societăţii noastre, ăăă…

Mecanismul femeii începuse să dea semne de oboseală. Se uita din ce în ce mai des pe carte, o aducea în dreptul ochilor, răsfoia pagini înainte şi înapoi, ridica ochii în tavan, dar numai până a observat urcarea grăbită a viermilor pe picioarele biroului. Câţiva se unduiau deja pe tăblie. Secretara a început să-i lovească urlând.

Am profitat de acest moment şi am deschis repede uşa Preşedintelui, asumându-mi orice risc. Numai că am rămas încremenit în faţa altei uşi, de data asta blindate, din oţel lucitor şi cu o roată de seif la mijloc, în timp ce în spate încă mai auzeam strigătele secretarei şi loviturile ei îndesate, semn că viermii care atacaseră în acel an Carpaţii erau viguroşi, iar insectele ce-i ouau, prolifice. „Ce mă aşteaptă dincolo?" – mă-ntrebam, cu ochii jucându-mi în cap, sărind pe peretele acela de metal, ca după clipiri sporadice de stele. Respiram accelerat, consumând reziduul de impresie pe care mi l-a lăsat metamorfoza Preşedintelui în creier, aşa cum o percepuseră privirile mele interioare, cu care am văzut multe în cărţile istoriei creştinismului: cum s-a schimbat brusc faima lui Chateaubriand după ce doamna de Beaumont a început să-i scrie operele, cum şi-a modificat Danton părerile politice, cum a apărat Churchill democraţia ca nimeni altul, vânzând apoi jumătate de Europă ruşilor pe o bucată de şerveţel, sau, pentru a mă întoarce la ce aflasem mai dureros în anii mei de studii, cum a jurat truverul brabancon Adenet le Roi că va cânta toată viaţa numai geste decasilabice, dar, în urma învăţării povestit *Berthe au grandpied*, s-a ţicnit şi a trecut la texte *de recit romanesque*, trădând şi abjurând un întreg gen medieval, pe care-l îndrăgiseră milioane de afoni.

Am prins roata de oţel strâns în mâini şi am răsucit-o. N-a opus rezistenţă. Am auzit încă o dată în spate ţipătul Oxanei, pliciul şi o înjurătură de mamă.

La primii doi paşi făcuţi în încăpere mi-a fost greu să disting ceva precis, din cauza întunericului, dar auzeam clar un foşnet mărunt ce părea totuşi pământesc. Pentru o clipă, m-am aşteptat ca Preşedintele, aflat undeva în faţă, pe direcţia locului în care mă oprisem, să aprindă brusc o lampă de birou îndreptată spre mine.

Eram destul de nesigur şi complet supus trăirilor umane, stare care mă bucura într-un fel, dar nu prea mult. Teama de necunoscut a fost aceea care a creat mai întâi lumina, apoi lumea noastră cu totul şi cu toate atunci când „Pământul era pustiu şi gol, iar peste faţa adâncului de ape era întuneric”. Orice om cufundat în beznă retrăieşte Facerea, aşa că-mi veţi înţelege slăbiciunea. Asta mă face să cred că atunci am avut un sentiment universal. Cu simţul văzului diminuat, ca un orb dezvoltat în alte percepţii, am inhalat cât de cât prin nări un parfum suav şi ubicuu de răşină, dacă nu cumva, concentrându-mi atenţia asupra acelui iz, n-am intuit cu celulele sensibile ale scoarţei cerebrale că era vorba de aroma proaspătă a unui brad. N-am uitat că românii au simbolul ăsta. Atunci mi-a trecut prin cap că mă pot afla într-o cameră de trecere, într-un cabinet de lucru mobilat cu o masă mare, eliptică, pentru şedinţe, cu scaune multe, aliniate corect şi m-am gândit iritat la ridicolul situaţiei în care mă aflam. Am descleştat gura şi am spus:

— M-aţi chemat, domnule Preşedinte… Am dat glasului meu o nuanţă anodină – nici întrebare, nici salut. N-am primit un răspuns. Atmosfera ce presa acel spaţiu a rămas aceeaşi – adâncă, nemişcată şi hipnotică, în schimb, foşnetul s-a amplificat şi mi s-a părut că seamănă mai degrabă cu un fojgăit accelerat. Şi cum ochii mei reuşeau deja să discearnă anumite forme cu ajutorul brumei de lumină ce intra prin ţesătura imperfectă a transperanturilor, mi-am dat seama că nu există altă uşă în camera aceea şi că la biroul al cărui contur extravagant se definea din ce în ce mai puţin vag nu se afla nicio persoană. M-am răsucit încet către întrerupător şi l-am aprins.

Când m-am întors din nou spre interior, aşteptându-mă să-l găsesc pe Preşedinte dormind cu capul pe masă, imaginea unei îngrozitoare devastări a impresionat privirile mele, ca un ac înfipt prin cristalin până în pata galbenă. Pe moment, am crezut că mă aflu la Córdoba, pe sub bolţi alternante zdrenţuite de barde, în timpul distru-gerii admirabilelor monumente maure de către Ferdinand al III-lea din Castillia şi Leon, poreclit *Sfântul*, cu o furie ce întrecuse sălbăticia barbarilor din oricare secol, mar-telând palatele, grădinile, moscheele şi mai ales bibliotecile miramolinului, aşa cum profeţise nepreţuitul Ibn-al-Haytan: *Creştinii sunt mai cruzi decât arabii*, *dar îşi*

acoperă bestialitatea cu masca smereniei imitând un anume rabin incert, mai celebru după moarte decât în viaţă, şi nu-i cunoşti mai devreme de clipa în care îţi răsucesc pumnalul în inimă, rânjesc şi te scuipă peste pleoape în timp ce mori! Dar nu l-a crezut nimeni, fiindcă *profet* în ebraică înseamnă *bufon*. Am rămas încremenit, cu fibrele întinse dur între articulaţii. Nu putea fi vorba de Córdoba – mă înşelasem. Cabinetul Preşedintelui fusese locul unei bătălii fără menajamente. Exact în dreptul meu, biroul se prăbuşise rupt în două de la mijloc, ca un altar fulgerat, iar obiectele de pe el se strânseseră în muchia aceea, apoi căzuseră în faţă şi în spate. Cărţi cu coperte tari, acum frânte în unghiuri întâmplătoare – Marx şi Alexis de Tocqueville la un loc, Lenin şi Shakespeare – muşcate de o gură mare, mape de vinilin sfâşiate din care curseseră acte mototolite, rupte, găurite la întâmplare, pe care se mai zăreau încă antete şi steme deformate grotesc, dar şi pete chimice de palimpsest, călimări sparte în cioburi, pe care cerneala se-ngrosase într-un reziduu carbonic, un stilou distrus prin răsucire, de parcă cineva l-ar fi stors cu ambele mâini ca pe-o batistă udă – era stropit de o pastă roşiatică ce putea fi sângele cu care se spunea că scrie omul acela –, gume tăiate cu lama pe ale căror bucăţi se mai vedeau urme de cuvinte şterse, aşchii de creioane roase la capăt de nişte dinţi mărunţi, cum numai scriitorii au, mestecând şi mărunţind vocabule, pixuri fisurate, o fotografie de şantier cu personaje fără chip, ţinând în mâini târnăcoape şi lopeţi cu cozile înnegrite de apucături bătătorite, ce-mi păreau mai degrabă tuberculi palmari ai unor câini de curte, o ceaşcă de cafea cu toarta răsucită caraghios în sus. În dreapta, canapeaua de trei locuri fusese spintecată, bureţii erau măcinaţi, zegrasul zăcea răsfirat şi scormonit, ca şi cum un animal grăbit ar fi căutat un păduche de aur în el, arcurile întinse la maximum ieşeau afară din structura deformată, ca nişte sârme scăpate dintr-un snop explodat dintr-o mare tensiune şi un gigantic scurtcircuit, în timp ce fotoliile, mutate de la locul lor de zgâlţâielile unui cutremur, mi se înfăţişau dezmembrate şi scobite până la schelet, răzuite de piele pe alocuri, tăiate în fâsâi în alte locuri. Deasupra fostei zone de odihnă a Preşedintelui, tablourile din perete fuseseră şi ele sparte, lovite cu îndârjire, deşi cred că înfăţişaseră scene istorice – am

identificat o secure din pragul secolului XVII un tui şi chiar un personaj speriat care-şi culegea dinţii dintr-o mlaştină; în cuie rămăseseră bucăţi de ramă, stinghii şi franjuri de artă plastică militantă – descopeream un fond albastru naţional dat peste unul roşu, nu prea vechi, şi asta pe măsură ce observasem tot mai clar că zidurile erau scrijelite cu dungi prelungite şi adânci, câte trei, asemeni primelor încercări artistice ale oamenilor primitivi. *Pictura mută vorbeşte pe perete* – spusese Grigore de Nyssa şi mă-ntrebam câte dezastre ca acesta văzuse la rândul lui şi ce impresie de zădărnicie l-o fi străbătut, acrindu-i gustul mai mult decât castraveţii muraţi pe care-i mânca în prostie la un loc cu crescătorii l de capre. Pe peretele din spatele biroului, biblioteca rămăsese în picioare, dar golită complet de cărţi, cu rafturile căzute şi suporţii acestora îndoiţi în toate direcţiile. t Pe o singură etajeră supravieţuise totuşi un bibelou de cretă, mutilat hidos şi cu intenţie, căci ar fi dus pe oricare cu gândul la copilăria rustică a şefului de stat, la acel ghips maleabil de la capătul satului în care se urinau câinii vagabonzi după împerechere, în stânga, spre ferestre, surcelele unei foste mese de protocol erau amestecate cu tot felul de obiecte amorfe, de diferite culori, iar după îngrămădeala şi frământarea covorului în acea porţiune am dedus că fusese locul principal al luptei. M-am oprit precaut şi-am văzut resturile unui televizor înnegrit de fum – o mică etichetă rămăsese întreagă: „Apăsaţi aici, stimate tovarăşe Preşedinte” –, butoanele, fragmente de scală şi o antenă îndoită aparţinând unui radio, din difuzorul căruia se prelinsese o seboree uleioasă, iar mai încolo, un microfon muşcat de bulb cu disperare. Alături, zăceau împrăştiate tot felul de haine dărăcite de nişte colţi grăbiţi şi nişte pantofi desperecheaţi şi scâlciaţi în care – în sfârşit – se adăpostise rumegând din şireturi ca omizile o colcăială de viermi. Atunci am observat câţiva târându-se pe parchet în căutarea altor obiecte, apoi un gândac mare şi roşu cu spatele desenat şi o pată întunecată în lungul capului, care se oua în timp ce fugea lăsând în urmă şiruri întrerupte de larve transparente şi umede. M-am ferit din calea lui, dar n-avea treabă cu mine. La un moment dat, disperat că nu mai ajunge unde voia, a sărit şi şi-a înfipt colţii într-o masă anatomică uşor de identificat: era un cadavru. A smuls, a rupt şi a

fugit din nou, dar nu l-am mai urmărit. Dincolo de mormanul cu ţoale tocate, trupul Preşedintelui se lăţea răstignit cu faţa în sus şi picioarele depărtate. De la un timp, începusem să intuiesc deznodământul cercetărilor mele, aşa că apariţia acelui hoit nu m-a surprins. Pielea fusese complet jupuită şi stârvul semăna leit cu cel văzut de mine *în Anatomia* lui Guido da Vigevano. Numai că sistemul lui circulator, arterele şi venele, era stins, culorile păliseră şi ţesuturile se-nvineţeau spre o putrefacţie lentă, însă, paradoxal, fără miros, în încăpere continua să plutească parfumul de brad adus probabil din Carpaţi odată cu vietăţile acelea mici şi scârboase, dar capabile să emane o tentaţie atât de puternică pentru întoarcerea la natură. Aţi observat că de câte ori se năruie un imperiu, după mai multe masacre fără spor, oamenii se-ndreaptă cu mai multă atenţie spre firul de iarbă? Am zâmbit, ca la un film de aventuri foarte prost, constatând că individul murise strângând în mâna dreaptă un lingou de aur. Celebra lui dragoste pentru oameni sfârşise în filarghirie. Dar nu jaful fusese motivul morţii sale năprasnice. Gândacul a mai venit o dată, şi-a înfipt colţii, a rupt şi-a fugit din nou în spatele biroului. Am întors privirea după el. Nimic nu este creat în lume fără să aibă o explicaţie! în dosul maldărului de lemne sculptate şi acum prăbuşite sub greutatea unei pălituri criselefantine se afla trupul descărnat al ursului său.

Către el se-ndreptau toţi viermii fătaţi cu nemiluita, albindu-l cu mulţimea lor nenumărată. Labele înţepenite deasupra pieptului m-au convins că murise violent, la rândul său, iar urmele de piele dintre ghearele lui nu mi-au lăsat din nou niciun dubiu: fiara îşi omorâse stăpânul. Se plictisise să-l mai calce, să se prefacă la nesfârşit că mormăie de plăcere, încremenind o ţară în nemişcare şi extaz la auzul acelui sunet grav al puterii şi forţei. Se săturase de joaca stupidă în care n-avea voie să dea prea tare pentru a nu fi castrat, mierea nu-i mai plăcea, se zaharisise în cristale de glucoza artificială, sau pur şi simplu, a simţit în nările late parfumul de brad adus de gândacul acela din munţii lui şi a crezut că suprimându-şi patronul îşi va recăpăta libertatea?

Privirile mi s-au întunecat de oroare şi efectiv l-am înţeles pe Berenger de Tours când a descris eclipsa din 1033 ca pe o noapte

venită mai devreme, chemată de urletul câinilor ciomăgiţi în saci şi pregătiţi pentru a fi mâncaţi de un om ce mai obişnuia să scoată ochii semenilor săi pentru a-i împiedica să domnească, să smulgă limba poeţilor care ar fi putut rosti cuvintele deşucheate ale goliciunii regale şi să taie mâinile înţelepţilor ce ar fi putut arăta viitorul prin câteva simboluri desenate cu un băţ în praful drumului: *o cruce*, *o zvastică*, *o seceră şi un ciocan*. Din cauza asta n-am ştiut ce ne aşteaptă şi dezastrele astea ne-au luat pe nepregătite.

Mi-am întors privirile şi am plecat dezamăgit, fiindcă nu reuşisem să înţeleg comportamentul acestui popor şi drama omului ales să-l conducă. Urma, bineînţeles, o revoltă, o revoluţie, multă fericire stradală şi o ţară sugrumată cu propriile mâini.

Pentru Preşedinte şi ursul său bătuseră clopotele de la *Dies Irae*.

Capitolul 4

Aş fi alergat îngrozit, dacă tot ceea ce văzusem nu mi-ar fi paralizat puterea de a fugi. Ochii uitaseră să mai clipească. Pe retină îmi rămăseseră, imprimate ca pe monedele cu efigii adânci, două imagini de nichel: cadavrul Preşedintelui sfâşiat de o insectă şi trupul arcuit al Oxanei atacat din toate părţile de viermi. Rătăcisem câtva timp pe culoarele şi sălile goale ale palatului cu ţipătul în gât, dar şi cu frica de a nu fi văzut de vreun om. Peste tot însă n-am întâlnit decât pe marele anonim al ţărilor din Est, cu toate formele sale lipsite de prezenţă, foindu-se cu hârtii albe în mână, ducând sau aducând ordine contradictorii, păzind încăperi încuiate, vorbind la telefoane fără ton. Când zăream o umbră, era a mea, iar când mă simţeam urmărit, era teama mea de necunoscut. Covoare lungi înghiţeau perspectiva culoarelor, ca într-o scenografie vulgară prin care se deplasau chipuri cabotine, dispuse să mă salute, deşi nu mă cunoşteau. Doar într-un colţ de ziduri am zărit un copil urât. Capul enorm păstra încă urmele degetelor medicului, care încercase să-l modeleze pentru a avea totuşi formă umană. Faţa, suptă de o suferinţă perpetuă, îi seca trăsăturile umane, sugându-i pielea spre interior, dinţii stricaţi şi încălecaţi erau prea mulţi, adunaţi şi de la mamă şi de la tată, înghesuiţi pe un maxilar scheletic, de oseminte vechi, iar trupul plăpând, abia ţinând craniul într-un gât de pui proaspăt ieşit din găoace, se strivea într-un torace

încă neterminat. Picioarele strâmbe păreau să nu fi cunoscut vreodată carnea, astfel că mecanismul rotulelor era vizibil, exterior, ca nişte arşice de miel, ciocnite înainte de jocul cu gioale. O mână se termina într-un ciot cu doar două degete, care se mişcau asemeni ochilor de melc în căutarea unui reper, în schimb, în cealaltă mână ţinea un clopoţel albastru. Când l-a ridicat spre mine, să mi-l arate, am încercat din nou să fug.

Sindicalistul m-a oprit, venind din spate, tocmai când reuşisem să găsesc scara largă şi mă pregăteam s-o cobor pe sărite, cu gândul la clanţa uşii de la ieşire. Vă încredinţez că, în clipa în care m-a strigat, numele meu mi-a sfârâit în ceafă ca un impact de glonţ. Apoi, m-a prins energic de mânecă şi m-a tras lângă el.

— Ştiţi cum îmi vin ideile? – m-a întrebat, înfăţişându-mi o privire dilatată de taur Apis. Mă uit, mijesc ochii, le văd de la distanţă. Aha! Nu mă reped, ce sunt prost? mai întâi le observ. Bâzâie prin aer ca bondarii. Dom'ne unde mă aşez eu acu'? Ideile, vreau să zic. Se apropie de mine şi, dintr-odată, bâşti, îmi intră în cap prin nări, ca un miros.

S-a dat un pas înapoi, jucând surpriza asemeni unui actor de pantomimă, apoi s-a apropiat din nou.

— Tuşesc, scuip, păi ce, poţi să le mai scoţi de acolo? Se fixează pe creier, uite-aşa, cange. Şi atunci zic: da, dom'ne asta este! înţelegeţi?

— Nu – i-am răspuns încă speriat.

— Bine, o să vă arăt – s-a oprit să respire adânc. M-a tras apoi de braţ, ducându-mă în mijlocul holului, şi-a ascuţit văzul în lungul culoarului şi a strigat:

— Uitaţi-vă acolo!

Un tavan sculptat cu flori de cretă, nişte borduri de lemn natur, lăcuit gros, un şir de tablouri, înfăţişând cu vopsele plate cam aceeaşi scenă şi un rând de lustre cu ornamente de plastic, întrerupt, e adevărat, de un bec atârnat într-un fir lung, acoperit cu un fel de abajur făcut dintr-o pagină de ziar.

— Îl vedeţi p-ăla? – mi-a arătat.

Sigur că-l vedeam, dar insolitul prezenţei lui în rând cu lustrele mi se părea barbar, primitiv, ca şi cum între sfincşii de la Sakkarah ai fi pus o capră plină de râie.

— Aşa, priviţi cu atenţie! – a continuat. Vedeţi becul? Vedeţi şi hârtia? Eh, în jurul lor bâzâie o idee. Se mai aşază, dar nu stă mult, că o frige la picioruşe. Bââzzz! Asta e, a intrat!

Aş fi crezut că e nebun, dacă nu s-ar fi cutremurat pe loc, pătruns de acea idee şi dacă mişcarea lui n-ar fi fost cât se poate de veridică. A schiţat apoi un zâmbet de om împlinit şi m-a întrebat cu o intonaţie şireată:

— Dar dacă este un lampadar chinezesc?

M-am uitat din nou – individul fabula şi chiar mă aşteptam să înceapă o nouă explicaţie amănunţită despre arta Siamului. Dar el m-a bătut uşor pe umăr cu familiaritate şi mi-a spus:

— Episcopul pe care-l căutaţi nu era chinez, domnule Thomas, dar îl chema Chinezu, Titu Liviu Chinezu. A fost o confuzie a lui Valeriu Monitor.

Vă daţi seama că a trebuit să-l urmez.

M-a coborât cu liftul la subsol, într-un oraş subteran pustiu, am fost singurii pasageri ai unui metrou silenţios şi am urcat din nou cu liftul într-o clădire de la marginea Bucureştilor. Dar abia a doua zi, după o noapte agitată, în care am fost îmbătat cu ţuică, iar Suzana m-a violat de trei ori în camera ofiţerului de serviciu, încredinţându-mă de bunele intenţii ale României în raporturile cu Vaticanul, am făcut cunoştinţă cu Biroul Executiv: Valeriu Monitor, Noel Bengescu şi un impresionant demnitar al armatei: generalul Dimitrie Borcea. Acesta a apărut solemn, purtând o uniformă impecabilă, cu chipul diform încremenit într-un facies de Ensor. Păşea ca la ceremoniile funebre, ducând cu el durerea unui neam întreg, ceea ce justifica tăcerea şi respectul celorlalţi. Lampasul era şi el sângeriu, amintind de jertfele strămoşilor.

Valeriu Monitor a sărit să deschidă uşa Biroului de Proiectare Dispozitive Speciale, unde a intrat cu o anume nerăbdare. A făcut şi o piruetă pe un picior, cu haina descheiată, un fel de „ăsta e locuşorul nostru", şi gestul lui mi-a permis să observ că are pistol. Normal, la urma urmei, pentru ţările comuniste unde au supravieţuit totuşi rămăşiţe de regalişti şi nazişti fanatici – foarte bătrâni, fără îndoială, dar încă apţi să te împuşte la un colţ de stradă, în numele anilor lor de

puşcărie. Dintr-un dosar al Securităţii aflasem că unii îşi protejau degetul arătător de artroză, încălzindu-l în gură sau în anus, ferindu-l de frigul ucigător din celulă. „Ce urmăresc să facă în libertate cu acel deget?" – se întreba un comandant de penitenciar, iar eu a trebuit să-mi închipui că undeva, într-un alt set de documente, se aflau atenţionări subliniate cu roşu. Dar Valeriu Monitor se simţea în largul lui acolo, semn că locul îl stimula şi era sigur. Suzana a adus o hartă a României purtând-o prin aer cu două degete, ca pe o radiografie udă, iar Noel Bengescu a inspectat cu suspiciune pereţii, căutând probabil urmele insectei devastatoare. Şi-a ales locul de la masă cu spatele la geam.

În afară de invitaţia politicoasă de a intra, altă atenţie nu mi-au acordat, deşi eram delegatul Preşedintelui şi emisar al papei de la Roma.

Apoi, contabila aceea durdulie, care reuşise să-mi tulbure simţurile prin uşurinţa cu care mi se dăruise, prin misterul ce plutea asupra femeilor orientale – originea lor trebuie să fi fost în haremurile otomane, ca în nişte uriaşe *kerotakis*, creatoare ale unei femei noi, născută altfel decât din coasta lui Adam – şi cu actoria ei theodoriană, ei bine, această femeie a trecut într-o încăpere alăturată pentru a face cafele, mişcându-şi fundul la discreţia tuturor celor din birou, ca şi cum între mine şi ea fusese doar un act banal, un schimb de replici bine învăţate şi abandonate apoi la culise. „Târfă!" – ar gândi bărbatul înşelat, însă eu continuam să văd în fiinţa aceea o sursă de senzualitate care ţinea direct de sex, de genul ei feminin, şi mai puţin de felul cum arăta, se comporta şi vorbea, aţâţând obsesiv şi nediscriminatoriu simţurile bărbaţilor. Am urmărit-o cu interes şi după ce a revenit şi ne-am aşezat la masa lungă, acoperită cu harta României. Totul s-a petrecut într-o tăcere care acumula o gravitate dospită şi un festivism rezervat, tipic unei şedinţe de guvern unde se dezbat, să zicem, consecinţele spargerii unui geam la Institutul care analizează virusul holerei – nici să ignore pericolul, nici să le vină a crede.

Mă gândeam: moartea unui preşedinte naşte o situaţie de criză în care se prăbuşeşte o imagine simbolică şi se rupe ceva în fiecare om simplu, îţi poate muri o rudă – este ceva firesc, te aşteptai o dată-şi-o

dată, se întâmplă şi altora, dar să-ţi moară conducătorul înseamnă ceva care atinge alte dimensiuni. Căci dacă tu poţi rămâne orfan, văduv sau fără copii, un popor întreg nu se poate trezi peste noapte abandonat de părintele său. Apoi, dispariţia unui preşedinte produce şi un gol sufletesc în care încep foarte repede să se mixeze dorinţele legitime şi ilegitime ale diverşilor succesori cu necesitatea de a apăra tara, mai presus decât orice. Mereu a fost aşa în Istorie: dezideratele pretendenţilor sunt legate de cei care aşteaptă la graniţe. Bineînţeles, nu e cazul Statelor Unite ale Americii, care au frontierele liniate cu rigla şi nu pot fi trecute fără riscul să te întâlneşti cu obrazul proaspăt ras al unui bombardier Northrop B-2 *stealth*. Iar pe continentul nostru persistă încă o problemă ascuţită – cea explicată cândva de un nebun regelui Ludovic al IX-lea – şi anume că Franţa este prea în sud, iar în locul unde ar trebui să fie Franţa, adică mai la nord, este fatalmente Germania… O să mă întrebaţi: ce legătură au toate astea cu Preşedintele? Au, pentru că cei interesaţi de propriile probleme strategice şi cei care căutau soluţii aşteptau să vadă cum se va sfârşi povestea acestui conducător bizar al Estului, pornit din sărăcie şi ajuns să influenţeze cursul Istoriei, împăcându-i pe evrei cu palestinienii şi pe americani cu chinezii. Iar eu eram deocamdată singurul om care ştia cum a murit Preşedintele: mâncat de viermi şi cu un lingou de aur în mână. Membrii Biroului Executiv şi chiar ugeseristul insistent, cu ideile lui zburătoare, nu dădeau semne să fi aflat înspăimântătorul sfârşit. Iar, pe deasupra, mi-era şi teamă să nu fiu suspectat de crimă. Catolicismul se implicase în Războiul Rece ca într-o nouă cruciadă, având însă toate mijloacele pe care nu le avusese în secolele trecute: bani la discreţie, luptători aleşi cu multă chibzuinţă, arme complicate şi eficiente, foarte puţin zgomot şi o nelimitată şiretenie. Important este că le folosea pe toate în slujba binelui. Dacă eram trimis să-l suprim pe cel din urmă conducător, care rezista eroic imperialismului papal? Fusesem ultimul care ieşise din cabinetul lui şi ultimul care o văzuse pe Oxana încă vie şi elastică. Şansa mea era tocmai să nu fug, să accept rolul de delegat al Preşedintelui în acest Birou Executiv straniu, alături de oameni obişnuiţi, care primiseră ordin să mă asculte cu atenţie, să mă consulte ca pe unul de-al lor şi, la sfârşit, să-mi dezvăluie ce s-a

întâmplat cu episcopii greco-catolici.

Ne-am aşezat cu toţii, prin urmare, dar nimeni nu avea curajul să deschidă discuţia. Am crezut, la un moment dat că doresc să fie rostită o scurtă rugăciune, ca semn de respect pentru prezenţa mea. Erau capabili să meargă până acolo cu politeţea, pentru a-şi dovedi disponibilitatea la dialog, însă nu ştiam ce să spun ca să nu-i ofensez, să nu protesteze cumva: „Opriţi-vă, domnule Thomas, nu, nu *şi Fiul*, vă rugăm frumos, aici este totuşi ortodoxie!" Generalul Borcea era acela care atrăgea atenţia asupra sa. Un ochi avea o pleoapă inflamată, aproape triplă, răsfrântă peste rădăcina nasului în partea cealaltă, unde al doilea ochi totuşi exista; un iris galben-auriu, ca de vultur, pupilă neagră şi constant dilatată. De aceea mi-am şi pus întrebarea: „Dar vede cu el sau este o rană de luptă, cum avea amiralul Nelson?" Oricum, Borcea nu-şi acoperea defectul, căci este inoportun să ascunzi o decoraţie de bravură. Generalul şi-a ridicat încet capul spre stânga şi toţi au urmat traseul privirii lui semnificative, asemeni unei raze subţiri şi incandescente, observând atunci, într-o surpriză soră cu spaima, că pe zidul dintre bibliotecă şi dulapul cu medicamente urca încet o iguană. Nu prea lungă, dar cu o creastă roşie şi coadă năpârlită în coji mici, reptila avea aceiaşi ochi ca şi ai generalului: unul umflat, celălalt fix. Pe măsură ce încremenirea construia muchii şi suprafeţe geometrice pe chipurile colegilor lui Borcea, eu mă gândeam ce impresie trebuie să facă acest militar subordonaţilor săi, cum îl ascultă penetraţi de ordinele lui sfredelite cu ajutorul ochiului de răpitoare şi ce groază trebuie să trezească prezenţa acelei reptile străine prin unităţi, îmi imaginam cum se reped artileristii să cureţe gurile de tun şi tanchistii să lustruiască senilele, în timp ce infanteriştii scurmă înfricoşaţi tranşeele, acoperindu-se acolo cu pământ să nu-i vadă stârpitura. Iar iguană să lase şi ouă pe undeva, spurcând iarba şi ucigând vacile, porcii şi oile mai ceva ca o molimă, îmi închipuiam şi că, peste secole, înfăţişarea acelei vietăţi monstruoase putea simboliza gestul demiterii unui comandant, la fel cum aduceau cândva prin acele locuri beilerbeii şalul negru de mazil. Apoi, revenind cu privirile mărite la general, l-am văzut cum îşi ridică fascinant şi magnanim o mână la obrazul drept, îşi înfige adânc unghiile în el şi-şi smulge brusc faţa.

— Hai bă, că v-am păcălit! – a explodat în râs Borcea, îndepărtând o mască de cauciuc şi arătându-ne un chip vesel de chefliu.

— Vai, ce m-ai speriat! – a ţipat Suzana, înroşită de emoţie, dar şi de plăcere, ducându-şi ambele mâini la piept.

— Auzi, dă jos scârboşenia aia de pe zid – i-a spus atunci Bengescu, cu o silă nepotrivită unui naturalist.

Generalul Borcea s-a dus chicotind să desprindă de acolo reptila. Observam astfel că era făcută din acelaşi material cu masca lăsată ca un sorici pârlit pe masă. A scos un dop, a dezumflat-o între palme, scuturându-şi umerii de un râs mut şi tâmp şi a pus-o neglijent pe un raft al bibliotecii. Valeriu Monitor a luat masca de cauciuc în degetul mic şi a aruncat-o dezgustat într-o parte, clătinând şi din cap:

— Te ştiam om serios.

— Să-i vezi pe piloţi când mă duc cu ea în inspecţii… – a pufnit generalul.

— De-aia cad mig-urile – i-a replicat acum Noel Bengescu şi a privit într-o parte nemulţumit.

— Defecţiune tehnică! – a sărit ca ars Borcea şi nasul lui s-a înroşit din nou.

Mă ignorau într-un mod greu de explicat la un popor atât de ospitalier şi atent cu părerile şi impresiile străinilor. Dar nu puteam uita capacitatea histrionică a acelui om de a se transforma, şi mă gândeam ce conexiune ar fi putut exista între el şi dispariţia episcopilor uniţi cu Roma. îi speriase, ca să facă mărturisiri complete? Schimbase cândva vreun comandant de închisoare şi aflase astfel de existenţa acelor sacerdoţi? Oricum, nu-mi inspira încredere.

— Să trecem la ordinea de zi – a hotărât Noel Bengescu, cu seriozitate tristă, dar şi obosită; se vedea că n-a dormit de griji.

Şi-au venit toţi în fire şi au ascultat atenţi, iar Suzana a notat în colţul de sus al primei pagini dintr-un top de foi, tras în faţă, data şi locul, apoi caligrafic: *proces verbal*.

— Deci – a început Valeriu Monitor, citind de pe o hârtie cu antet –, ordinea de zi este următoarea:

unu: *unele fenomene naturale în munţii noştri*; doi: *izvoare*

asupra unor slujitori ai cultului catolic în România; trei: *marea problemă a filosofiei actuale*: *dacă există viaţă înainte de moarte*.

— Cum adică, viaţă înainte de…? – am încercat să mă lămuresc.

— Nu, nu, lăsaţi… – m-a oprit generalul şi mi-a arătat o palmă cu degete scurte şi groase. Discutăm la punctul respectiv.

Avea un chip rotund, terminat sus într-un cap pătrat – un cub înfipt într-o sferă. Faptul că era tuns foarte scurt punea în evidenţă formele care sugerau spaţialitatea, în timp ce în partea de jos obrajii rumeni se prelungeau într-un nas care aducea cu un cioc de raţă – lat, cu nări mari şi aplatizate. Dacă s-ar fi născut ceva mai spre deceniul nouă, aş fi spus că a fost compus pe calculator. Dar mă aşteptam să măcăne, iubiţi studenţi şi dragă Arletta de Wit, în loc să dea un ordin de atac sau să mişte din poziţii o ripostă ofensivă energetică – trupa ar fi izbucnit în râs. Ochii lui se ascundeau în pungi de grăsime, ca doi bănuţi picaţi în aluat fraged, iar sprâncenele dese îi descopereau o origine ţărănească recentă, cu nimic mai prejos în robusteţe decât cea a suabilor de Neckar din vremurile creştinării. Dar ce puteam să-i fac?

— Gravitatea evenimentelor naturale petrecute în ultima săptămână – a început Noel Bengescu –, constă în faptul că, deşi este vorba de repetarea unui cataclism cunoscut, el are de data asta aspectul periculos al mutaţiei genetice. Mă refer la apariţia unei… unor…

Îi venea să plângă de ciudă sau, poate, de neputinţă.

— Provine din munţi, într-adevăr? – a întrebat Valeriu Monitor.

— Da.

— De la brazi?

— Probabil.

— Atunci trebuie să ne gândim la ceva intern şi să excludem intervenţia străină – a tras prima concluzie Valeriu Monitor.

— Nu vă grăbiţi, fraţilor – i-a oprit generalul. Există arma bacteriologică…

— Îmi vine greu să cred că… – şi-a arătat rezervele naturalistul.

— Voi nu ştiţi, nu sunteţi informaţi – a revenit în forţă Borcea. Ne-au aruncat o fiolă din cursa de pasageri Washington – Bucureşti.

— Nu există o asemenea linie aeriană…

— Atunci din cursa Pentagon – Bucureşti – nu s-a lăsat militarul.

— Mă, tu nu înţelegi? – s-a enervat Valeriu Monitor. Aici este vorba de comunism!

Cuvântul a fost rostit cu brutalitate, iar directorul întreprinderii şi-a ridicat puţin pieptul şi şi-a supt burta, ca şi cum ar fi fost lovit în plex. N-aş putea spune că era ură, că acea expresie s-ar fi strecurat printre dinţii strânşi, ci, mai degrabă, că urcase fără să vrea din stomac, ca o senzaţie de gol.

— Bănuiam – a oftat Suzana şi m-a privit cu subînţeles, subînţelegând însă tot un fel de pasiune, dar la nivel planetar.

M-am simţit cumva stânjenit, aşa că am întrebat:

— Credeţi că există vreo relaţie între o idee şi fenomenele atmosferice?

O idee poate trăi până la moarte în capul unui om sau la infinit într-o comunitate, dar numai o furtună o poate pune în practică – mi-a explicat directorul Muzeului de Ştiinţe Naturale.

— Sau o poate nimici! – i-a atras atenţia Valeriu Monitor, în ale cărui priviri regăseam arderea mistuitoare din fanatismul profesorului meu de la Koblenz, Arthuro Damiani.

Bătrânul preot italian mă iubea – mi-o spusese clar, fără ocolişuri – dar să nu stau în calea ideii evangheliste, însă eu nu în calea ideii stăteam, ci a felului cum o puneau în practică, stârnind o „furtună" nenaturală şi, de aceea, efemeră. Or, un turbion în aer mişcă lucrurile pe pământ, ceea ce înseamnă că le modifică poziţia în spaţiu, generând Istorie. Apelau la improvizaţii meschine şi ameninţări.

Totul începuse în fatidicul an 1274, când papa Grigore X a pregătit unirea Bisericilor.

Pe drumul spre Lyon, copistul Even Garnith îi băgase o carte sub nas lui Toma din Aquino: „Citeşte aici: «Oricine voieşte să se mântuiască, înainte de toate se cade lui să ţină credinţa universală, pe care, dacă cineva n-o va păzi întreagă şi neîntinată, fără îndoială se pierde în veac»!", subliniind apăsat cuvintele *întreagă* şi *neîntinată* din textul *Quicunque* al lui Atanasie. Iar marele teolog a deschis atunci enervat Biblia – „Biblia, înţelegi, Biblia, nu altă învăţătură!" – şi i-a arătat ce spunea Ioan, la 15, 26: l „Citeşte: «Când va veni Mângâietorul,

pe care-L voi trimite de la Tatăl, adică Duhul adevărului, care purcede de la Tatăl, El va mărturisi despre Mine»", subliniind la fel de apăsat expresia: *care purcede de la Tatăl*, nimicind astfel *filioque*. Garnith s-a repezit să-i arate traducerea eronată, fiind făcută de oameni – deci, de fiinţe supuse greşelii –, că în texte este prepoziţia *din*, nu prepoziţia *prin*, ceea ce înseamnă *şi Fiul*. Toma din Aquino l-a contrazis scos din sărite: „Mă, tu vrei să ajungem pe rug? Dacă noi mergem mai departe aşa, că *şi Fiul*, atunci rezultă că Tatăl se naşte prin Fiul, ceea ce este, este… o blasfemie!" „Cum, Tommaso – a izbucnit şi Even – tu ai luat-o razna?" „Ba nu, uite aici! – şi marele teolog i-a arătat, mâzgălind cartea: Dacă Duhul Sfânt purcede de la Tatăl şi El are capacitatea asta de a-L naşte pe Fiul, iar Fiul poate naşte şi El Duh Sfânt, înseamnă că are acelaşi gen de potenţialitate ca şi Tatăl, adică de a-L crea, inclusiv pe… nu mai spun, Doamne iartă-mă!" „înnebunesc! – s-a zguduit Even în căruţă, ţinându-se de ambele loitre. Păi tu explici asta prin matematică, adică prin raţionamente logice?" „Dar prin ce vrei, prin semantică? – i-a răspuns Toma din Aquino, răstindu-se la el. Prepoziţia *prin* nu e acelaşi lucru cu prepoziţia *din*, fiindcă una introduce un complement circumstanţial instrumental, iar cealaltă introduce un complement sau un atribut care arată originea?" Până la urmă Even Garvith s-a arătat convins de formula pe care i-o propunea ca s-o prezinte împreună la Lyon: „*Spunând că Duhul Sfânt purcede prin Fiul* – prin, prin Even, ai grijă să nu greşeşti în faţa papei! –, *nu spunem nimic altceva decât că Tatăl şi Fiul determină purcederea Duhului Sfânt, nu ca două cauze paralele şi separate, ci ca un singur principiu. Desigur, Tatăl lucrează ca principiu prim, iar Fiul ca principiu secund, care presupune naşterea şi existenţa sa din principiul prim*. E bine aşa?" „E bine" – a acceptat copistul saxon, dar cam cu jumătate de gură. A rămas să mai mediteze, şi peste noapte s-a tot gândit. Asta făcea în timp ce geniul civilizaţiei creştine europene l murea fiert de viu în cada abaţiei Fuossanova. Dar stând acum şi judecând, constat că se certau ca chiorii pe cuvântul scris, acela care „nu este şi nu poate fi o expunere deplină şi sistematică a adevărului creştin", căci numai Revelaţia poate explica tainele dumnezeirii. Aşa se face că atunci se ciondăneau pe nişte prepoziţii amărâte şi au trecut cu neatenţie pe lângă un anumit cuvânt

al lui Ioan: *Mângâietorul*. Este o vocabulă care alină şi mântuie, care ridică păcate şi purifică – o rază divină, ca un stâlp de cruce. *Mângâietorul*, ce nume frumos pentru Cel Trimis! Iar noi pierdusem ideea unirii, aşa cum era ea în Scriptură, a unirii întru credinţă, căci dacă papii vechi se puteau declara trimişi ai lui Dumnezeu pe pământ – ca faraonii păgâni – *prinfilioque* se puteau numi vicarul lui Christos, adică aşezat pe ierarhia care să permită stăpâni-rea lumii. Pe asta Sfântul Augustin ne-o făcuse, cu dorinţa lui secretă de glorie umană. Iar patriarhii Estului coborâseră universalitatea credinţei prin sate şi-o puseseră la coada vacii, să mulgă lapte şi să rânească bălegarul.

— Staţi, fraţilor, puţin! – s-a trezit generalul Borcea din tăcerea aceea mâhnită. O idee nu poate să moară aşa… Comunismul există în noi, în cele ce sunt şi-n cele ce mâine vor râde la soare, cum zice poetic poetul Păunescu. Na, c-am făcut şi eu o poezie! îl avem toţi, numai că la imperialişti, să scuzaţi, domnu' Thomas, este ţinut în închisori, în temniţe.

— Mă, tu mai crezi în chestia asta? – l-a întrebat ironic Noel, privindu-l pe sub sprâncene.

— Trebuie să luptăm! – a decis Borcea şi a bătut cu pumnul în masă.

— De fapt, eu încă nu înţeleg legătura cu fenomenele din munţi – mi-am arătat nedumerirea. Comunismul, mă rog, mă simt şi eu pe undeva responsabil, prin opera filosofilor noştri, vreau să zic, nu ştiam că se va ajunge aici, dar, de unde până unde… nişte viermi?

Atunci, Noel Bengescu şi-a privit pe rând colegii, insistând pe Suzana, care-i vorbea din ochi, întrebându-l probabil dacă să consemneze sau nu, şi mi-a vorbit măsurat:

— În orice stat bine organizat, conducerea iniţiază un colectiv de consilieri, cum suntem noi. El are rolul de a ţine realitatea în limite raţionale, chiar dacă asta se împotriveşte politicii guvernamentale.

— Adică avem voie să gândim şi să spunem orice împotriva politicii partidului, să-i arătăm defectele şi s-o criticăm aspru – l-a completat Valeriu Monitor şi ochii lui au lucit, luminaţi de o bucurie introvertită.

— Vreţi să spuneţi, un fel de opoziţie oficială? – am încercat eu

să-i ajut.

— Exact – a confirmat Noel Bengescu. Despre noi se cunosc mai multe afară, în străinătate. Probabil că şi papa a aflat acest lucru, numai că noi, având acces în anumite locuri şi cercetând am descoperit că…

— Unele anomalii… – s-a grăbit Valeriu Monitor să intervină.

Dinspre oraş se auzea un zumzet neobişnuit – se dăduseră drumul supapelor de presiune ale unei termocentrale sau era altceva… Am ascultat şi eu, au ascultat şi ei. Generalul s-a ridicat şi s-a dus la fereastră, scuturându-şi crăcii pantalonilor. A întors capul într-o parte şi şi-a îndreptat urechea către clădirile din preajmă.

— Este un meci de fotbal – ne-a anunţat, edificat asupra sursei, şi a revenit la locul său; acolo a completat: Dumneavoastră nu aveţi teren de fotbal la Vatican, nu jucaţi în UEFA, n-aveţi cum să ştiţi ce se întâmplă când are Dinamo meci. E ceva ce… Să-i vedeţi cu…

— Lasă asta acum – l-a oprit Noel Bengescu şi s-a întors către mine. Peste tot în lumea contemporană, în lumea acestui sfârşit de mileniu, omul este supus unei subversiuni permanente, minţit spre binele său, condus către un anumit tip de civilizaţie care să asigure supral vieţuirea speciei. Cum această subversiune ne vine nu ştiu „de la cine dracului, din Istorie, de la vreun filosof dement; trebuie să-i facem faţă cumva. Sigur, există dogme, exista principii, relaţii de producţie diferite, dar adevărul este", noi, comuniştii, nu reuşim să obţinem egalitatea mult dorită…

— …şi nici n-o prea vedem în perspectivă – l-ai. completat din nou Valeriu Monitor, în timp ce generaluldădea din cap gânditor.

— În sfârşit – a reluat ceva mai stăpân pe sine Noel Bengescu –, idealul nostru se macină în nevoi curente şi în lupta cu inamicul, cu capitalismul, în loc să fie ceva mai clar şi mai luminos. Asta ne-a dat mult de furcă aici, în analizele noastre.

— Unde mai pui că Preşedintele nu ştie – am auzit reacţia nemulţumită a generalului. Ăia din jurul lui, nu ştiu ce fac, îi ascund concluziile noastre, se şterg cu ele undeva, nu le mai place realitatea?

— Lasă, că şi Oxana aia… – a sărit Suzana cu glas! piţigăiat, muşcându-şi buzele de invidie şi mestecându-şi rujul strident. Parcă îl

ţine în spirt, parcă îi…

— Te rog – a aprit-o Noel, apoi a revenit iar la mine. Noi am studiat temeinic.

— Dar poate că Preşedintele n-are timp – am încercat eu o scuză, deşi, în realitate, era o sondare a spiritului pentru ceea ce avea să urmeze, când se va descoperi cadavrul conducătorului. Gândiţi-vă că s-ar putea îmbolnăvi…

— Nooo! – m-a contrazis exagerat generalul.

— Ştiu şi eu – am continuat totuşi să mă apropii de foc –, există vârste critice, oricând se poate întâmpla, mă rog, un infarct…

— Ar fi o nenorocire! – mi-a replicat Noel Bengescu, iar ceilalţi l-au aprobat cu diferite exclamaţii.

Dar s-au privit din nou cu înţeles, iar Suzana s-a grăbit să-şi bage nasul în hârtii şi să-şi cureţe unghiile de ojă, râcâindu-le între ele. Nu credeau nici ei în ceea ce spun sau se fereau încă de mine – una din două. Oamenii acelui Birou Executiv al unei opoziţii de paradă începuseră să gândească altfel despre comunism, cu un fel de curaj, aşa cum îl vedeau ei, hiperbolizat, în comparaţie cu laşitatea atonă ce băltea în jurul lor. Ceva care-i izbise i-a oprit din drum, ceva care nu mergea i-a pus pe gânduri.

— Avem şi statistici – a adăugat apăsat directorul întreprinderii, cu o nerăbdare pe care i-o înţelegeam.

— Da, avem şi recensăminte, sondaje, statistici… – a reluat Noel Bengescu. Adevărul este că…

S-a oprit din nou, suspendând în aer o mare şi grea destăinuire. Lemnul planşetelor din birou a trosnit, uscându-se la căldura acelui loc. Un fir de curent fâşâia prin rosturile ramelor metalice de la ferestre iar de afară s-a auzit un vuiet. Mult mai puternic decât primul.

— Au dat ai noştri un gol – m-a anunţat generalul, înveselindu-şi iarăşi chipul predispus la caricatură.

— Mă, să nu fie altceva? – s-a arătat Valeriu Monitor îngrijorat.

— Fii serios – l-a liniştit Borcea, clipind compli din ochi. Armata este la datorie, păi ce crezi.

M-am simţit obligat să le câştig încrederea.

— Eu nu mă aflu aici să spionez – le-am explicat) Eventual, să vă

ajut. Ce, credeţi că mie nu mi-ar conven să fie egalitate şi bunăstare în lume?

Am dus mâna la crucifixul de pe piept într-un gest reflex, nu ca să jur pe el sau să le arăt sinceritatea Sfântul lui Scaun, ci pentru că-mi atârna greu, încărcat cu diai mante şi safire. Curios era însă faptul că el ave întotdeauna aceeaşi greutate, numai că eu o simţeam de atunci când trânteam o minciună zdravănă: nu mai deam de mult în egalitatea oamenilor.

Directorul Muzeului de Ştiinţe Naturale şi-a întors?;! chipul mătuit de gânduri cenuşii către colegii săi, cerându-lel părerea pe rând. Către generalul pătrăţos care s-a grăbit să-l dea din cap aprobator, către Suzana, care bâţâia oricum de nervi, apoi către Valeriu Monitor. Numai că acesta se uita fix la mine, sfredelindu-mă cu ochii de ateu.

— Domnule Thomas – m-a întrebat el cu glas tăios –, vreau să-mi răspundeţi la o întrebare.

— Vă rog.

— Dacă tot ceea ce ne înconjoară este creat de Dumnezeu şi totul este o fiinţă a Lui, cum se face că o nucă, neavând niciun păcat, fiind deci pură şi complet nevinovată de vreo erezie, nu cade în sus, ridicându-se la Domnul, ci aici, pe pământ, unde o râmă porcii?

Întrebarea îl frământa de mult, îl chinuise probabil în clipe lungi de singurătate, după vreo crimă din ordin sau după ce refuzase să mai ucidă. De aceea o eliberase din lagărul minţii sale cu multă reţinere, să nu explodeze într-un strigăt dement. I-am răspuns calm:

— La început, copacii erau uriaşi, iar vânturile atât de puternice că ridicau totul din ei şi-l mistuiau în văzduh.

— Totul!? – s-a mirat generalul şi a privit în tavan.

— Da, totul – i-am confirmat. Abia când a făcut Dumnezeu omul, a apărut şi raţiunea să cadă nucile pe sol, pentru a-l hrăni.

— Adică, dumneavoastră credeţi…? – a vrut el să mai pună o întrebare. Adică, sigur, dumneavoastră credeţi.

Prin peretele de sticlă transparentă, care despărţea încăperea Biroului de culoarul etajului, am văzut copilul oligofren trecând încet cu schiţa lui de chip neterminat, oprită în faza de foetus, îndreptată

spre noi. Nu-i auzeam clopoţelul, dar mersul chinuit avea ceva dintr-o luptă cu zgomotele, intuind că acel corp încă-şi adună sunete disparate pentru a-şi construi o muzică.

Am lăsat înadins o scurtă pauză, apoi am continuat:

— Ar fi bine să ştiţi că în fiecare obiect sau fiinţă există o matrice, o imagine originară, care se reproduce de fiecare dată prin sămânţă. Iar, ca teolog, sunt nevoit să vă încredinţez că în timp ce nuca aceea cade pe pământ, imaginea ei se ridică la Domnul.

— Adică – a intervenit generalul –, dacă ne moare un porc, sufletul porcului pleacă grohăind la Dumnezeu?

Privirile lor umpleau tăcerea cu amintiri şi cuvinte rostite cândva, înţelese şi convenite să rămână între ei, ca un secret esenţial aşezat la baza unei filosofii locale şi restrânse. Apoi, Valeriu Monitor a dat şi el din cap.

— Studiind evoluţia comunismului – s-a hotărât Noel Bengescu să vorbească –, am observat în timp nişte anomalii. Iniţial, a fost o idee generoasă şi cred că toţi oamenii din lume au fost cândva comunişti în sufletul lor.

™” MiiMIMBMHM (BI

— Păi, să vă dau eu câteva nume de comunişti – s-a repezit generalul să răsfoiască hârtiile din faţa sa. Am lista aici. De-ai voştri, domnule Thomas. Ia ascultaţi: Sfântul Evanghelist Luca, Tertulian, Sfântul Ciprian, Vasile cel} Mare, Grigore de Nyssa, Sfântul Ambrozie, Ioan Chrysostomul, Sfânta Irene, au fost şi femei…

— Păi, se putea! – s-a izmenit Suzana, scobindu-şi gropiţele în obraji de mândrie, de satisfacţie, de nebună ce era, Dumnezeu mai ştie de ce.

— …Clement Alexandrinul, Lactanţiu – a continuat Borcea să citească lista –, Teodorii de Cyr sau de Gyr, nu înţeleg aici, e bătută litera de două ori, apoi Sfântul Augustin…

— Ajunge, Borcea – l-a oprit Valeriu Monitor, preocupat, cred eu, să nu mă simt cumva jignit.

— Ca orice idee generoasă – a revenit la expozeul său directorul Muzeului de Ştiinţe Naturale –, ea avea nevoie de un loc în care să se fixeze. Şi cum foamea are această capacitate imensă de a mişca

popoare în migraţii, în răscoale, în revoluţii, în războaie, ideea s-a oprit la ceea ce este mai gregar în om: stomacul, întâmplător sau nu, acolo se află şi celulele care determină supunerea oarbă a omului, fiindcă, nu-i aşa? sunt liberi cu adevărat doar asceţii, yoghinii, cei care-şi mortifică necesitatea de a se hrăni.

— Nu poţi să-i pui într-un pluton, într-o companie, ceva – a intervenit indignat generalul. Am întâlnit d-ăştia. Nu pune mâna pe armă, nu luptă pentru patrie, cică ţara lui este în Ceruri, poate-mi explicaţi şi mie asta, nu merită să-l tai de la porţie în popotă, că îl umflă râsul.

— Noi am reconstituit procesul de la capăt – a ignorat Noel Bengescu intervenţia militarului. Binele nu

apare ca o formă vizibilă, s-o arăţi, să le-o dai, na, luaţi, înfruptaţi-vă din bine, mai avem.

— Dar există credinţa – am replicat imediat Dumnezeu l-a trimis pe Iisus tocmai pentru a arăta oamenilor acest bine.

— Da, dar… – a vrut Valeriu Monitor să spună ceva şi l-am văzut cum se codeşte, cum strânge între degete colţul unei pagini. Adică, vedeţi, credinţa, bineînţeles, însă trecuseră o mie opt sute patruzeci şi opt de ani de la ea şi nuuu…

— Nu se schimbase nimic, vrea să spună – i-a completat ceva mai ferm Noel. Tot războaie, tot foamete, tot bogăţii la unii, puţini, şi sărăcie la cei mulţi. O mie opt sute patruzeci şi opt de ani! Cât să mai aşteptăm?

— Plus că era o revoluţie atunci în toată lumea – a intervenit generalul, şi a bătut cu degetul arătător în lemnul mesei ca-ntr-un telegraf. America se pregătea de secesiune, în India, englezii cuceriseră Hyderabadul, iar în mase începuse să fiarbă revolta sipailor. În China, bunăoară, cum îl chema pe ăla? Hun-Sin – nu ştiu cum, declanşa revolta taipinilor. Ce spunea el? Uitaţi aici: „ideea egalităţii şi înfrăţirii generale”! Deci, nu era vorba neapărat de creştinism. După aia, uite, în Japonia, în 1837, ţara a fost bântuită de foamete şi ea a provocat răscoala din Ōsaka, sub conducerea lui ăsta… Ce scrie, mă, aici? – a îndreptat hârtia către Valeriu Monitor, iar directorul a citit cu ochii

strânşi.

— În sfârşit, n-are importanţă – a încercat Noel Bengescu să treacă mai departe.

— Scrie Osio – i-a răspuns directorul întreprinderii într-un târziu.

— Aşa, Osio – s-a grăbit generalul să continue. Şi toate grămadă în anul ăsta blestemat. De ce dom'ne de ce, de ce, de ce?

— Nu ştiu să vă răspund – am încercat o scuză neutră, căci, într-adevăr, anul 1848 nu mi se părea atât de însemnat, în afară de faptul că unii intelectuali încercaseră să aplice câteva idei de-ale lui Machiavelli, dezvoltând teoria binelui politic: *toţi profeţii bine înarmaţi au fost învingători*, *iar cei dezarmaţi – învinşi*.

— Repet, n-are importanţă acel an – a revenit cu calm Noel Bengescu, parcă ceva mai stăpân pe sine. Esenţial este ce s-a întâmplat după aceea. „Fericiţi cei săraci cu Duhul, că a lor va fi împărăţia Cerurilor", nu, parcă aşa spune Biblia?

— Da, aşa spune – i-am confirmat, aşteptând să înţeleg unde vrea să ajungă.

— Ce era mai simplu decât asta? – a continuat naturalistul. Să afirmi că omul trebuie să lupte pentru împărăţia de aici, de pe pământ, şi să lase promisiunea unei lumi mai bune dincolo, nevăzute şi neştiute vreodată.

— O blasfemie! – am reacţionat vădit iritat.

— Poate, domnule Thomas, poate, nu neg – m-a consolat într-un fel Noel, înclinând şi din cap a acceptare de principiu. Dar aşa am trăit şi trăim de o sută patruzeci de ani, iar în partea asta de lume a fost pusă chiar în practică, în ultima jumătate de secol.

— Cum? – am întrebat rece.

— Eh, aici e problema! – a exclamat generalul Borcea şi şi-a rotit ochii mici în fundul feţei bucălate. Cu sabia, vă spun eu, cu sabia. Cu sabia, cum scrie tot în Biblia voastră, domnule Thomas.

— Să nu exagerăm – am încercat să-i explic. Nu trebuie confundată doctrina Rusiei sovietice cu…

— Sunt nevoit să revin la ceea ce vă explicam mai devreme – m-a întrerupt Noel. Binele trebuie arătat. Eu ştiu ce vreţi să spuneţi,

însă cum nu există forţă pe lumea asta să facă un bine general peste noapte, iar călăuzitorii acestei idei erau şi ei oameni, au încercat să impună binele cu forţa.

— Nu mai vreţi o cafea? – a întrebat veselă Suzana şi a sărit de la locul ei, ţopăind până la uşa care dădea în cealaltă încăpere.

Valeriu Monitor şi-a aprins o ţigară şi s-a postat gânditor la fereastră. Generalul s-a descheiat la veston şi a început să-şi maseze cu ambele mâini stomacul balonat. Noel Bengescu căuta în hârtiile lui o frază sau o simplă notiţă. Ce voia? Să-mi dovedească rolul forţei în impunerea unei idei? îl cunoşteam; poate din cauza asta opiniile lor m-au descumpănit pe moment.

Papa Grigore X golise ţările de cardinali, de episcopi şi prelaţi, adunându-i în lunea de *Rogatio*, *l* mai 1274, pe mozaicul catedralei Sfântul Ioan din Lyon. Voia să unească cele două biserici creştine. S-au rugat pentru izbânda ideii, s-au rugat o clipă şi pentru sufletul rătăcit al lui Toma din Aquino, apoi l-au pus pe Bonaventura să vorbească. Plângea pentru soarta lumii, pentru viitorul ei într-o Europă unită, iar pentru asta, l-a citat pe Baruch: *Ridică-te*, *Ierusalime*, *priveşte Orientul şi uneşte copiii tăi din Orient în Occident*! însă eu bănuiesc cum se bucura sufletul lui negru că Toma din Aquino nu este acolo să-i Facă umbră şi să răcească la plămâni din cauza staturii sale, ca şi cum ar fi adormit imprudent sub un nuc cu frunziş stufos. I-ar fi întunecat şi tiara de cardinal, primită la Orvieto, pe care o purta ca pe o coroană de împărat. Grigore a aşezat în jurul său cardinalii, asemeni unui comandant de oşti pregătit să dea o bătălie în care nu prea crede, dar în care trebuie să facă ceva pentru a-şi salva pielea. Şi atunci, cu cât sunt mai mulţi în jurul tău, încrederea trebuie să fie şi ea mai mare. Erau acolo, după cum arată cronica franceză, Pierre, episcop de Ostia şi Velletri (viitorul papă Inocenţiu V), Ottobanus, cardinal de Saint-Adrien (viitorul papă Adrian V), Pierre episcop de Tusculum (viitorul papă Ioan XXI), Jean, episcop de Porto, Bonaventura, generalul Ordinului franciscanilor (acceptase deci gloria umană, nenorocitul – după ce şi-a pus coroana pe cap, şi-a pus şi gradele pe umeri!), cardinalii Simon de Saint-Martin, Anchier de Sainte-Praxede, Guillaume de Saint-Mare, Simon de Sainte C6 cile, şi cardinalii-diaconi

Hubert de Saint-Eustache, Jacques de Sainte-Marie *în Cosmedin*, Godefroy de Saint-Georges au Velabre şi Matthieu de Sainte-Marie *în Porticu*, toată conducerea Bisericii, aşa cum ne încredinţează *Analecta Franciscana*. Iar cei doi patriarhi latini de la Constantinopole, Pantaleon şi Opizio, fuseseră aşezaţi undeva pe la mijlocul navei, ca nişte slugi. Nu, nu era vorba de o idee sfântă, ci de specularea ei meschină. Pentru a obţine ce? Infailibilitatea papei! Adică, dacă el defineşte o învăţătură despre credinţă sau morală, ea trebuie primită în Biserica întreagă, iar dacă suveranul pontif conduce ambele Biserici, în lumea întreagă. Dar, presupunând că pe Scaunul Sfânt se urcă un destrăbălat, prin cine ştie ce joc politic – de fapt, asta s-a întâmplat uneori, dar nu s-a recunoscut oficial –, cum poţi accepta că aberaţiile lui provin de la Iisus Christos? Opt ani, atât a durat unirea smulsă cu scrâşnete şi menghine bine strânse pe mâinile ortodocşilor în Conciliul al II-lea de la Lyon – dar să nu-i credeţi şi p-ăştia nişte mieluşei –, cu armata lui Carol Anjou şi a coaliţiei sale antibizantine, opt ani, prin urmare, de umilinţe pentru împăratul Mihail VIII Paleologul – o lichea în realitate, dar o victimă în Istorie. Nici n-au avut timp să vestească unirea în cele mai îndepărtate colţuri ale Imperiului de Răsărit – aşa cum, de altfel, previzionase Toma din Aquino – şi Mihail a finanţat în Occident *Vecerniile siciliene*. Aşa s-a ales praful de armata lui Carol Anjou, care ţinuse mai puţin de un deceniu cuvântul/i/zo-Me între suliţe şi scuturi. Primul canon de la Lyon: *Fideli ac devota professione fatemur quod Spiritus Sanctus actemaliter ex Patre*, *et Filio*, *non tanquam ex duo-bos principiis*, *şed tanquam ex uno principia*, *non duobos spiritionibus*, *şed unica spiratione procedit*, pe care trebuia să-l susţină chiar Toma din Aquino, s-a risipit ca un fir de nisip într-o lagună, pierind mai repede decât se născuse. Creştinii adevăraţi nu se împiedicau într-o speculaţie dogmatică, căci le era mai mult greaţă de balamucul şi cheltuiala unei noi cruciade, decât frică de câţiva eretici încăpăţânaţi, darămite de o jumătate a lumii, ce se ambiţiona să creadă altfel. Astfel că înţelegeam bine de ce eşuează ideea impusă cu forţa.

— Să continuăm, aşadar – a redeschis Noel Bengescu discuţia.

— E multă lume pe stradă – ne-a anunţat Valeriu Monitor, revenind de la fereastră.

— Au ieşit de la meci – l-a liniştit Borcea, fluturând şi o mână a lehamite prin aer. Armata este la datorie, nu mişcă nimic!

Bengescu a sorbit precaut din cafea, mestecându-i gustul un timp, deşi eu aveam impresia că încearcă să stăpânească în el o alarmă, că acea glandă a impostorilor, care reacţionează din timp şi secretă substanţa previziunii, îl punea deja în gardă cu primele semnale. Apoi a spus:

— Binele a fost arătat cu forţa. Cei câţiva care înţelegeau falsul şi se opuneau au fost exterminaţi demonstrativ. Alţii au fost aruncaţi prin închisori. Eu cred că motivele, argumentele sau mijloacele folosite n-au avut nicio importanţă în sine, fiindcă se căuta impresia, aspectul de forţă al noii idei. Iar restul a fost pus în slujba a doua scopuri: umplerea stomacului tuturor a şi obligarea minţii să gândească just, că ţelul omenirii a fost atins, să mă scuze Suzana, prin ruperea noadei de atâta mâncare. A întregii lumi.

— Iar la femei li se deschidea şi…

— Ssst, te rog, Suzana! – s-a grăbit Valeriu Monitor să cenzureze o trivialitate, ce n-ar fi părut totuşi nepotrivită aspectului ei vulgar.

— „Să faceţi copii!", aşa ne strigau – a continuat ea mânioasă. „Să faceţi câţi mai mulţi copii!" Păi, dacă era după cât… eu… păi, umpleam ţara.

— Să n-o lungesc – a intervenit Noel peste ultimele cuvinte ale Suzannei, împins de o grabă iritată. Am reconstituit situaţia, pornind de la evenimentele din munţi şi am descoperit că ideea comunistă a cuprins complet minţile oamenilor. Ea le domină şi le conduce cu atâta autoritate, încât îi sugestionează pe indivizi inclusiv că stomacul lor ar fi plin, deşi, în realitate, el este gol.

— Spirala tăcerii! – am exclamat, vrând să le arăt că-i înţeleg.

— Poftim?! – s-a oprit naturalistul şi mi s-a părut complet frapat de ineditul expresiei.

Dar şi ceilalţi păreau tot aşa de uimiţi la auzul acelei sintagme, ca în faţa unui animal nou, altul decât iguana, însă la fel de straniu şi inexplorabil. Suzana s-a oprit din scris într-o scamă de aer. Peniţa stiloului a picurat pe coală o boabă mică de rouă neagră. A mustit încă vie în secundele acelea lungi ale muţeniei, apoi a fost înghiţită de

celuloză şi n-a mai rămas acolo decât umbra ei rotundă, în spatele Suzannei, cocoţat pe unul din birouri, descopeream silueta de ţurţure a copilului cu clopoţel, uitându-se la noi incert, forţându-se să ne vadă. Nu înţelegeam cum a ajuns acolo, când a intrat şi de ce nu l-au simţit membrii Biroului Executiv, căci clinchetul campanulei miniaturale se auzea clar, din când în când, ca la gâtul unui miel inefabil şi aerian, abia mişcându-se de la un smoc de iarbă la altul, din care păştea însă numai bobiţele de bură cumulo-nimbă.

— Spirala tăcerii – am insistat, confuzionat puţin de acea imagine, dar şi de reacţia gazdelor mele. Teoria ideii dominante, v-aţi referit la ea, domnule Noel. Credeam că…

— Nu, n-o cunoşteam – mi-a răspuns Valeriu Monitor, vizibil jenat.

— Bă, fiţi atenţi! – şi-a întins braţele peste masă generalul, prinzându-i pe cei doi bărbaţi de haine. De asta l-a trimis Preşedintele?

— E adevărat? – m-a întrebat Bengescu.

Mi-l imaginam în postura patriarhului Iosif, când a aflat că-i va lua locul Germanus, cel dispus să semneze unirea de la Lyon – intra furios în *triclinium-ul* lui Alexis din cartierul Blachernelor, unde se ruga împăratul, şi-l întreba impacientat: „E adevărat?”, iar Paleologul îi arăta cu pumnul strâns şi degetul mare peste umăr, în spate; „Da, hai, marş de-aici, te exilez la Peribleptonos”.

— Nu-mi dau seama – am căutat să mă apăr. Pe Preşedinte l-am văzut doar trei-patru minute.

— Iar şi-a băgat nasul Securitatea! – a ţâşnit Borcea, stropind cu salivă. Dom’ne te-au oprit undeva, ţi-au impus să nu spui?

— Nu, nici vorbă – am negat.

— Staţi aşa! – i-a împiedicat din nou militarul să vorbească şi, după ce s-a făcut linişte, căci Bengescu apucase să vocifereze, s-a uitat la mine dintr-o parte, cu priviri rele aduse la colţurile ochilor. Ce înseamnă spira-la tăcerii?

— Adică, într-un regim totalitar, sunt impuse nişte idei dominante: partidul luptă numai pentru binele poporului, nu greşeşte niciodată, societatea respectivă este cea mai bună din lume, oamenii sunt egali şi liberi, toţi străinii sunt duşmani dacă nu cred la fel ca ei,

etcaetera. Deşi indivizii gândesc altfel şi au alte idei, nu le expun din cauza fricii de a nu contrazice ideile dominante. Omul se afundă în spirala tăcerii până la neantizare şi dispare ca individ. Cu timpul intervine o inhibiţie şi o obişnuinţă care duce la asimilarea ideilor dominante ca fiind propriile idei. Un om intrat în această spirală fatală devine capabil şi să ucidă pentru ele.

— Asta e! – a sărit de la locul lui Noel Bengescu, aproape bucuros, ca şi cum i se confirma o ecuaţie îndelung verificată.

Se plimba prin încăpere bătând linoleumul cu tocurile pantofilor, căutând să sape gropi pentru seminţele revoltei lui.

— Sunteţi sigur că nu v-a trimis Preşedintele cu mesajul ăsta? – m-a chestionat insistent Valeriu Monitor, ridicat pe jumătate şi sprijinit cu pumnii în masă.

— Sigur – i-am confirmat. De altfel, of, cum să vă spun, Preşedintele este…

Cuvântul *mort* jucase pe buzele mele ca un sâmbure de strugure acru, gata să fie scuipat cu tot cu amărăciunea lui, dar şi cu puterea sa de a produce alte amăreli. N-am avut încă voinţa să le spun, nu de teamă pentru trupul meu păcătos – oricum, abia păcătuisem în camera ofiţerului de serviciu –, ci dintr-un sentiment de răutate care-mi plăcea. Corpul uman suportă lanţuri şi carnea se poate roade pe os, sufletul este însă liber, inclusiv să producă trupului durerea. Iar inima simte şi trăieşte durerile tuturor celorlalte organe, aşa că poţi muri oricând dintr-o măsea stricată sau dintr-un hemoroid inflamat.

— Înţelegi, Valeriu? – s-a întors brusc pe călcâie Noel, vorbindu-i direct, ignorându-mă pentru prima oară. Au săpat în om până au dat de pământul ţării…

— Au mers mai departe şi-au dat de mamuţi – l-a completat îngrozit directorul fabricii.

— Insectele lor s-au revitalizat… – a venit Noel cu un detaliu catastrofic. Ne-am nenorocit.

Şi-a strâns capul între două mâini tremurânde. Lui Valeriu Monitor i-au căzut umerii, iar bărbia i-a lovit pieptul.

— Dăm imediat alarma! – s-a repezit generalul, dar în aceeaşi clipă telefonul a sunat ascuţit, speriindu-ne pe toţi.

— Aaa! – a ţipat Suzana cu degetele crispate în faţa ochilor. Am crezut că se trage.

Generalul nu i-a dat timp să mai ţipe o dată, a întins mâna şi a smucit receptorul.

— Da… da… Cine? Ce arme? Bă, sunteţi nebuni, generalul Borcea la aparat. Cine să vă dea arme?

Chipul lui a încremenit o clipă, cât să i se mărească ochii.

— A închis – le-a spus, apoi trăsăturile feţei au pornit a se scurge ca o gelatină scăpată din forme.

Colegii săi îl priveau năuci, aşteptând încă o explicaţie, un anunţ, o veste de la Marathon. Şi eu eram curios şi puţin îngrijorat, pentru că putea fi vestea morţii Preşedintelui. Şi nu adusă de mine, ca un fel de alibi întârziat, ci anunţată gâfâit prin telefon. Iar copilul diform se apropiase, vrând să ne spună ceva.

— Pleacă, mă, de-aici! – l-a gonit Valeriu Monitor cu piciorul, ca pe-un câine, apoi a întrebat şoptit: Cerea cineva arme?

Articulase greu cuvintele şi înghiţise în sec, în timp ce-şi pipăia arma de sub haină cu braţul frecat pe lângă corp.

— Eh, trebuie să fie ăia de la gărzi – le-a răspuns generalul, încercând să le îndepărteze suspiciunile.

— Fabrica mea n-are gărzi, e păzită de armată – şi-a mişcat directorul buzele vinete pe suprafaţa palidă a chipului.

Naturalistul s-a apropiat de fereastră şi a privit atent afară, îi vedeam ceafa şi pavilioanele urechilor mişcându-se subtil, ca şi cum ar fi fost cu faţa la mine, iar mușchii s-ar fi excitat la lumină. Căci frica nu este a omului, ci doar trăieşte în el, asemeni teniei.

— Grupuri organizate! – a strigat, întorcându-ne o înfăţişare de urlet, iar atunci era mai om ca oricând; chipul şi trupul său se contorsionau mistuite într-un crematoriu uman.

S-au repezit la fereastră. Generalul Borcea, asudând dintr-odată, iar Monitor strângându-şi arma cu mâna peste haină, şi nu inima, cum ar fi făcut un om fără păcate. Suzana sărea în spatele lor caraghios, cu mişcările ridicole ale oricărei tragedii exagerate. Nu m-am dus, deşi tresărisem şi eu. Însă, doar atât. Pentru ei, corul lui Arhiloc intona prima dată muzica frustă a deznodământului. Prea semănau cu

patriarhul Germanus, cu Teofan, mitropolitul Niceii, cu Gheorgheos Acropolitul, cancelarul imperiului, nişte căcăcioşi cărora tocmai le arăta Grigore X prin geamurile palatului papal din Lyon, călăii din primul rând al armatei lui Carol Anjou. Am gândit atunci, aşa cum gândesc şi acum, că există o vulnerabilitate care trezeşte sila, nu compătimirea, şi asta, din cauza slăbiciunilor omeneşti. Era poporul lor, drama lor şi spaima lor, deşi, de jur-împrejur se prăbuşeau ziduri, al căror zgomot asurzitor pentru noi, cei din Vest, nu era perceput în surzenia de la Bucureşti, fiindcă românii erau obişnuiţi cu cutremurele.

— Ce se întâmplă? – m-a întrebat desperat Valeriu Monitor. Aveţi vreo legătură cu asta?

— Preşedintele e mort – am rostit răspicat.

Ce-mi puteau face? Să mă omoare, cum probabil făcuseră cu fraţii mei greco-catolici? După 25 de ani de puşcărie comunistă, moartea este un prieten.

— E mort de ieri – m-am eliberat astfel de povara care mă umilea, făcându-mă părtaş al unei taine hidoase.

Am eliberat-o în dreptul lor, prin urmare, ca pe un sac roman trântit şi spart, din care se rostogolesc capetele celor pedepsiţi la „moarte civilă", *capitis deminutio*, pe rocile colţuroase ale Stâncii Tarpeia. Iar lor nu le venea să t creadă, se uitau unii la alţii, umblând cu gândurile ca reflectoarele în căutarea avioanelor duşmane.

— E mort, mort de-a binelea, l-am văzut, mâncat de viermi! – am strigat încă o dată, agitând sacadat mâinile, arătând spre pământ cu palmele pe muchie.

Şi, ca în orice nebunie care stimulează umorul, îmi venea să-i întreb: „Nu spuneaţi voi că Preşedintele vostru este suma tuturor bogăţiilor naţionale, că este comoara cea mai de preţ a poporului? Ei bine, comorile se păstrează în pământ, aşa că a ajuns unde trebuie". Eram gata să bat cu talpa în linoleum, pentru a sugera mormântul şi pentru a pune pe frişca ironiei cireaşă zaharisită a burlescului.

M-aşteptam să explodeze, să se arunce asupra mea şi să-mi sfâşie veşmintele de monsenior papistaş, să mă rostogolească în şuturi prin spaţiul acela modern, steril, lipsit de fantezie şi abiotic, ca, de

altfel, întreaga cultură a sfârşitului de mileniu doi. Dar Valeriu Monitor s-a lăsat pe spate – aşa, încă stând în picioare – şi s-a proptit dezarmat de fereastră, pregătit să primească salva unui pluton cu resemnare, dispus să-i ierte blajin pe soldaţii care-i ţintesc inima. Generalul Dimitrie Borcea şi-a înfipt ambele mâini în carnea feţii, dar nu mai avea ce mască să smulgă – fizionomia lui de raţă îndopată căzuse cu gâtul moale într-o parte. Iar Suzana râdea ca proasta, neînţelegând nimic sau refuzând să creadă că nu mai are un conducător care să-i vegheze şi să-i aprobe pofta extravagantă de mădular, în care oricum vedea nu numai un fel de expresie vividă a autorităţii capabile s-o stăpânească, dăruindu-i o mare plăcere, ci şi un alt cadou al Puterii, pe lângă acela al orgasmului oficial, la care avea voie câteva jumătăţi de oră pe zi, fără a fi discutată în colectiv. Doar Noel Bengescu a dus mâna deasupra arcadelor, lipindu-şi febra din palme la loc pe frunte şi a rostit ev» voce prăbuşită din creştetul capului:

— Am ratat!

— N-aţi ratat nimic – i-am spus grăbit. Sunteţi liberi.

— Liberi pe dracu'! – a pufnit naturalistei. Nu înţelegeţi? Noi suntem *Conspiraţia*.

Vestea m-a amuţit pe moment. Sigur, lucrurilâncepeau să se lege, dar se legau prea târziu în mintea mea. Românii mă surprindeau din nou cu ciudăţenia lor. Conspiraţia! Stând acolo, în acel Birou Executiv, discutând şi făcând planuri?

În timp ce împăratul Mihail VIII Paleologm vărsa banii în corăbiile lui Ioan Procida, pentru revolta siciliana, patriarhul Iosif conducea conspiraţia dintr-o gaură săpată în stâncă, unde făcea pe pustnicul-Luptătorii fanatici ai lui Anathase de Alexandria, patriarh şi gerxeral al celei mai sălbatice unităţi de hesychaşti, au dat drumul lupoaicelor otrăvite de oficinele bizantine în stâna de la Lateran, unde, ca din senin, papii au început să piară pe capete. La 10 ianuarie 1276, Grigore % moare la Arezzo, zice-se înecându-se cu un os, dar vă spun eu că era o fibulă cu acul înmuiat în cucută, turnată în aurăria de la Roşia Montană de strămoşii românilor ăstora. A venit papa Inocenţiu V – mort după cinci luni. *Cum*? Simplu – a înghiţit tămâie de Trapezunt în loc de aghiazmă. Funeralii ample, regrete, ce ghinion! Pe succesorul

său, papa Adrian V, l-au curăţat după numai câteva săptămâni. *O* gâlcă, spuneau medicii, dar era o cârtiţă de Cherson strecu' rată pe sub piele în timpul somnului şi care i-a mâncat măruntaiele până l-a lăsat ca o coajă *de* corabie eşuată. I-a urmat papa Ioan XXI, tip foarte activ şi pus pe fapte mari-dar care a căzut din clopotniţa înclinată a Pisei, în timpul unei ameţeli pe care a avut-o doar el. Toţi foştii cardinali de la Lyon s-au înălţat la Ceruri în patru ani de zile, ca să nu mai amintesc că lui Bonaventura nu i-au acordat decât câteva luni de viaţă după încheierea Conciliului. A murit ca un câine, scăpat din căruţa care-l ducea la spital şi uitat în noroiul din faţa unui han, pişat de potăi, bălegat de cai şi udat până la suflet de o ploaie care se îndârjea să cadă în după-amiaza aia, ca o pacoste pe spatele gol al unui cerşetor. „Ce-i doliul ăsta permanent la Lateran?" întrebai şi ţi se răspundea: „Eh, destinul, erau şi bătrâni…", dar nu erau.

Asta zic şi eu conspiraţie, fără probe şi urme!

— Acţionaţi! – i-am îndemnat, schimbând priviri rapide de la unul la altul. Faceţi ceva, nu staţi ca blegii.

— Televiziunea! – s-a smucit Borcea în sus. Scot armata în stradă, dau ordin, ridic aviaţia…

S-a împleticit spre telefon, în timp ce naturalistul dădea din cap a zădărnicie vie, cu coarne şi copite, iar Valeriu Monitor închidea ochii, de parcă ar fi acoperit două orbite de mort abia plecat.

— Alo! – a răcnit militarul în microfon. Ascultă comanda la mine! Generalul Borcea la telefon. Alo! Cum, mă, cine e generalul Borcea?

— Fraţilor! – a ţipat Suzana de lângă mine, aprinsă în obraji ca o spălătoreasă din Petit Pont. Cât sunt eu de curvă, nu vă uitaţi la mine că tac, când e vorba de ţară, să ştiţi că iau arma în mână şi mă lupt.

A păşit hotărâtă printre bărbaţi, lăsând în urmă un miros de pantofi năduşiţi. Nu m-a impresionat cu strigătul ei. Mi-am închipuit-o imediat ajungând în dreptul mesei unde se înscriu voluntarii şi se dau armele, cum e studiată şi i se face cu ochiul, cum râd între ei plutonierii şi-o întreabă: „Ce vrei?" „Un pistol mare", să spună ea şi ăla să-şi bage mâna sub masă şi să se uite fix în ochii ei: „Am eu unul de calibrul 21 centimetri", şi ea, dintr-odată ruşinoasă, cu nurii îmbujoraţi şi priviri

caline, să-i gângure: „Hi, hi, hi, unde băieţaş?” „în camera din spate”, i se aprind ăluia felinarele, ca după o saună cu flagelări şi piatră ponce. „Hi, hi, dahr phromiţi za fii cuhminte, da!”, să-l atenţioneze ea şăgalnic, între poezie şi abandon, în timp ce afară se construiau baricade.

Mă găseam în mijlocul încăperii, ca un vinovat în jurul căruia se umple viscolit golul de aer al laşităţii, asemeni mesagerului aşteptat cu înfrigurare, dar care aduce vestea rea, şi asupra căruia se revarsă toată jalea şi ura celor vestiţi, cu un militar tarat în dreapta, nerăbdător să formeze alt număr de telefon, dând discul peste cap, revenind cu acelaşi număr sau altul, în timp ce la stânga erau doi reprezentanţi ai opoziţiei, legaţi însă de moartea duşmanului lor ca de nacela unui balon dezumflat, care pierde înălţime peste o pădure de abatize.

— Ne-au dat la o parte la ora asta – a spus amărât Valeriu Monitor. N-aveţi de unde să ştiţi… Adjuncţii lui…

Enigma acestui popor din centrul Europei scotea din nou capul hirsut. O femeie peripteră – aceeaşi care purta zvonul – potolea apele şi oprea vânturile, apoi lăsa peste ţara românilor o tăcere de mormânt. Oamenii băgau capul între umeri şi păşeau în grupuri mari, înghesuiţi umăr lângă umăr, umblând în coada liniştii ca după o căţea în călduri: „Să fim lăsaţi în pace, noi nu supărăm pe nimeni, suntem aici de mii de ani, vulturul poate să treacă pe deasupra noastră, o să se găinăţeze în capul nostru, ei şi? mergem mai departe, poate se lasă noaptea şi nu ne mai vede duşmanul, nu ne obligaţi să punem mâna pe armă, aşa este scris în Mioriţa…” Astfel se culcă la pământ acest popor cu trecut eroic, viteaz şi bogat, aşteptând să treacă urgiile peste spinările lui, şi se mai miră că au venit migratorii şi-au spus că au găsit aici o *terra deşerta*.

— Chiar că sunteţi oi – i-am persiflat, făcând un pas spre ei cu înfăţişarea mea neagră, prevestitoare de întâmplări funebre.

— Ce să facem, domnule? – s-a revoltat Bengescu, arătându-mi palmele lui transpirate. Du-te la ambasadă, la fraţii dumitale de la Vatican. Aici o să fie repede linişte.

— Alo! – l-am auzit iar pe general. Hai că i-am prins. Alo, tu eşti Ioane? Victor!… Victor şi mai cum? Bine, fii atent, aici e generalul Borcea şi… Cum, mă, care general, ce-aţi căpiat cu toţii?

— Ieşiţi în stradă – le-am spus aproape şuierând, amestecând în

minte cuvintele aspre despre nehotărârea poporului lor. Ieşiţi, intraţi în grupuri, conduceţi lumea spre palat, strigaţi, plângeţi, spargeţi porţile vistieriei…

— O să găsim acolo un morman de căcat, asta o să găsim! – a urlat la mine Noel, dar era urletul celui care ştia că o va face degeaba.

— Nu-i nimic – m-am apropiat şi mai mult. Promiteţi că veţi îngraşă terenurile arabile cu el, că va da recolte bogate.

— Vistieria e goală, domnule Thomas, nu pricepi?

— Promiteţi că o veţi umple repede la loc, că există rezerve secrete.

— Nu există, a vândut *el* tot.

— Alo! – a strigat aproape răguşit militarul. Alo! îmi recunoşti vocea? Nu? Bine, opriţi masacrul! Opriţi masacrul! Opriţi mă-sacrul!

— În toate ţările Pământului există conspiratori – am făcut o ultimă încercare să-i mişc. Le cresc bărbile până la brâu în aşteptarea unei ocazii, fiindcă, dacă nu iese poporul în stradă, totul rămâne o scenetă de vodevil. Ieşiţi în stradă, vorbiţi oamenilor, arătaţi curaj, riscaţi, promiteţi tot aurul din lume…

Cei doi s-au privit din nou îndelung. Simţeam că o idee începe să-i unească. Acum semănau cu arhidiaconii Meliteniotis şi Metochitis, ambasadorii Constantinopolelui la Roma, care se trezeau anatemizaţi de Iosif şi se aliau pentru a da vina pe împărat: „El ne-a obligat la unire, noi, nu, el a fost cu mesajele, cu ambasadele, el ne-a dat să înghiţim *filioque*, ca pe pasca otrăvită…”, că, oricum, Mihail al VIII-lea Paleologul, murise la 11 decembrie 1282.

— Veniţi cu mine – mi-a făcut semn Noel Bengescu, şi l-am urmat împreună cu Valeriu Monitor în încăperea alăturată.

Închipuiţi-vă, dragii mei studenţi şi iubită Arletta de Wit, o hală de uzină.

Era un spaţiu industrial întunecos şi primitiv, *muto di luce*, ocupat într-o parte de strunguri vechi, asemeni unei cirezi rânduite de bizoni abia vânaţi; oamenii aliniaseră leşurile mari şi cocoşate, astfel încât să li se vadă spinările năpârlite. Câte o lampă de lucru cu pârghie atârna deasupra vreunuia, ca un vreasc încovoiat de secetă peste trunchiul unui prun uscat, în partea cealaltă, era un rând de freze,

încremenite toate cu gurile de vidia căscate, după ce apucaseră să muşte în lung din ţagla butucănoasă câte un început de şanţ, amintind prin scobitura lor de canelurile glafe, întinse pe trupul coloanelor dorice. O maşină de tăiat tabla, ridicată ca un portic deasupra unei mese de oţel, lăsa să se vadă, asemeni unui rânjet îngheţat, o lamă lungă şi ciobită de ghilotină, înţepenită înainte să cadă în gol, căci nu părea să fi tăiat ceva, în afară de aerul greu, cu miros de metal încins al halei. Două maşini de găurit, ţinând strâns în bacuri burghie uzate, păstrau încă spirale de spân pe elicoidul lor, tot aşa cum algele şerpuiesc pe o creangă de copac adusă de flux la mal şi uscată de un vânt fierbinte, care pietrificase formele într-o mişcare de cerc. Mai încolo, un dispozitiv de debitat, asemănător unui fierăstrău pentru buşteni, rămăsese cu jumătate din dinţii săi în aer, căutând să apuce gamba celui ce-ar fi trecut imprudent prea aproape, şi cu ceilalţi înfipţi în carnea unei bare groase de alamă. De jur-împrejurul ei, o pilitură gălbuie oxidase, se-nverzise pe alocuri, sugerându-mi măruntaiele ciopârţite şi răzuite cu ură, inclusiv împotriva; aşchiilor, ale unei statui de bronz. Asta, dacă nu cumva chiar fusese adusă acolo o statuie – a lui Stalin, să i zicem –, şi ea vomitase de frică, văzând cum va fi tăiată, Din loc în loc, bancuri din tablă încuiate cu lacăt şi boli cate cu drugi de fier, îmi arătau o vopsea verde-închis, (dată cu pensula, dar pe unele porţiuni şi cu degetul, coşcovită şi unsă, pe care muncitorii scrijeliseră tot felul de nume, ca pe ziduri, semnele cabalistice ale unei scrieri între rune şi latină corcită, şi un invariabil AMR, urmat J de cifre greu de înţeles, întregul spaţiu părea burta unui minotaur împerecheat şi cu alte monstruozităţi antice, cu Echidna sau cu Scylla, care fătase tot felul de table scofâlcite, crestate de foarfeci, piuliţe martelate, şaibe, filiere şi şuruburi năclăite de unsoare, piese neterminate sau evident rebutate, răvăşite prin tot locul, batiuri prin care şuiera o vipie de aer coroziv. O macara cu lanţuri ridica doar greutatea unui cârlig masiv în care atârnau aţe de cânepă, unduite de curentul acelui spaţiu dezolant, cu geamuri sparte, uşi rupte şi luminatoare opace. De undeva venea un miros de urină şi un clipocit de robinet nestrâns, un zgomot letargic de picături săpând în beton, despărţind din nou cimentul de pietriş. Pe stâlpii halei zăceau panouri cu îndemnuri la muncă şi productivitate,

afişe de protecţia muncii mâzgălite, rupte, stropite cu ulei, iar într-un colţ, o tablă mică de scoală cu suprafaţa crăpată, pe care scria cu cretă roşie: „Mai e o p… de zile”. Pe jos, am văzut un pantof scâlciat şi dugos, înjumătăţit dintr-o crepidă ce călcase cândva pământul Daciei şi din care crescuseră mai apoi în sus, ca lujerii, picioarele frumoase ale romăncelor, apoi o mătură roasă, rară, cu firele strâmbate într-o parte, ca o barbă de călugăr neîngrijit, şi mai încolo câteva baloturi de sârmă încâlcită, între care păianjenii făcuseră singuri noduri. Am recunoscut un transformator cu rotorul căzut într-o parte, asemeni unei limbi de câine fugărit, un reductor cu axele încovoiate de o mare presiune, un pinion măcinat în frecări grele, iar după uşa prin care intrasem, o măsuţă de tablă sprijinită în trei picioare, pe care zăcea – sub gaura cu fire izolate şi înnegrită de funingine a unei prize –, un ibric mânjit cu lichid cafeniu, aşezat într-o baltă de zeamă în care luceau pete albăstrii de grăsime, o linguriţă înecată în zaţ şi ceasul mic al Suzannei, scos probabil în timp ce ne făcuse acolo cafelele.

Nimic din ce se găsea în hala aceea nu era făcut de Dumnezeu, ci numai de om, căci în interiorul fiecărui obiect se afla un proiect al omului şi nu al Creatorului, imagini şi matrice de şurubelniţe şi chei franceze, la care Cel de sus nu a gândit vreodată stând aşezat deasupra pământului şi apelor. Dar tocmai de asta era totul atât de neînsufleţit. Şi acum vin şi întreb – pe tine, iubită Arletta de Wit şi pe voi, dragii mei studenţi – nu vi se pare că ruinele forurilor romane, ale Acropolei devastate şi explodate, ale câmpiei cu bolovani din dreptul Troiei, cu zidurile lor năpădite de *herba parietaria*, cu găvanele lor oarbe în locul ferestrelor, zdrenţuite şi dărâmate de climă sau de barbari, siluite de preţioase jafuri, sunt încă mai vii

— v. t v/nu una ne uzina lucrativă? Dacă da, atunci veţi înţelege de ce, fiind lăsat în pace de Valeriu Monitor să văd, mi-am rotit încă o dată ochii peste acea dezordine de oase ale epocii fierului, ruginite, slinoase, abandonate în grabă, vechi şi inutilizabile, peste a o adunătură de fierătănii inestetice şi mi-am pus întrebarea: „La ce folosesc? Mai repară vreun utilaj gigantomahic sau doar mai cârpesc cu ele câte ceva din comunismul lor naţional?”

Numai în mijlocul halei, înconjurat de un spaţiu gol, cât să aibă

muncitorii loc să se învârtă, să treacă, să împingă un cărucior cu scule, era un fel de sarcofag masiv, simplu şi extrem de greu, un bloc de piatră prismatic, înalt până la nivelul pieptului unui om de statură potrivită. Mi s-a părut că retrăiesc, în locul lui Howard Carter, clipa sublimă a zilei de 3 februarie 1926, când marele arheolog descoperea sarcofagul de cuarţit galben, acoperit cu o lespede de granit, în care se aflau „obrazul de aur, ochii din aragonit şi din obsidian, sprâncenele şi pleoapele de sticlă lazulită precum şi corpul aurit, lucrat *înronde-bosse* J ale lui Tutankhamon", sau a zilei de l noiembrie acelaşi an, ora 9, 45, aşteptând ca doctorul Derry să calce pe cele patru trepte care urcau până la buza sarcofagului pentru a practica prima incizie în mumia faraonului defunct. M-am apropiat, aşadar, temător dar şi curios, privind la stânga şi la dreapta în căutarea fotografului Burton, a desenatorilor Hall şi Hauser, aproape împins înainte de însoţitorii mei.

— Priviţi aici! – m-a îndemnat directorul Muzeului de Ştiinţe Naturale cu un glas încărcat de mistere.

„Sarcofagul" era de fapt o cuvă imensă în care se afla un lichid transparent, dar consistent.

— Cu asta s-a plătit datoria externă – a spus Valeriu Monitor, apoi s-a aplecat în spatele blocului de piatră.

A tras maneta unui comutator de înaltă tensiune şi a revenit cu un fel de vătrai în mână, nu prea lung, cam cât un letcon subţire. Nu înţelegeam.

— Adică, ce este asta? – am întrebat.

— O baie de salpetru – mi-a explicat directorul fabricii, atingând uşor cu vătraiul ăla muchia rotunjită cu o rază mare a acelei cuve. Tablele de duraluminiu sunt greu prelucrabile. De aceea, se introduc în lichidul acesta, care este *salpetru de Chite*, şi se încălzesc la temperaturi foarte înalte, apoi se scufundă în apă rece, decălindu-se.

— Şi cum se obţin aceste temperaturi mari? – am întrebat ca un profan, nevenindu-mi să cred că aprindeau pe undeva un foc sub bazinul acela.

Cei doi au avut un nou schimb de priviri cu înţeles, ca întotdeauna când le venea greu să spună ceva. Dar era şi groază, era şi sfiiciune în privirile lor.

— Este vorba de cuvântul *rezistență* – a şoptit Valeriu Monitor, atent să nu stârnească ecoul halei. Un cuvânt interzis în ultimii cinci ani, de când a început *el* să plătească datoria.

— Vreţi să spuneţi, nişte amărâte de rezistenţe… – am întărit eu spaima lor.

— Şi mai interzis! – a rostit solemn Noel Bengescu. La plural, este o adevărată trădare de ţară.

— De-aia, şi noi, folosim expresia *opoziţie*… – a precizat Valeriu Monitor, pe care l-am văzut înmuind vergeaua lui cu mâner în lichidul ăla.

— Bine şi pentru asta m-aţi adus aici, ca să-mi arătaţi nişte sârme încinse cărora li s-a schimbat denumirea? Cum le zice acum?

— Nu, nu chestia asta voiam să… – a bolborosit cu gura între reverele hainei. Le *zice spirali*, o idioţenie, dar… Noi vrem să vă arătăm că, în această baie… în sfârşit…

— E greu de suportat – a spus însufleţit Noel, stacojiu la faţă şi cu buzele depigmentate. N-o să credeţi.

— Măi, oameni buni – m-am enervat dintr-odată, fiindcă timpul trecea şi spaima lor apărea şi mai de neînţeles în raport cu aerul conspirativ, cu ce se întâmpla afară, chiar şi cu eşecurile telefonice ale generalului Borcea. În stradă e prăpăd, în scurt timp oamenii vor fi aici, nu va mai exista frică de autoritate, şi ăsta e primul pas spre revoluţie, ascultaţi-mă pe mine, apoi Preşedintele e mort, ducă-se pe pustii, ce tot vă…

— Aici se scoate aur! – a rostit, ca lovit de cancer, Noel Bengescu.

— Şi?

— Aici se scoate aurul din oameni!!! – a revenit apăsat Valeriu Monitor şi ochii lui jucau, alergaţi de imagini îngrozitoare.

Am vrut să vorbesc, am vrut să-i răspund, dar dinţii mi se sudaseră instantaneu pe muchii. De altfel, tot corpul s-a încleştat, strângându-se pe schelet, smochinit într-o clipă cât al unui sfânt din desert în sute de ani, şi a început să-mi vâjâie capul. Am încercat să lupt cu acea stare, spunându-mi că n-am auzit bine, că trebuie să fie o glumă sau o minciună pregătită de oamenii ăştia pentru a impresiona

Occidentul, dar propoziţia acelui individ continua să stea aprinsă în mine şi ardea, consumându-mi minţile. O forţă nevăzută mă ţinea totuşi în picioare. Poate credinţa.

— Ne-a pus să căutăm în Istorie, în tratatele de Alchimie, numai să plătească datoria aia externă o dată, până la ultimul dolar, să-l zbârnâie el cu degetul în aer, în faţa mulţimii, asta e, suntem independenţi, suntem stăpâni pe…

Nu mai ştiu care dintre ei vorbise. Privirile mi se tulburaseră şi în creierul meu suna acum deja toaca mică a remuşcării, căci imaginile imaginaţiei tomiste începeau să se clarifice încet înăuntru, aducându-mi din memorie, mai întâi difuz, apoi din ce în ce mai distinct, chipul maestrului meu iezuit Arthuro Damianî. Ce-o face? O mai trăi? Ţin minte că avea o tumoare pe creier.

— Am găsit cazul lui Jean de Brienne, cel care mânca normal şi… făcea, ştiţi, trebuie să ştiţi, făcea aur… Am cercetat şi *Libellus de alchemia* a lui Albertus Magnus şi *De mineralibus* a lui Toma din Aquino şi i-am prezentat: uite, *piatra filosofală* este în om, aşa spun ăştia, aurul este în om.

— Înnebunise – a murmurat Valeriu Monitor, descărcat de tensiune, gata să spună mai multe. Ne-a ordonat: „Trebuie scos şi aurul ăsta!” „Din oameni?”, am întrebat. „Din oameni”. Ce era să facem?

— Atunci, un inginer chimist, care acuma este prin America, şi-a plătit paşaportul cu ideea asta: *salpetrul de Chile* descompune în nitraţi toate metalele, afară de platină, aur şi câteva metale rare.

— În om sunt şase grame de aur – l-a completat gâfâind Valeriu Monitor. I-a calculat că din populaţia României scoate cam 140 de tone…

— Spuneţi asta poporului – am rostit atunci indignat, şi văzând că ei încă sunt nehotărâţi, am urlat: Spuneţi asta poporului!

— Păi, nu cred că a apucat să pună planul în aplicare – a încercat Noel Bengescu o nouă împotrivire. L-a lovit urgia înainte să…

— Ba, nu – l-am oprit, îndepărtându-mă un pas de cuva aceea în care salpetrul începuse să fiarbă şi să miroase urât, a chimicale, a piatră încinsă, a Chile şi a gunoi de plastic. L-am găsit cu un lingou în mână.

— Doamne! – a exclamat Valeriu Monitor, într-adevăr, credea, începuse să creadă în Dumnezeu, probabil încă sub forme necioplite de adevărata credinţă, dar credea totuşi în ceva deocamdată, deşi el nu depăşea stadiul criminalului trimis să ucidă cu ranga în somn un condamnat, şi, care, în loc să-i sfărâme ţeasta dintr-o lovitură, se apleacă şi-i şopteşte ăluia în ureche: „Te rog eu frumos, lasă-mă să te împuşc", ceea ce i se părea un gest de mare bunătate.

— Ce facem? – a început Noel să-şi frângă mâinile.

Erau complici la o crimă oribilă, existau documente, calcule şi formule, trăiau încă martorii care cunoşteau cum îi aduseseră la nas Preşedintelui informaţiile despre aurul din oameni, trăiau aghiotant! care cunoşteau de mult nebunia conducătorului, încă de când adusese ursul ăla în birou, cunoşteau şi că cei trei intelectuali ai Biroului Executiv ştiau asta şi-i alimentau mai departe delirul cu vise de independenţă absolută, în timp ce ruşii strângeau un robinet şi făceau ceva pe suveranitatea lui, sabotau cel mai mare vas al ţării numai pentru că se numea *Independenţa* şi-i trimiteau peste Prut baloane meteorologice cu beculeţe, ca să-i amintească copilului din Bourenii-Osebiţi că cerul patriei lui nu e liber… Dar confirm şi eu: în fiecare om există aur!

Cei doi se uitau la mine rugător, aşteptând o salvare.

— Ce s-a întâmplat cu episcopii noştri? – am întrebat grăbit.

E adevărat că puţinele mele cuvinte au sunat a şantaj; aveam probabil şi intonaţia individului care-i constrânge când le este mai greu. Dar Valeriu Monitor a sărit imediat, fulgerat de o speranţă scoţând vătraiul dintre rezistenţele care-l înroşiseră până la incandescenţă.

— Da, sigur.

L-am urmat înapoi, în încăperea Biroului de Proiectare Dispozitive Speciale. Generalul Borcea încă mai vorbea la telefon, cuprins de o veselie inoportună:

— Eto oceni haraso, Serghei Ivanîci. Prasu vas peredati moi drujeschii privet Katie Ivanovne. Nu, maladeţ! Cac vasi deti?

— Aici – a bătut cu degetul arătător pe hartă Valeriu Monitor, într-o zonă din nordul României, iar când m-am apropiat, chiar a pus

falanga precis, întrerupând firul unui râu subţire.

M-am aplecat înfrigurat de emoţii. Era acolo o localitate, SIGHET.

— Aici sunt episcopii voştri, dar morţi – mi-a explicat pripit Noel Bengescu, peste umărul meu. S-ar putea să fi supravieţuit unul doi, împrăştiaţi printre cerşetorii din ţară. Nu ştim…

— O cruce la cap, măcar? – am întrebat, punând şi eu degetul, dar parcă mângâind petele acelea maroniu-deschis şi dunga roşie, groasă a graniţei cu U.R.S.S., simţind sub buricul degetului cum se înalţă de acolo vârful unui munte. Şi chiar era ceva acolo cu numele ăsta: Vârful Bradului, 1091 metri altitudine. Iarăşi întâlneam bradul.

— N-au cruce – mi-a spus sec Valeriu Monitor, şi-l vedeam agitat, atent şi la râsetele generalului şi la zgomotul de afară, nerăbdător să termine o dată, neştiind ce să facă la înghesuială cu vătraiul ăla fierbinte, încă ferindu-se să spună totul despre episcopii care încercaseră zadarnic, şapte secole după Conciliul al II-lea de la Lyon, să unească iar Bisericile. Ţăranii puşi să care cadavrele lor – a continuat directorul fabricii –, n-au vrut să-i înmormânteze în cimitirul, mă înţelegeţi, ortodox. I-au trecut peste râul ăsta, Iza, şi i-au aruncat într-o groapă, aici.

A arătat din nou pe hartă.

— Şi ce este acolo? – m-am grăbit, uitându-mă şi la ceas într-o fugă, apropiindu-mi ochii de zona aceea însângerată dintre munţii Gutâi şi Ţibleş.

— Eto oceni crasivaia, Serghei Ivanîci… – continua să se hlizească militarul.

— Domnule Thomas, noi vă spunem – s-a ridicat drept de la masă Valeriu Monitor, în timp ce Noel Bengescu i-a pus ai forţa telefonul în furcă generalului, trăgându-i şi o înjurătură printre dinţi. Dar, din clipa asta nu ne mai vedem, nu ne cunoaştem, părăsiţi imediat ţara.

— Bineînţeles – am răspuns, privindu-i în ochi pe rând. Vă arăt ce să faceţi, vă duceţi, nu mă interesează revoluţia voastră.

— Sunt îngropaţi în cimitirul evreiesc – mi-a spus într-un sfârşit Noel Bengescu, cu o voce scârbită, dar nu pentru sila de acel răspuns,

nu pentru povara acelui secret care-i murdărise atâţia ani conştiinţa, ci pentru că în cimitirul acela erau mulţi eroi comunişti cu stea roşie pe piatra tombală.

Acum ştiam tot. Erau prea încolţiţi şi prea dependenţi de o vorbă a mea ca să mă mintă. Mă gândeam deja că Sfântul Părinte va lua legătura pe căi diplomatice discrete cu Marele Rabin al Ierusalimului şi deshumarea se va petrece în taină, cât timp se vor măcelări românii.

— Mergeţi în oraş – le-am vorbit precis, clar, cu o anumită fermitate. Unul se duce în centru, altul la Palat. Vă urcaţi în locurile de unde vorbea de obicei Preşedintele, înţelegeţi? îi luaţi locul în portrete, în obiectivele aparatelor fotografice, în cadrajele camerelor de luat vederi ale Televiziunii, în privirile oamenilor. Daţi impresia că fiind acolo, l-aţi înlocuit. Mulţimea obişnuită cu balconul oficial, fereastra oficială sau tribuna oficială, la care îşi ridică de zeci de ani capetele, va crede tot. Intraţi în forţă, călcaţi în picioare miliţienii, vestea pe care o aduceţi voi este îngrozitoare, va zgudui lumea, eu vă promit o enciclică a papei, uitaţi-vă drept în camerele de filmat ale reporterilor străini, urlaţi cât mai congestionaţi: „Preşedintele este un criminal! A scos aurul din oameni! Avem probe!” în timpul ăsta, generalul să umble pe străzi implorând soldaţii: „Nu trageţi! Nu trageţi, copiii mei!”

— Păi, nu trage nimeni – m-a întrerupt Borcea şi a dat din umeri, ridicând nu epoleţii lui aurii mai sus, către urechi, ci prostia şi incompetenţa care-l făcuseră din hara-bagiu general.

— Dar se va trage – l-am atenţionat. Când ei vor aduce vestea asta, se va trage. Ocupaţi Televiziunea, Telefoanele, blocaţi lifturile nomenclaturii, sfâşiaţi steaguri în faţa oamenilor, tăiaţi-vă la un deget şi arătaţi sângele, mulţimea va fi de partea voastră.

A urmat un moment de tăcere, suspendat între noi ca un tub de orgă apnee. Mă întrebam: se vor adăposti iarăşi în resemnarea mioritică sau, finalmente, vor izbucni?

— Mergem! – a hotărât Noel Bengescu, apoi a şuierat: Portarul meu de la muzeu precis e în fruntea manifestaţiei, ţărănoiul dracului.

— Îhî! – l-a susţinut Monitor. Să nu-i lăsăm. Eu am un frate disident. I-au asasinat soţia, că n-au lăsat-o să-şi facă un avort, a înnebunit, caută leacuri prin munţi…

— Foarte bine – i-am încredinţat, dar mai mult să-i văd plecaţi o dată. Inventaţi, minţiţi, apăraţi-vă, fiţi cât mai activi, nu lăsaţi partidul fără speranţă.

S-au întors să plece fără să-şi ia la revedere, dar s-au oprit înainte de prag. Valeriu Monitor a cântărit în palmă vergeaua aia, letcon, vătrai, ce era, şi şi-a privit pe sub gene colegul. Noel Bengescu a dat din cap în semn de aprobare. Pentru o faptă bună, îţi trebuie uneori zile, săptămâni, luni sau ani de frământare – pentru o ticăloşie este suficientă o clipă. Şi atunci s-au întors amândoi fulgerător şi s-au aruncat asupra mea. Naturalistul m-a prins de braţe, iar directorul fabricii mi-a înfipt în gât fierul lui, înjunghiindu-mă. Apoi m-au împins într-o parte. Pe moment, am rămas în picioare cu degetele mâinilor strânse în jurul gâtului şi horcăind ca un cerb împuşcat. La Koblenz, atunci când mă lua Arthuro Damiani la vânătoare şi ajungeam prea repede lângă cerb, îl auzeam cum îşi vomită viaţa afară din el în spasme cu zgomot, din ce în ce mai moi şi din ce în ce mai slab. Abia după imagil nea asta revăzută cu ochii ieşiţi din orbite am urlat. Nu cred să se fi auzit afară. Şi chiar dacă era aşa, cine să-l audă?

Fusesem trădat.

M-am prăbuşit pe podea şi am început să mă tăvălesc de durere, strângând în ambii pumni carnea sfredelită cu fierul roşu, şi pentru prima dată în viaţa mea păcătoasă am simţit că sunt un ticălos. Dar nu zvârleam nimic din rana aceea abia deschisă, în afara altor pulsaţii ale durerii.

— Hai, că acum suntem liberi – a scuipat într-o parte Valeriu Monitor, apoi s-a eliberat de vătraiul ăla, aruncându-l pe linoleum.

Noel Bengescu m-a călcat pe picioare, în treacăt, strivindu-mi gleznele deasupra pantofilor negri şi sobri de duhovnic romano-catolic, iar generalul s-a răsucit în uşă şi a măcăit spre mine:

— Ce credeai, mă, că scapi de armata populară? Au plecat grăbiţi la revoluţia lor.

Sângele îmi clocotea în inimă, prin aortă, în creier şi îi auzeam în tâmple gâlgâitura de vin care fierbe. Vaietul meu nu putea întrece arsura – n-avea puterea asta, îl digerau umilinţa cărnii, ţipetele ei muritoare, căci începusem să cred că voi muri în chinuri cumplite.

M-am zbătut ca un crocodil regal legat de bot, lovind orbește cu coada în toate părțile, am dărâmat câteva scaune, am împins birouri, icnind și plângând, speriat că acea fierbințeală îmi va cuprinde întregul corp, ca o căldare de apă clocotită care se scurge încet peste formele mele, până jos. Trăgeam o mână de la gât în fața ochilor și o priveam disperat, cu degetele răschirate, să văd dacă nu e plină de sânge. Dar nu era – fierul lăsase o rană curată și care nu era mortală, încă o dată românii nu fuseseră în stare să ducă un lucru ca lumea până la capăt. Doar mă însemnaseră ca pe o vită. Cum de nu mi-au strigat: „Acum ești de-al nostru, mă”? M-am împins cu tocurile pantofilor până m-am proptit în ușa care dădea spre hală cu ceafa și capul ridicate, ca un grevist căzut în strada Transnonain.

Mă simțeam biciuit în templu – neguțător de suflete. Căci meritam, Doamne, o pedeapsă cândva, nu? Chiar dacă, pe lângă marile crime ale omenirii, răutățile mele se dovedeau palide puseuri de orgoliu în comparație cu opera lui Toma din Aquino, idolul meu, declarată la Vatican încă și astăzi doctrina oficială a Bisericii Catolice. Așa că rupt și scuipat, batjocorit și sedus de două minți nemernice, rămâneam mai departe în Biblie – cu numele meu de început, Toma, cel care s-a îndoit de Tine prima dată, dar a spus-o, cu numele de Tommaso, care s-a îndoit de Tine a doua oară, încercând să ia lumea pe propriile lui mâini, și n-a mai spus-o, iar acum ca simplu monsenior Thomas, trimis al papei pe urmele dominicanilor și al episcopilor greco-catolici, care se îndoiește pentru a treia oară că Tu vei mai avea îngăduință de a-l ierta încă o dată. Ce slut, ce ipocrit și ce meschin este corpul omenesc atunci când n-are suflet! De fapt – un cadavru. Așa gândeam și așa mă judecam când aerul a țârâit printre sunetele grave ale gemetelor mele și am auzit clinchetul pur al unui clopoțel. Era un clopoțel albastru. Deasupra mea a apărut chipul copilului monstruos cu căpățâna lui mare, de marțian, cu ochii alburii de ambliop, cu umerii ridicați inegal și strâmbi, după o naștere la care doctorul trebuie să fi tras de el, speriat să nu fie prins, ca de coca lipită pe fundul cratiței, fâsâi-fâșii, cu ciotul ăla de statuie spartă în turbarea iconoclaștilor, cu mâna cealaltă înălțată, scuturând catedrala sa minusculă deasupra lumii vinovate, asemeni unui *coelestis arbiter*, ținând-o cu două degete

de crucea din vârful turnului celui mai înalt.

— Ci-u… ciu-n… unu… – a încercat să vorbească fiinţa aceea a lui Dumnezeu, pedepsită dintr-un motiv greu de imaginat, dar care era imaginea greşelilor noastre pământeşti.

Mă aşteptam să plângă, să transpire lacrimi de milă. Bilele de sticlă verzuie, care-i ţineau loc de ochi, se mişcau încet, căutând lumina, fugărind raza care să le dea un reflex şi umbra care să le arate unde este universul de dincolo de ei.

— Ci-u… ci-u… urm… nga – a îngăimat, chinuindu-şi coardele vocale.

Amărâtul îmi cerea gumă de mestecat. Soarta îşi bătea încă o dată joc de mine. Nimerisem în ţara unor mari mistere şi totul se dovedea mister, în timp ce Dumnezeu continua să ţină în braţele sale acest popor, poate pentru că nu se putea ajuta singur, poate fiindcă suferea prea mult sau poate pentru că s-a nimerit să cadă pe mâna prea multor ticăloşi. M-am ridicat, tras în sus de locul acela sfârtecat, ca de un cârlig de măcelar înfipt acolo şi săltai de un stăpân nemilos, slujbaş al acelui Preşedinte criminal şi nebun. Eram de-al lor, eram al lor. Nu mă mai puie. un întoarce la Roma cu rana aceea pe gât, minţindu-l în inţii de Ioan Paul, spunându-i că, da, am aflat unde sunt iii); io păţi martirii noştri, dar cu preţul unei noi's care va înmulţi morţii acestui neam. Nu puteam ieşi nici în stradă, căci aş fi fost făcut părtaş al subversiunii, prefăcându-mă că nu ştiu nimic sau binecuvântând fals capetele unor oameni ce urmează a fi iar înşelaţi.

Am mângâiat creştetul aspru al acelui copil, ce părea născut pe de-a-ntregul cu o noapte în urmă şi imediat după împerecherea mea hibridă cu Suzana, şi am trecut încet alături, în hala cu sarcofag de piatră. Simţeam nevoia să fiu singur.

Oare nu eram la fel de vinovat ca şi ei, încercând să fac un bine? Numai că binele nu este suficient – iată marele secret nevoalat de pofta mea pentru grimorii –, este nevoie şi de adevăr. Uitasem, deci, că binele nu se confundă cu adevărul, iubiţi studenţi şi draga mea Arletta de Wit. Binele este finalitatea unui scop subiectiv – dacă nu este trecut prin credinţa curată –, este ceea ce dorim cu percepţii sensibile, în jurul căruia construim ipoteze şi aducem argumente, muncim şi uneori

ucidem, iar când ajungem în locul unde scopul pare atins, ne limităm să căutăm justificări şi zicem: „Doamne, ce bine e!", în timp ce adevărul a rămas undeva, acoperit sub formula relativităţii eterne. Astfel eşua încercarea de a face un bine oamenilor la sfârşitul secolului XX, care este şi sfârşitul mileniului dominicanilor, al mileniului început sub Otto al III-lea cu frica de sfârşitul lumii şi sfârşit sub împăratul Atom cu frica de începutul Apocalipsei. Şi ce altceva am învăţat – noi, Biserica – pe oameni decât să fie egali, săraci şi supuşi? Şi uite ce-a ieşit!

Urcând încet şi cu dureri de glezne treptele scării până la buza acelui sarcofag industrial, tehnologic şi anost, urât, lipsit de personalitatea obiectelor cu sens, socoteam că în noaptea de vineri, 31 decembrie 1999, spre sâmbătă, l ianuarie 2000, vor fâlfâi chicotind drapelele morţii, căci întreg Pământul n-a fost decât o încercare venită dintr-o Mare Dragoste, dar dragoste înşelată, după cum e firea omului. Trebuia să plec la timp, să las fărădelegile acestui loc bogat în seama anilor ce aveau să vină şi să se termine, dacă Dumnezeu nu-Lva trimite din nou pe Iisus Christos, să se urce iar pe cruce şi să mai ia o dată asupra Lui încă un rând de păcate ale omenirii.

Am păşit în cuva imaginaţiei bolnave şi am simţit cum se apucă imediat salpetrul să-mi dizolve piciorul stâng în nitraţi, am coborât şi al doilea picior, refuzând să mai cred că, la dragostea originară a lui Dumnezeu, i-am fi răspuns cu o viaţă ceva mai morală, m-am cufundat până la brâu suportând cu scârbă bolboroseala din jurul meu, care-mi remineraliza viscerele, apoi am avut curajul să mă las până la gât, observând cum se opreşte inima înecată cu o soluţie obţinută prin oxidarea catalitică a amoniacului cu aerul, şi într-un sfârşit de destin corporal, am dispărut cu totul, fără să las măcar un firicel de aur la suprafaţă, dovadă că toată silinţa mea de a îndrepta această lume murise mai demult, încă din secolul ultimei cruciade, din vremea când oamenii simpli îl strigau pe Toma din Aquino – *doctor comunis*. Iar eu, epigonul lui penibil, făcusem pe spionul şi căutasem binele în locul adevărului. Numai împreună, bine şi adevăr, vor putea uni Bisericile. Pentru mine era oricum prea târziu, dacă nu cumva chiar pentru toţi, cu fiind doar primul mort al unei lungi letargii mondiale.

Iar ultimul gând, înainte să dispar şi să mă apuc să vă scriu din

cabinetul Sfântului Toma din Aquino aflat în Ceruri – vouă, dragi studenţi şi ţie, iubită Arletta de Wit –, a fost că am uitat să mai dezbatem, noi, oamenii, cel din urmă punct al Ordinii de Zi, marea problemă a filosofiei actuale: *dacă există viaţă înainte de moarte*!

SFÂRŞIT

[DOIia eDU03 li3 a aasâbiffl Qae

proza

ROMANĂ

Coffl EMPORANĂ

Au apărut:

— SS – «. – «.

Povestiri din lumea nouă

Inteligent scris, cult şi plin de forţă epică, volumul lui Cristian Teodorescu îl aleargă pe cititor într-o cascadă de întâmplări, când comice, când tragice, dar străbătute toate de fiorul sublim al credibilităţii. Oamenii iubesc, suferă, rid, ucid, se întorc în sufletul lor cu tristeţe. Este cea mai şocantă întâlnire cu viaţa, o imagine a României, aşa cum arată ea astăzi.

Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1996.

IOAN MIMAI

COCHINESCHJ

Visul de iarnă al Isabellei

Volum de proze scurte de o desăvârşită virtuozitate. Personajele lui Cochinescu sunt privite din interior, din spaţiul unde se duc bătăliile sufletului. Autorul lasă cititorului plăcerea de a constata singur ce gândeşte şi ce spune omul, astfel încât cuvântul unui personaj să pornească din trăirile sale cele mai intense, să treacă prin mintea cititorului şi abia apoi să fie vizibile în pagină. Naraţiunea alunecă frecvent pe tărâmul fanteziei, decolează din plină realitate contemporană şi relevă admirabil grotescul, oroarea sau absurdul datelor ei. Deşi Isabella visează cârnaţi, o lume miraculoasă se ridică din acest amănunt banal, iar cititorul este martor şi participant.

„Inter n ationîi... p u b l is h în g e o în p-AN

„" „e ol e e ţ f/T't n-a 6 „el a şic f; =".

Sărbătoare continuă

Iată o lucrare scrisă într-adevăr cu lacrimi şi sânge. Un document al disperării şi al neputinţei. România lui Ceauşescu – închisoarea noastră cea de toate zilele – este descrisă de un prizonier căruia nu-i scapă nimic din ororile cu care alţii se împăcaseră. Cuminte, *Sărbătoarea continuă* – câtă amărăciune adunată în două cuvinte. Oare poate speranţa să renască din ură?

Honoré de BALZAC Emily BRONTE Daniel DEFOE Charles DICKENS F.M. DOSTOIEVSKI

J.W. GOETHE Nathaniel HAWTHORNE
Victor HUGO STENDHAL
Albert CAMUS
Gabriel GARCF A MÁRQUEZ André GtDE
Hermann HESSE
I. ILF, E. PETROV Prânz KAFKA Thomas MANN
André MALRAUX
Antoine de SAINT-EXUPÉRY
Virginia WOOLF
COLECŢIA
Don DeLILLO Dominique FERNANDEZ John 1RVING
Rose TREMAIN
Ted ALLBEURY
Kevin J. ANDERSON Jeftrey ARCHER
Noel BARBER John le CARRÉ
Iluzii pierdute
La răscruce de vrafuri
Moll Flwders
Impresii din Italia
Crima îi *pedeapsă*
Fraţii Karamazov (2 vol.)
Suferinţele tânărului Werther
Litera stacojie
Notredame de Paris
Roşu şi negru COLECŢIA „OPERE XX".
Străinul, *Ciuma*, *Căderea*, *Exilul şi împărăţia*
Fata şi reversul, *Nunta*.

Mitul lui Sisif, *Omul revoltat*, *Vara*
Generalul în labirintul sau
Toamna patriarhului Falsificatorii de bani
V *Amintiri de la Curtea cu Juri*, *Sechestrata din Poitiers*
Pivnițele Vaticanului
Jocul cu mărgele de sticla
Lupul de stepă
Siddhartha.
Călătoria spre Soare-Rasare
Knulp, *Demian*
Douăsprezece *scaune*
Vițelul de aur
Opera antuma
Castelul
Lotte la Weimar
Doctor Faustus
Condiția umană
Citadela
Între acte
RAO CONTEMPORAN" >*MaolI*
Îngerul destinului
Hotelul New Hampshire
Restaurația SUCCESE INTERNAȚIONALE
Arată-mi un erou
Oglinzi
De-o parte și de alta a frontierei
Dosarele X – Ruinele
O duzină de tertipuri Hop *de onoare* >*Plânssiris*
Jocul
John le CARRÉ
Cathy CASH-SPELLMAN Tom CLANCY
Nelson DEMILLE William DIEHL
Dominick DUNNE Paul ERDMAN
Colin FORBES
Mark FROST

Ernest K. GANN John GRISHAM
Laura HASTINGS P.D. JAMES
John KATZENBACH Brian LOWRY
Anthony MANCINI Margaret MITCHELL
Marcia MULLER
Ralph PETERS Rosamunde PILCHER
Mario PUZO Anne RICE
Kenneth ROYCE Robert ROSENBERG Lawrence SANDERS
Un spion desăvârşit
O crimă la case mari
Binecuvântat fie copilul Fără şovăire
Datorie de onoare (2 voi)
Catedrala
Spencervilie S" Fiinţa râului >27
Huliganii
Un anotimp în purgatoriu
Ultimele zile ale Americii
Panica din '89
Futirenil şi damnaţii
Vârtejul
— Omul cu două feţe
Lista celor 7
Cei 6 Mesia
Magistratul
Firma
Camera morţii
Omul care aduce ploaia
Clientul
Partenerul
Secretul şoimului
Planuri şi dorinţe
Moartea unui expert
Fiul omului
Ziua răfuielii
Adevărul este dincolo de noi (*Dosarele X – Ghidul oficial*)

Naşa
Insula pierdută
Pe aripile vântului (2 vol.)
Trofee fi lucruri moarte
Lupul din umbra
Flăcări din cer
Caruselul
Vocile verii
SGrşitul verii
Arena sumbra
Norocosul pelerin
Nasul
Interviu cu un vampir
Vampirul Lestat
Regina damnaţilor
Dansul marionetelor
Preşedintele a murit Teroare la Ierusalim
Camera de montaj
Secretul lui McNally Reversul medaliei
Păcate capitale
Lawrence SANDERS John SAUL
Paul THEROUX
Michael TOLKIN
Scott TUROW
Barbara VICTOR A.E. van VOGT
Robert James WALLER Joseph WAMBAUGH
Michael WEAVER Herman WEISS
COLECŢIA
Norocul lui McNally
Se arată furia oarba
Pedeapsă păcătoşilor
Vlăstarul minţii
Dublă personalitate V *Jucătorul*
Printre morţi
Presupus nevinovat

Vinovăţie dovedită
Vină mărturisită
Coriander
Destinaţia Univers
Cartea lui van Vogt
Vals lent la Cedarbend
Nopţile fugarului
Execuţia Impuls
Operaţiunea Jessica. PROZĂ ROMÂNA CONTEMPORANA
Ioan-Mihai COCHINESCU Damian NECULA Cristian TEODORESCU
COLECŢIA J.M. BARRIE L. Frank BAUM Kenneth GRAHAME Erich KÄSTNER Louis PERGAUD Felix SALTEN R.L. STEVENSON P.L. TRAVERS
Cheryl BIGGS Jaymi CRISTOL
Carlos CASTANEDA
COLECŢIA
Zlata FILIPOVIC
Ş-am & Chuck GIANCANA
Hans HOLZER
tt%RKERSTEN & EJmarr. GRUBER
Brian LANE & Wilfred GREGG
Naomi OZANIEC
Martin PALMER
John SNELLING
Visul de iarnă al Isabellei
Sărbătoare continuă
Povestiri din lumea nouă RAO PENTRU COPII".
Peter Pan
Vrăjitorul din Oz Vântul prin sălcii
35 Mai
Războiul bumbilor
Bambi
Răpit de tunari
Mary Poppins

Mary Poppins se întoarce
Mary Poppins deschide uşa
Mary Poppins în Parc
Mary Poppins pe Aleea Cireşilor
Mary Poppins şi Casa de Alături
Povestiri de la curtea regelui Arthur „LOVE STORY".
Tradiţii de familie
Trei dorinţe NON-FICŢIUNE
Călătorie la Ixtlan
Povestiri despre Putere
Al doilea cerc de putere
Jurnalul ZIatei
Trădarea
Fereastră spre trecut
sus?
Enciclopedia ucigaşilor în serie Elemente de chakra
Elemente de taoism Elemente de budism
Thomas POWERS L. Fletcher PROUTY Donald SPOTO
Lino ALDANI Michael CRICHTON
Războiul lui Heisenberg >JFK
Mnrilyn Monroe editura F AH REN H EIT
„Scâi ne i „FAC tă o n".
Crucea de gheata
Lumea pierduta
Dean DEVLIN & Roland EMMERICH Stephen MOLSTAD *Ziua Independentei*
GIS – rard KLEIN *Povestiri de parcă ar fi…*
Walter M. MILLER Jr *Cantică pentru Leibowitz*
Noiman SPINRAD *între două lumi*
DOCUMENT
Ion HOBANA *Un englez neliniştit*
Editura ENCICLOPEDIA RAO *Religiile lumii descoperirea Pământului*
Editura RAO EDUCAŢIONAL
Vasile TEODORESCU

Aurelia TURCU, Ilie MINESCU Viorela ANASTASIU
Limba şi literatura româna pentru admiterea în liceu
Limba Franceza pentru clasa a V-a
Geografia României
ULTIMELE APARIŢII
W.M. THACKERAY
J.P. SARTRE
Joseph HELLER
Mary HIGGINS CLARK
John SAUL
Alex Mihai STOENESCU
Bâlciul deşertăciunilor (2 vol.)
[RAO CLASIC)
Cuvintele, *Greaţa* [OPERE XX]
Catch-22 [RAO CONTEMPORAN]
Aminteşte-ţi de mine
Roiul
Misiunea dominicană
[PROZA ROMÂNA CONTEMPORANA] ENCICLOPEDIA RAO
Cum se face... [PRIMA MEA ENCICLOPEDIE]
Plantele [PRIMA MEA ENCICLOPEDIE]
CLUBUL CĂRŢII RAO

Şi dumneavoastră puteţi deveni membru al Clubului Cărţii RAO, beneficiind de următoarele avantaje: Veţi primi cu maximum de rapiditate cărţile comandate şi veţi fi informat cu regularitate asupra ultimelor apariţii, planuri editoriale, oferte speciale. 1» Pentru cărţile comandate, *editura suporţi costurile de transport prin posta*, în plus: pentru 2 cârti se acorda o reducere de *10*%; în de la 3 cârti în sus se acorda o reducere de *15*% şi titlul de membru al *Clubului*

Cărţii RAO.

Despre *alte avantaje* ce decurg din calitatea de membru al Clubului Cârtii RAO vă puteţi informa din taloanele editurii noastre sau scriindu-ne pe adresa:

«> C.P. 2 – 124, Bucureşti